

GUÍAPCI

GUIA PER AL DESENVOLUPAMENT DE PROCESSOS DE VALORITZACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL (PCI)

Coordinador: Alfredo Asiáin Ansorena, UPNA
Redacció: Jean Jacques Casteret, CIRDOC - Institut occitan de cultura; Jordi Montlló Bolart i Antonio Rojas Rabaneda, ICRPC; Alfredo Asiáin Ansorena, UPNA
Edició: Ekiñe Delgado Zugarrondo i Isabel Merino González, UPNA
Il·lustracions: Ekiñe Delgado Zugarrondo, UPNA
Fotografies cedides: socis d'Interreg SUDOE LIVHES, fotografies Creative Commons, permisos de Bearn, Govern de Navarra, Diputació de Burgos, Diputació de Terol i Generalitat de Catalunya
Versió en francès: ALPHATRAD France Optilingua International
Versió en portuguès: Elisabete Pais de Jesus Ramos
Versió en anglès: Kit Cree
Versió en basc: Eneko Garcia Uriz y Ekiñe Delgado Zugarrondo, UPNA
Versió en català: Link Multilingüe
Versió en gallec: Servizos Lingüísticos da Deputación de Pontevedra
Versió en occità: CIRDOC - Institut occitan de cultura
ISBN: 978-84-09-50605-7
Pamplona – Iruñea, Espanya, 2023

SOCIS DEL PROJECTE INTERREG SUDOE LIVHES

Diputación
de Burgos

PRESENTACIÓN

SARA GONZÁLEZ CAMBEIRO

Coordinadora del Plan Nacional de Salvaguarda del Patrimonio Cultural Inmaterial de España

Desde la adopción de la Convención para la Salvaguardia del Patrimonio Cultural Inmaterial de UNESCO en el año 2003 se han sucedido los instrumentos que ayudan a tomar conciencia de la importancia de salvaguardar los conocimientos y prácticas que son expresión de la identidad cultural de las comunidades. La presente Guía es una herramienta metodológica para la valorización de este tipo de Patrimonio, en la línea con los principios y acciones del Plan Nacional de Salvaguardia del Patrimonio Cultural Inmaterial promovido por el Instituto del Patrimonio Cultural de España (Ministerio de Cultura y Deporte) en colaboración con las Comunidades Autónomas. Además, dado que el PCI, además de un valor simbólico de uso y como soporte de la memoria compartida, tiene un papel fundamental en la sostenibilidad medioambiental y social, en la Guía se desgranán medidas para coordinar la salvaguardia del PCI con los acuerdos adoptados en la Estrategia Nacional frente al Reto Demográfico y el Plan Nacional de Adaptación al Cambio Climático.

De una manera transversal y con la mirada puesta en la participación de las comunidades, esta publicación no solo actualiza el marco normativo y de protección, sino que ofrece propuestas muy diversas (tanto a nivel teórico como práctico) para experimentar y salvaguardar el Patrimonio Cultural Inmaterial. Las experiencias que se incluyen en la Guía nos hablan de la diversidad del PCI y de la necesaria creatividad para ofrecer soluciones innovadoras en el reto de su identificación y salvaguardia, comenzando por la coordinación entre instituciones, administraciones y protagonistas, pues este tipo de Patrimonio Cultural requiere, más que ningún otro, un consistente trabajo de colaboración entre todos los agentes implicados.

PRÉSENTATION LILY MARTINET

Chargée de mission PCI à la
Maison des Cultures du
Monde - CFPCI

La France a approuvé le 11 juillet 2006 la Convention pour la sauvegarde du patrimoine culturel immatériel (PCI). Dix ans après, elle a introduit le PCI dans le Code du patrimoine. La mise en œuvre de la Convention a été confiée au ministère de la Culture, plus particulièrement au Département de la recherche, de la valorisation et du patrimoine culturel immatériel (DRVPCI).

Une des premières mesures prises par la France a été le lancement en 2008 de l'inventaire national du PCI. Il a été alimenté dans un premier temps par un appel à projets annuel, puis par des demandes spontanées qui parviennent directement au DRVPCI. Le Comité du patrimoine ethnologique et immatériel examine les projets de fiches et se prononce sur l'inclusion d'éléments à l'inventaire national du PCI. Il émet des avis sur les dossiers de candidature pour l'inscription sur les Listes de la Convention. Ces avis font l'objet d'une approbation par la ou le ministre de la Culture. L'inventaire national compte en 2023 plus de 500 éléments. L'inclusion à l'Inventaire ouvre depuis 2018 le droit d'utiliser l'emblème « PCI en France ».

Outre l'Inventaire, l'action du ministère de la Culture se déploie autour de plusieurs axes : la formation, la recherche, la sensibilisation et la valorisation. Des formations sont organisées chaque année avec le soutien du ministère. La recherche est encouragée grâce au financement de programmes et à la Chaire UNESCO « PCI et développement durable ». La sensibilisation à la valeur du PCI passe, quant à elle, par les initiatives portées par les acteurs impliqués dans la sauvegarde du PCI (écomusées, réseau des Ethnopôles, associations, fédérations).

APRESENTAÇÃO RITA JERÓNIMO

Subdiretora da Direção Geral
do Património Cultural

A Direção-Geral do Património Cultural (DGPC) felicita o Agrupamento Europeu de Cooperação Territorial do Rio Minho (AECT Rio Minho) pelo trabalho realizado no projeto LIVHES, “Living Heritage for Sustainable Development”, uma área da maior importância para esta Direção-Geral no quadro das suas competências e atribuições.

No âmbito deste projeto, agradecemos o convite para nos associarmos ao Guia Metodológico para a valorização do Património Cultural Imaterial (PCI) e congratulamo-nos com sua disponibilização em várias línguas, que contribui para amplificar o acesso à cultura. Este guia traduzido promove ainda a cooperação transfronteiriça na área do Património Cultural, que assume a maior relevância para a DGPC enquanto entidade responsável pela proteção legal deste património em Portugal através do seu Inventário Nacional.

Exemplo de boa cooperação transfronteiriça na área do PCI é a «Pesca nas Pesqueiras do Rio Minho». O Inventário Nacional desta arte de pesca partilhada por Portugal e Espanha entre a região do Alto Minho e a Galiza foi publicado em Diário da República de 30 de novembro de 2022. A liderança da AECT Rio Minho, a investigação conduzida pelo antropólogo Álvaro Campelo e a participação dos pescadores do troço internacional do rio Minho e outros agentes, viabilizaram a inventariação desta prática milenar pela DGPC. Outro trabalho meritório desenvolvido pelas comunidades dos dois países é o projeto “Ponte...nas Ondas!”, valendo-lhe o reconhecimento pela UNESCO na área das boas práticas. A DGPC continuará a acompanhar com interesse estas e outras iniciativas de cooperação transfronteiriça na área do Património Cultural.

PRÒLEG

HONORIO M. VELASCO

Catedràtic emèrit d'Antropologia de la UNED

D'ençà que es va crear com a categoria, el patrimoni cultural immaterial no ha parat de créixer, estendre's, ampliar-se. També ho ha fet el patrimoni cultural general, i en particular l'immaterial no solament n'és principalment responsable, sinó que ha constituït un domini tan imponent com el patrimoni historicoartístic. Una tasca encomiable ha estat generalitzar (i en certa manera “educar en”) la sensibilitat cap a pràctiques, objectes, expressions i manifestacions que anteriorment no s'apreciaven com a tals. “Apreciaven” té aquí un doble sentit de visibilitat i de dotació de valor. Aquesta tasca encara no s'ha acomplert del tot, mentre que per l'altre extrem sembla que es reafirma la idea que l'ampliació no té límit. La qüestió que “gairebé tot” pot ser patrimoni immaterial es formula sovint i especialment quan la proposta es refereix a elements aparentment intrascendents, trivials. O, al contrari, com de vegades s'ha postulat, a elements de creació artística culta. Si aquesta qüestió es plantejés, segurament es requeririen criteris d'identificació. Criteris que no es van establir a la Convenció de la UNESCO, encara que es poden trobar a les guies pràctiques per desenvolupar-los. Caldria insistir en el fet que haurien de ser més d'identificació que no pas de límits. Els únics límits clars —UNESCO dixit— són el respecte dels drets humans i el respecte entre comunitats, pobles i individus, i el de desenvolupament sostenible.

Aquesta primera qüestió hauria d'anar lligada a un principi bàsic que atorga el protagonisme del patrimoni immaterial a les “comunitats portadores”. El concepte d'identificació és més subjectiu que objectiu, és a dir, lligat a les comunitats, i per tant unit indissociablement a la representativitat. La Convenció del 2003, respecte a la del 1972, va implicar un canvi significatiu en aquest desplaçament de focus dels objectes als subjectes. I certament encara cal que sigui reafirmat, ja que sovint queda en segon pla. Les comunitats, però, no haurien de ser preses com a entitats socials idealitzades. De vegades, el consens costa d'assolir i, de vegades, és

més fruit d'estratègies d'interessos que no pas de sentiments comuns. En tot cas, els processos de patrimonialització són processos socials (i òbviament polítics).

El que comporta la “salvaguarda” i la “protecció” del patrimoni immaterial és un conjunt de programes i d'accions d'índole diferent i probablement una s'està convertint —segons els informes provinents de moltes parts del món— en un objecte d'atenció especial: la transmissió a les joves generacions. És una constant general que les joves generacions no volen rebre —o no mostren gaire entusiasme a fer-ho— les pràctiques tradicionals ni volen responsabilitzar-se de transmetre-les als seus successors. Caldria precisar que, si no totes, sí moltes, segons casos i segons temps. A més, els integrants de les generacions més grans s'estan reduint en nombre o estan desapareixent. Gairebé no queden “mes-tres”. I els processos de mobilitat, de migració, en molts territoris afecten dramàticament les poblacions, les comunitats estan demogràficament debilitades i no hi ha prou densitat social perquè es duguin a terme les pràctiques i, per tant, perquè hi hagi transmissió intergeneracional. En molts

casos ja s'ha fet molt difícil garantir-la. De tota manera, la percepció de la complexitat i la fragilitat del procés s'hauria d'aguditzar, a fi que s'intensifiquin els esforços de "protecció" en allò que encara continua viu i vigent.

Els procediments de "protecció" institucionalitzats requereixen ser complementats necessàriament amb els interns i autogestionats, de manera que es fa indispensable una negociació. És conseqüent concloure que les mesures de "protecció" del patrimoni immaterial són fonamentalment socials. Les línies de la transmissió han estat diversificades i la corresponsabilitat s'estén amb la interacció social entre iguals. En bona mesura, en el patrimoni immaterial hi ha prou atractiu per cridar a la participació col·lectiva i provocar el trànsit del paper de simple espectador al d'interpret que s'esforça al màxim. Certament el turisme ha contribuït en força casos a l'espectacularització de les pràctiques tradicionals, si bé en les formes bàsiques de la mobilitat de les poblacions hi ha els vells processos culturals de la trobada i la hibridació que han produït al llarg del temps el dinamisme de les cultures.

L'objectiu clau del treball sobre el patrimoni immaterial és, com ja deia Lévi-Strauss als anys cinquanta del segle XX, reforçar el manteniment de la diversitat cultural i afavorir-ne la regeneració contínua.

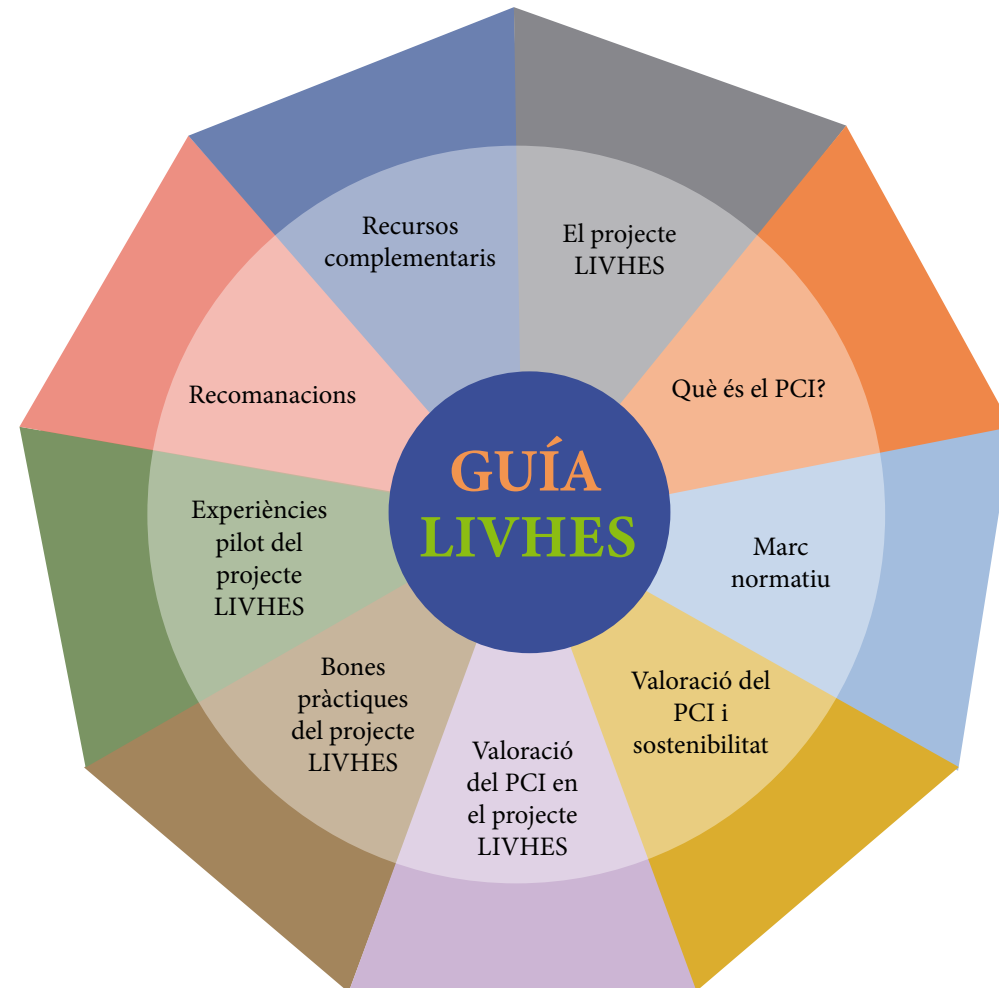

VÍDEO DEL PROJECTE LIVHES

SUMARI INTERACTIU

LOCALITZEU EL MÒDUL
QUE US INTERESSA

CLIQUEU A LA ICONA
DE LA MÀ PER ACCEDIR
AL MÒDUL

ÍNDEX

GUIA MODULAR

La guia està concebuda amb una estructura modular, és a dir, permet la consulta concreta d'un apartat, però també la lectura contínua més tradicional. Aquesta flexibilitat en l'ús té repercussions en el disseny de l'edició.

D'una banda, perquè presenta dues maneres d'indexació dels mòduls. A la pàgina anterior s'aporta un sumari interactiu pensat per a la consulta més puntual. Clicant a la icona corresponent, es pot accedir directament a la secció que interressi. En aquesta pàgina, a la part de l'esquerra, es detalla, en un índex, la seqüència ordenada i numerada dels mòduls si s'opta per una lectura completa.

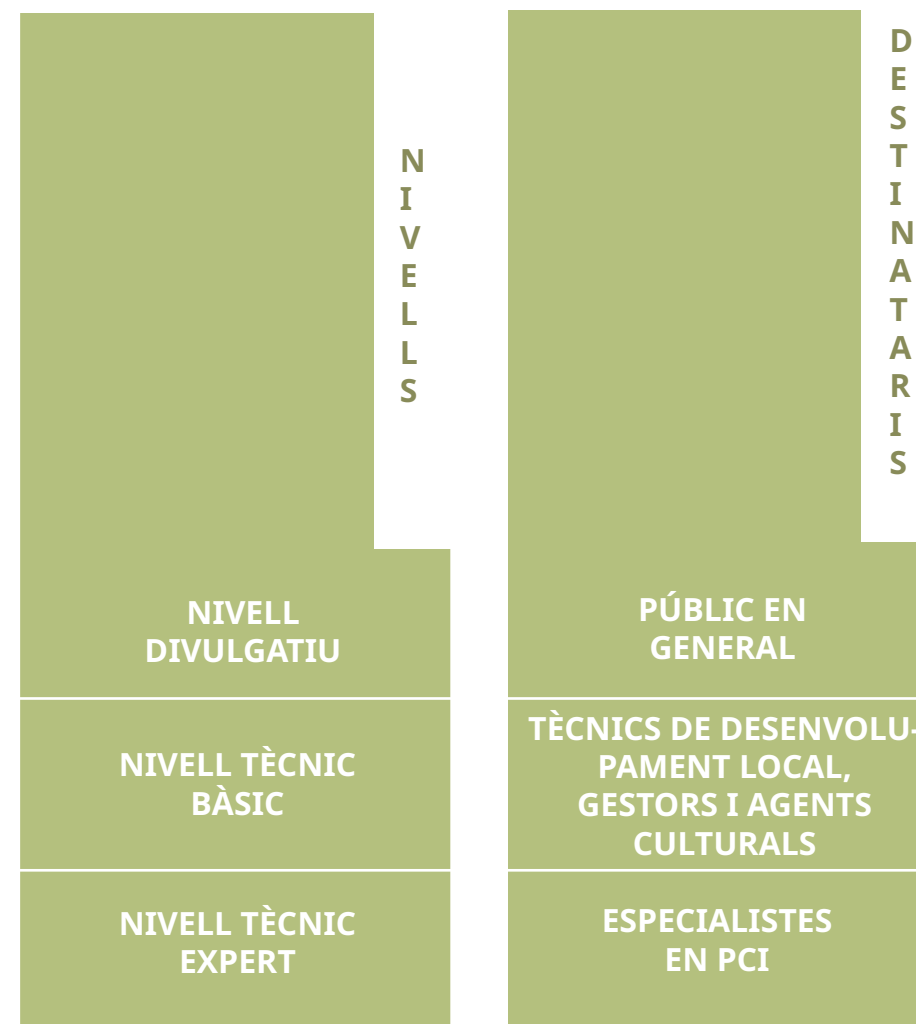
D'altra banda, cada mòdul està identificat amb un color i té la seva pròpia numeració de pàgines a la part superior. La numeració general de tota la guia apareix a la part inferior de les pàgines.

GUIA AMB DIVERSOS NIVELLS D'INFORMACIÓ

A més de la flexibilitat de l'estructura modular, la guia presenta versatilitat d'ús pel que fa als destinataris i al nivell d'informació que ofereix.

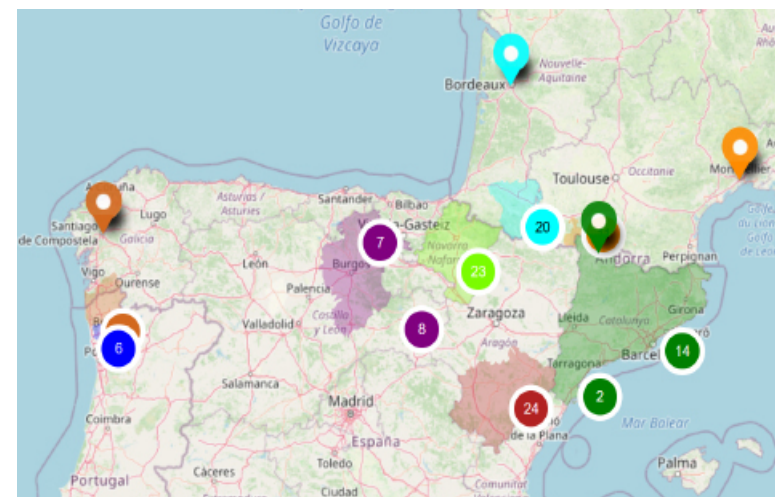
Està pensada perquè la pugui fer servir tant el públic en general, poc versat en el patrimoni cultural immaterial, com els tècnics de desenvolupament local, gestors i agents culturals, o també lectors que hi estiguin més iniciats o especialitzats.

S'ha optat, per aquesta raó, per un disseny molt visual, amb nombroses infografies i esquemes, que responguessin a un nivell divulgatiu, però també per una presentació de la informació en diferents nivells amb profunditat creixent o escalable. Mitjançant enllaços (links), es pot accedir progressivament a un nivell tècnic bàsic i, fins i tot, a un nivell tècnic expert. S'ha fet prevaler, amb això, la utilitat de la guia.

1. EL PROJECTE LIVHES

- Què és el projecte LIVHES?
- Objectius del projecte LIVHES
- Fases del projecte (esquemàtic, per veure el procés i com sorgeix la guia)
- Els socis del projecte (mapa amb una petita fitxa de cada soci)

QUÈ ÉS EL PROJECTE LIVHES?

El projecte **LIVHES** (Living Heritage for Sustainable Development) s'emmarca en el programa Interreg SUDOE, que dona suport al desenvolupament regional al sud-oest d'Europa finançant projectes transnacionals a través del fons FEDER. Així, promou la cooperació transnacional per tractar problemàtiques comunes a les regions del territori esmentat.

LIVHES respon a una necessitat europea i un repte territorial compartit per les zones escassament poblades del sud europeu: trobar i implementar noves fórmules per valorar el seu important patrimoni cultural immaterial (PCI), promogut i reconegut per la UNESCO, com a eina de desenvolupament econòmic sostenible i cohesió territorial.

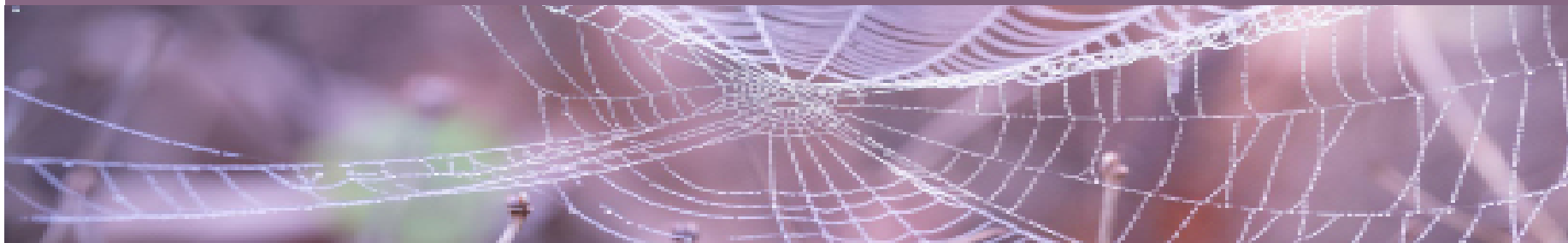
OBJECTIU PRINCIPAL

Crear noves maneres de reivindicar el valor del patrimoni cultural immaterial a través del desenvolupament de noves metodologies.

OBJECTIU ESPECÍFIC

Millorar els mètodes de gestió del patrimoni natural i cultural mitjançant la posada en marxa de xarxes i l'experimentació conjunta.

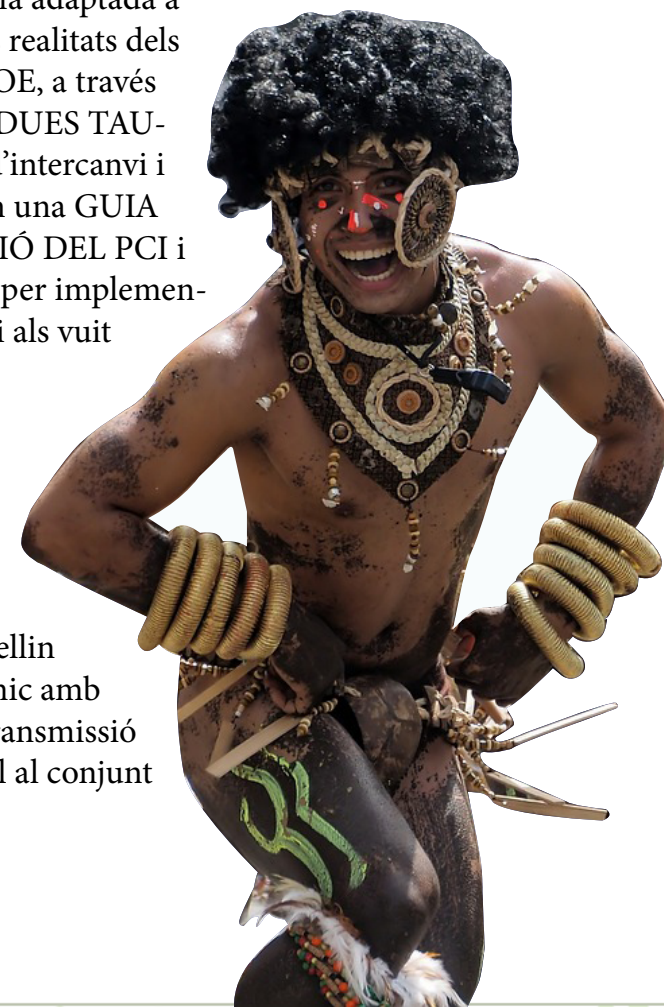

Identificar, seleccionar i estudiar les millors pràctiques al voltant de la valoració del PCI com a motor de desenvolupament local i obtenir-ne ensenyaments transferibles a l'espai SUDOE implicant-hi els actors locals i regionals competents en PCI i el desenvolupament local mitjançant la creació de GRUPS DE TREBALL TERRITORIALS (GTT) per elaborar un DIAGNÒSTIC CONSOLIDAT SOBRE ELS REPTES I LES OPORTUNITATS DEL PCI com a motor de desenvolupament sostenible i un MAPA D'ACTORS I SOLUCIONS INNOVADORES dins i fora de l'espai SUDOE.

REPLICAR EL MODEL DE VALORACIÓ a través d'activitats de transferència i sociabilització del coneixement i PRODUIR NOUS PROJECTES DE VALORACIÓ a través del FÒRUM TRANSNACIONAL DE PCI i la creació D'UNA XARXA DE TREBALL.

Desenvolupar una metodologia comuna per valorar el PCI i una estratègia adaptada a cada regió participant i a les realitats dels diferents territoris del SUDOE, a través dels GTT i la realització de DUES TAULES TRANSNACIONALS d'intercanvi i reflexió que es plasmaran en una GUIA PRÀCTICA DE VALORACIÓ DEL PCI i en VUIT PLANS D'ACCIÓ per implementar-los a mitjà i llarg termini als vuit territoris participants.

Experimentar i avaluar la metodologia proposada aplicant-la a vuit EXPERIÈNCIES PILOT que aparellin el desenvolupament econòmic amb la valoració, salvaguarda i transmissió del PCI i difonguin el model al conjunt del territori SUDOE.

2. QUÈ ÉS EL PCI?

- La Convenció per a la Salvaguarda del PCI
- El PCI (definició de la Convenció, art. 2.1)
- Àmbits del PCI (art. 2.2 de la Convenció)
- Directrius operatives del PCI
- Concepte de salvaguarda (art. 2.3)
- El PCI en el patrimoni local o territorial

La Conferència General de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (d'ara endavant, la UNESCO), en la seva 32a reunió, celebrada a París del 29 de setembre al 17 d'octubre del 2003, aprova la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, amb les finalitats següents:

Salvaguardar el patrimoni cultural immaterial.

Respectar el patrimoni cultural immaterial de les comunitats, grups i individus de què es tracta.

Sensibilitzar a escala local, nacional i internacional de la importància del patrimoni cultural immaterial i del seu reconeixement recíproc.

Afavorir la cooperació i l'assistència internacionals.

EL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL QUEDA DEFINIT EN L'ARTICLE 2 DE LA CONVENCIÓ DE LA UNESCO PER A LA SALVAGUARDA DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL (2003):

S'entén per patrimoni cultural immaterial els usos, representacions, expressions, coneixements i tècniques —juntament amb els instruments, objectes, artefactes i espais culturals que hi són inherents— que les comunitats, els grups i, en alguns casos, els individus reconeixin com a part integrant del seu patrimoni cultural. Aquest patrimoni cultural immaterial, que es transmet de generació en generació, és recreat constantment per les comunitats i els grups en funció del seu entorn, la seva interacció amb la natura i la seva història; d'aquesta manera, hi infonen un sentiment d'identitat i continuïtat i contribueixen així a promoure el respecte de la diversitat cultural i la creativitat humana. A l'efecte d'aquesta Convenció, es tindrà en compte únicament el patrimoni cultural immaterial que sigui compatible amb els instruments internacionals de drets humans existents i amb els imperatius de respecte mutu entre comunitats, grups i individus i de desenvolupament sostenible.

SEGONS LA UNESCO, EL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL ES MANIFESTA EN PARTICULAR EN ELS **ÀMBITS** SEGÜENTS:

Tradicions i expressions orals, incloent-hi l'idioma com a vehicle del patrimoni cultural.

Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers.

Arts de l'espectacle.

Usos socials, rituals i actes festius.

Tècniques artesanals tradicionals.

LES DIRECTRIUS OPERATIVES (ART. 1.3) DE LA CONVENCIÓ DE LA UNESCO ESTABLEIXEN ELS **CRITERIS** SEGÜENTS PER A LA INCLUSIÓ DE PROJECTES, PROGRAMES O ACTIVITATS EN EL REGISTRE DE BONES PRÀCTIQUES DE SALVAGUARDA DEL PCI:

1 - Impliquen una salvaguarda, és a dir, “mesures encaminades a garantir la viabilitat del PCI, incloent-hi la identificació, documentació, recerca, preservació, protecció, promoció, valoració, transmissió —bàsicament a través de l’ensenyament formal i no formal— i revitalització d’aquest patrimoni en els diferents aspectes” (art. 2.3 de la Convenció).

2 - Contribueixen als esforços de salvaguarda del PCI de l’àmbit regional, subregional o internacional.

3 - Reflecteixen els principis i els objectius de la Convenció.

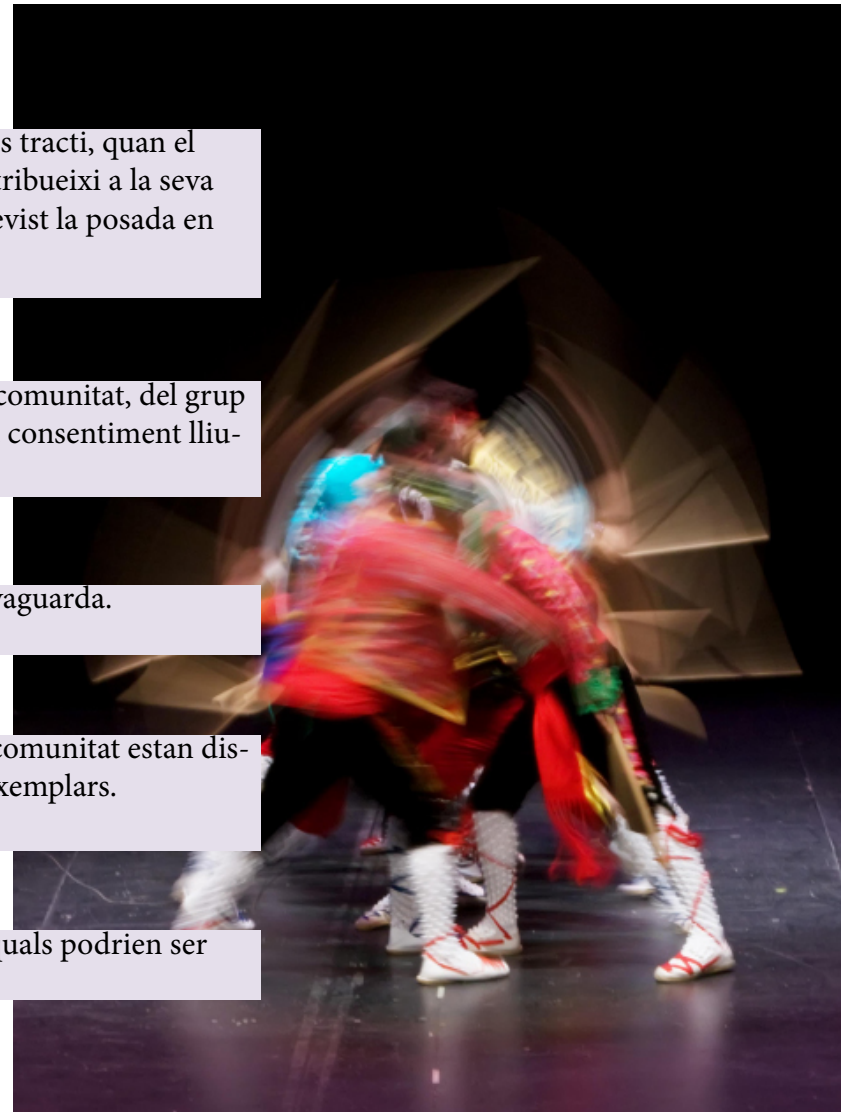
4 - Contribueixen a la viabilitat del PCI de què es tracti, quan el projecte ja s'ha completat; cal esperar que contribueixi a la seva viabilitat, si encara no s'ha completat o se n'ha previst la posada en marxa.

5 - S'han implementat amb la participació de la comunitat, del grup o dels individus interessats, i també amb el seu consentiment lliure, previ i informat.

6 - Poden servir de model per a activitats de salvaguarda.

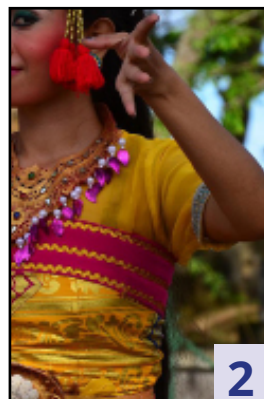
7 - Els organismes encarregats de l'execució i la comunitat estan disposats a cooperar en la difusió de pràctiques exemplars.

8 - Comprenen experiències els resultats de les quals podrien ser objecte d'avaluació.

S'entén per salvaguarda les mesures encaminades a garantir la viabilitat del patrimoni cultural immaterial, incloent-hi la identificació, documentació, recerca, preservació, protecció, promoció, valoració, transmissió —bàsicament a través de l'ensenyament formal i no formal— i revitalització d'aquest patrimoni en els diferents aspectes.

Com a complement de la Convenció del 2003 i de les directrius operatives, la UNESCO defineix [DOTZE PRINCIPIS ÈTICS](#) per salvaguardar el patrimoni cultural immaterial:

1 - Les comunitats han de tenir un paper principal en la salvaguarda del PCI.

2 - Els drets de les comunitats de mantenir les pràctiques, representacions, coneixements i sabers per assegurar la viabilitat del PCI han de ser respectats.

3 - El respecte mutu ha de prevaler en les interaccions entre estats i entre comunitats.

4 - Totes les interaccions amb les comunitats associades al PCI s'han de caracteritzar per una col·laboració transparent i estan subordinades al seu consentiment lliure, previ, sostenible i informat.

5 - L'accés de les comunitats als instruments, objectes, artefactes, espais culturals i naturals i llocs de memòria l'existència dels quals sigui necessària per a l'expressió del PCI ha d'estar garantit.

6 - El PCI no ha de ser objecte de judicis de valor exteriors. Pertany a cada comunitat determinar el valor del seu propi patrimoni.

7 - Les comunitats s'han de beneficiar de la protecció dels interessos morals i materials del PCI.

8 - La naturalesa dinàmica i viva del PCI ha de ser respectada.

9 - Les comunitats i les organitzacions locals i estatals han d'avaluar l'impacte de tota acció que pugui tenir una incidència sobre la viabilitat del PCI.

10 - Les comunitats han de tenir un paper essencial en la determinació del que constitueix una amenaça per al seu PCI.

11 - La diversitat cultural i la identitat de les comunitats han de ser respectades.

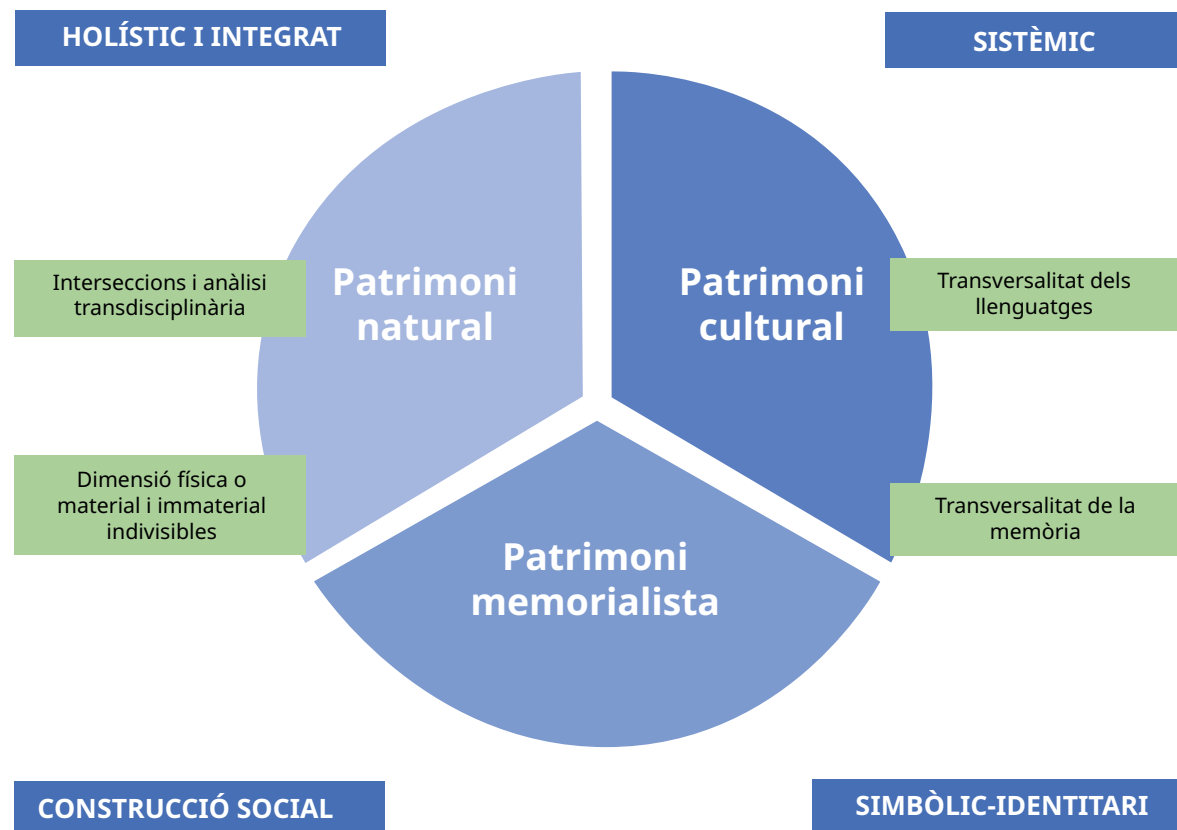
12 - La salvaguarda del PCI presenta un interès general per a la humanitat. En conseqüència, s'ha d'emmarcar en mecanismes de cooperació multilaterals (regionals o internacionals) sense allunyar les comunitats del seu propi PCI.

EL PCI EN EL PATRIMONI LOCAL O TERRITORIAL

“El patrimoni local o territorial està integrat d’una manera holística pel **patrimoni natural, el patrimoni cultural i el patrimoni memorialista**. Forma un sistema, un tot construït socialment, amb importants valors simbòlics i identitaris” (Cuenca, 2012).

Com a sistema que són, aquests tres tipus de patrimoni **intersequen** i tenen límits fluids, fins i tot difusos. N’és un exemple el patrimoni cultural immaterial, que, si bé és dins el patrimoni cultural, es relaciona estretament amb el patrimoni natural (coneixements tradicionals, per exemple) o amb el patrimoni memorialista (commemoracions festives, sense anar gaire lluny). Tots tres presenten una **dimensió material (física)** i una **dimensió immaterial indivisibles**. Tots tres són **suport o expressió de la memòria compartida**. Tots tres utilitzen, finalment, una **pluralitat de llenguatges multisensorials** que són vehicle d’expressió de la comunitat (social, però també emocional).

Patrimoni natural

“Els monuments naturals constituïts per formacions físiques i biològiques o per grups d’aquelles formacions que tinguin un valor universal excepcional des del punt de vista estètic o científic; les formacions geològiques i fisiogràfiques i les zones estrictament delimitades que constitueixin l’habitat de les espècies animal i vegetal amenaçades, que tinguin un valor universal excepcional des del punt de vista estètic o científic; els llocs naturals o les zones naturals estrictament delimitades, que tinguin un valor universal excepcional des del punt de vista de la ciència, de la conservació o de la bellesa natural” (UNESCO, 1972).

Patrimoni cultural

“Selecció de béns i valors d’una cultura que formen part de la propietat simbòlica o real de determinats grups, que a més permeten processos d’identitat individual i col·lectiva, i que contribueixen a caracteritzar un context o un territori” (Fontal, 2003).

Patrimoni memorialista

Els llocs de memòria són “restes, la forma extrema sota la qual subsisteix una consciència de commemoració en una història que la sol·licita, perquè la ignora” (Nora, 2009).

Patrimoni natural

Patrimoni cultural

Patrimoni memorialista

INTERSECCIONS

La visió integrada d'allò que és natural i cultural, material i immaterial, propicia interseccions entre aquests tres tipus de patrimoni.

Les interseccions entre patrimoni natural i patrimoni cultural han produït unitats d'interpretació i anàlisi transdisciplinària com els paisatges culturals, els llocs, els espais culturals, els itineraris o les rutes; les interseccions entre patrimoni natural i patrimoni memorialista, unitats tan interessants com els llocs de memòria; i, finalment, les interseccions entre patrimoni cultural i patrimoni memorialista, unitats d'interpretació i anàlisi transdisciplinària com els conjunts històrics.

Patrimoni holístic

Es podria parlar d'ecopatrimoni, en el sentit que és “el suport transmissible de la història i la identitat a l'experiència col·lectiva”; és a dir, un “patrimoni concebut, protegit i explotat per una comunitat, que pot ser reconegut per un poder legal, que contribueix al desenvolupament present de la comunitat i de la seva qualitat de vida, i la finalitat del qual és preservar, comunicar i transmetre la cultura viva”. És “un instrument de gestió sostenible dels recursos”, que té un valor simbòlic i d'ús per a les societats o comunitats, i en el qual la identificació es duu a terme mitjançant un procés simbòlic de patrimonialització (Dormaels, 2012, p. 12-15).

ELEMENTS TRANSVERSALS

MEMÒRIA

El PCI forma part de la memòria col·lectiva o compartida viva, com una realitat socialment construïda. Remet tant a la biografia individual com a l'experiència col·lectiva.

LLENGUATGES

El patrimoni utilitza una pluralitat de llenguatges: llenguatge verbal, iconogràfic, plàstic, corporal, sonoromusical, etc. Aquest complex conjunt multimodal de llenguatges verbals i no verbals crea significacions compartides; això és, conforma un imaginari compartit entre l'individu i el grup o comunitat, de funcionament i d'expressió simbòlics o semiòtics.

En el cas del PCI, el llenguatge verbal és el vehicle d'expressió de molts béns immaterials i és essencial en la transmissió. Amb aquest llenguatge hi interactuen sovint els llenguatges no verbals tradicionals (en la música vocal, per exemple), encara que també hi ha manifestacions del PCI no verbals (una dansa, el toc de campanes, etc.).

IMPRECISIÓ CONCEPTUAL I TERMINOLÒGICA

Les interseccions i els elements transversals produeixen una certa imprecisió conceptual i terminològica que dificulta la delimitació de què és el PCI en el context del patrimoni local o territorial. La imprecisió (i de vegades abús) en la seva utilització prové de confondre allò que és immaterial amb allò que és patrimonial immaterial.

L'immaterial (valdria més dir-ne els intangibles) és present en qualsevol acció humana (talent, coneixement, etc.), perquè és el seu component corporiomenta, però no sempre podem considerar-lo patrimonial, ja que també ha de tenir un rang col·lectiu o social compartit.

La **dimensió immaterial**, que és present en tots els béns patrimonials, acull usos i significats compartits dels béns naturals i culturals materials (immobles i mobles). És indivisible de la part material d'aquests béns.

Parlem de **béns patrimonials immaterials** per referir-nos a uns béns de naturalesa difusa i formats “per la part no física de les tradicions dels pobles: expressions culturals com els idiomes, la música, les cerimònies, ritus, festes, maneres de fer, actituds de socialització, tradicions orals...” (Querol, 2010, p. 248). És a dir, el component central d'aquests béns és immaterial en el sentit que resideix en les persones, en la seva ment corporalitzada i el seu cos estès (Asiáin, 2013), i és compartit socialment (memòria i coneixements compartits). Els béns patrimonials immaterials també tenen una dimensió material indivisible.

DELIMITACIÓ DEL PCI

1. Patrimoni viu i evolutiu: vitalitat
2. Patrimoni arrelat a la comunitat i transmès generacionalment: continuïtat històrica
3. Patrimoni identitari i compartit: representativitat-identitat
4. Patrimoni relacionat amb les formes de vida: funcionalitat
5. Patrimoni processal i contextualitzat: ocasionalitat
6. Patrimoni d'una gran i variada riquesa sensorial i emocional: multimodalitat-multisensorialitat
7. Patrimoni respectuós amb els drets: diversitat cultural - interculturalitat - sostenibilitat

(Asiáin, 2022)

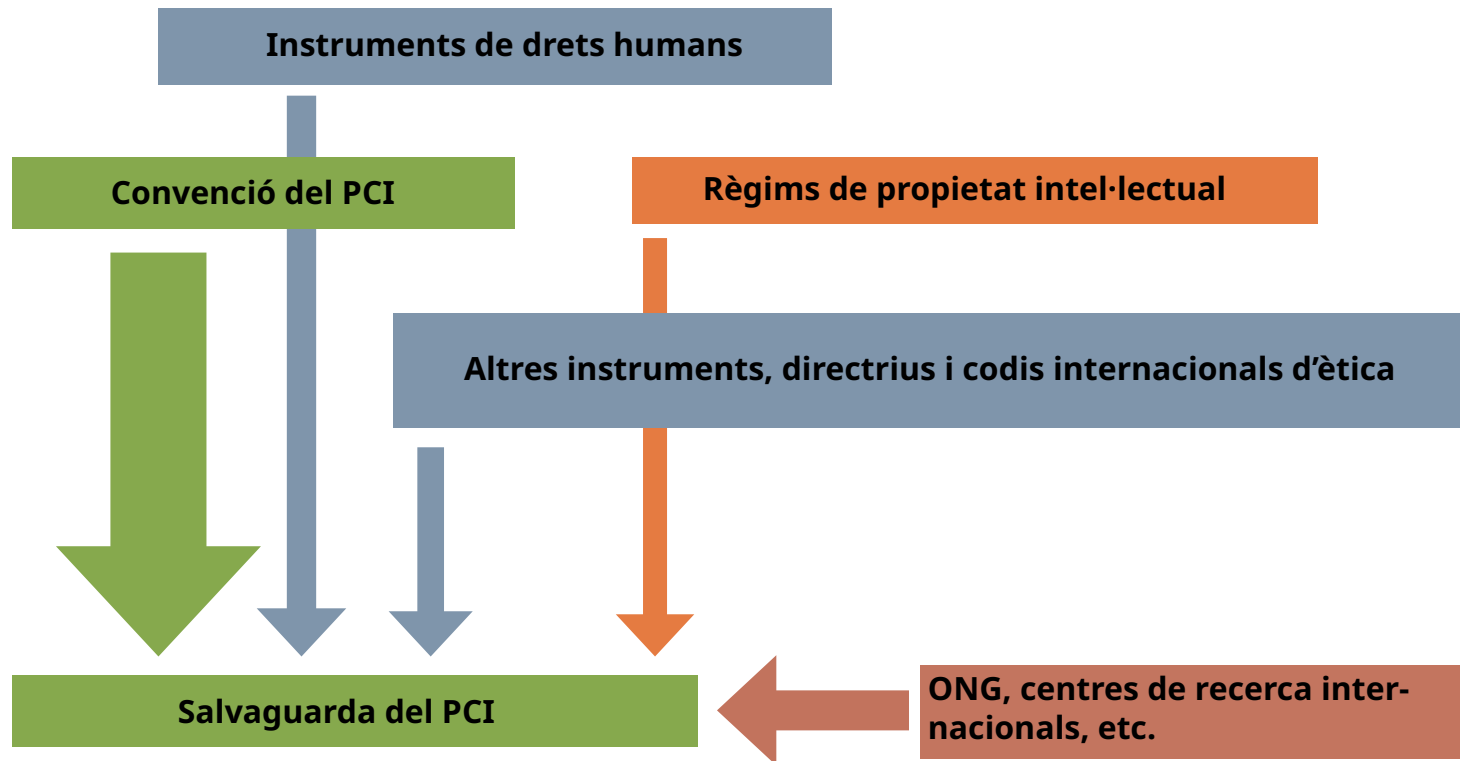
3. MARC NORMATIU I LEGISLATIU DEL PCI EN L'ESPÀI SUDOE

- Marc normatiu i legislatiu SUDOE
- França (1): marc normatiu i legislatiu nacional
- França (2): marc normatiu i legislatiu regional
- Portugal (1): marc normatiu i legislatiu nacional
- Portugal (2): marc normatiu i legislatiu regional
- Espanya (1): marc normatiu i legislatiu nacional
- Espanya (2): marc normatiu i legislatiu autonòmic
- Principat d'Andorra: marc normatiu i legislatiu

MARC INTERNACIONAL (UNESCO, 2021)

MARC INTERNACIONAL (1). LA UNESCO I LES SEVES CONVENCIIONS

La UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura) és una organització intergovernamental integrada per cent noranta-cinc estats membres. Contribueix a la pau i a la seguretat al món mitjançant l'educació, la ciència i la cultura.

De les set convencions de la UNESCO adoptades fins ara, tres són especialment rellevants per a l'àmbit del patrimoni cultural immaterial i estan clarament interrelacionades:

Convenció sobre la Protecció del Patrimoni Mundial, Cultural i Natural (1972)

Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immateral (2003)

Convenció sobre la Protecció i Promoció de la Diversitat de les Expressions Culturals (2005)

COMPARACIÓ DE LES DEFINICIONS DE LES TRES CONVENÇIONS INTERRELACIONADES (UNESCO, 2021)

PATRIMONI MUNDIAL (1972)	PATRIMONI IMMATERIAL (2003)	DIVERSITAT DE LES EXPRES- SIONS CULTURALS (2005)
1. Protecció i conservació dels llocs i béns del patrimoni mundial,	1. Salvaguarda de totes les expressions, tècniques, pràctiques i coneixements que tenen relació amb el patrimoni cultural immaterial (PCI),	
2. cultural o natural,	2. cultural o social,	
3. de valor universal excepcional,	3. el valor dels quals el defineixen les comunitats interessades,	
4. l'autenticitat i la integritat dels quals contribueixen a definir-ne el valor, restringint sovint la seva evolució.	4. i que evoluciona amb el pas del temps.	
	5. Tècniques, pràctiques, expressions i coneixements.	5. Activitats, béns i serveis (productes) culturals.
	6. El PCI és una pràctica col·lectiva, transmesa "de generació en generació".	6. Expressions culturals: solen ser creacions innovadores i individuals.
	7. Focalització en la salvaguarda de la pràctica i transmissió del PCI.	7. Focalització en les indústries culturals i en la difusió i desenvolupament de productes culturals.

MARC INTERNACIONAL (2). L'OMPI I LA PROPIETAT INTEL·LECTUAL

L'OMPI (o, en anglès, WIPO) és un organisme autofinançat de les Nacions Unides que té cent noranta-tres estats membres. És el fòrum mundial on es debat sobre serveis, polítiques, cooperació i informació en matèria de propietat intel·lectual (PI).

El seu objectiu principal és desenvolupar un sistema internacional de PI equilibrat i eficaç, que permeti la innovació i la creativitat tot respectant els drets de totes les parts implicades.

Actualment, l'OMPI administra vint-i-sis tractats, incloent-hi el Conveni de l'OMPI. Es poden classificar en **tres apartats:**

PROTECCIÓ DE LA PROPIETAT INTEL·LECTUAL

CLASSIFICACIÓ

REGISTRE

RÈGIMS DE PROPIETAT INTEL·LECTUAL I PCI

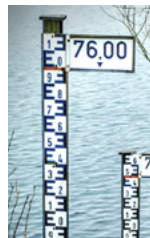
L'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual (OMPI) també s'ha interessat en la propietat intel·lectual aplicada al camp del patrimoni cultural immaterial. S'han establert **tres nivells** dels coneixements tradicionals:

1^r NIVELL. Coneixements tradicionals com a tals. Alhora, està dividit en tres àrees:

Coneixements tradicionals en sentit estricte (per exemple, coneixements de medicina tradicional).

Recursos genètics (per exemple, plantes amb potencial genètic i medicinal).

Expressions culturals tradicionals, especialment verbals i musicals. En aquestes darreres, es consideren tant les expressions o accions intangibles (per exemple, una dansa o un joc tradicionals) com les expressions tangibles (per exemple, la indumentària o els instruments musicals tradicionals).

2ⁿ NIVELL. Produccions secundàries dels coneixements tradicionals. Formen part d'aquest nivell els inventaris i les bases de dades digitalitzades, enregistraments, etc.; les revistes etnogràfiques, i els continguts d'Internet.

3^r NIVELL. Innovacions o creacions basades en coneixements tradicionals. Tot un seguit de productes mèdics, cosmètics, musicals, audiovisuals, etc.

RÈGIMS DE PROPIETAT INTEL·LECTUAL I PCI

DRETS DE PROPIETAT INTEL·LECTUAL I D'AUTOR EN ELS **CO-NEIXEMENTS TRADICIONALS**

Es parteix de la dificultat d'aplicar les figures legals als protagonistes i als portadors d'aquests coneixements. **Tres sistemes de protecció:**

.....

1r Regulació específica per a la preservació del coneixement tradicional.

2n Regulació adaptant les modalitats de la propietat intel·lectual.

3r Regulació utilitzant altres procediments de propietat intel·lectual en sentit ampli.

.....

DEL MARC INTERNACIONAL AL MARC SUDOE

RATIFICACIONS DE LA CONVENCIÓ DEL 2003

La Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, adoptada per la Conferència General de l'Organització en la 32a reunió, l'octubre del 2003, va entrar en vigor el 20 d'abril del 2006 a Espanya i a França.

A Portugal, la Convenció va ser aprovada per la Resolució de l'Assemblea de la República núm. 12/2008, de 24 de gener, i ratificada per Decret del president de la República núm. 28/2008, de 26 de març del 2008. El Principat d'Andorra ratifica la Convenció el 8 de novembre del 2013.

DESENVOLUPAMENTS NORMATIUS I LEGISLATIUS DESPRÉS DE LA RATIFICACIÓ

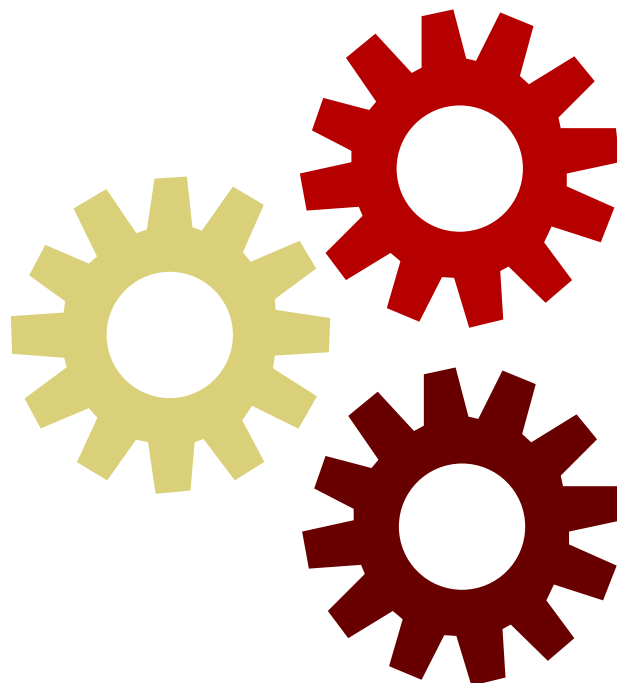
A l'espai SUDOE s'han desenvolupat lleis i normatives de caràcter europeu, nacional i regional o autonòmic. Tot aquest complex sistema normatiu i legislatiu respecta i desenvolupa la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial del 2003.

Com explica la mateixa UNESCO (2021), són tres àmbits de concreció que han de funcionar compassadament per aconseguir la salvaguarda del PCI.

MARCS JURÍDICS I ADMINISTRATIUS

ÀMBIT NACIONAL

- Constitució o Carta de drets.
- Polítiques en matèria de PCI.
- Legislació relativa al PCI.
- Subvencions.
- Xarxes.
- Règim jurídic del dret de propietat intel·lectual.
- Universitats, arxius i museus.

ÀMBIT LOCAL

- Decrets, reglamentacions i subvencions dels municipis i les províncies.
- Iniciatives de les comunitats.

ÀMBIT INTERNACIONAL

- Convenció per a la Salvaguarda del PCI i altres convencions.
- Instruments universals de protecció dels drets humans.
- Directrius de l'OMPI sobre el dret de propietat intel·lectual.
- Acords regionals.
- ONG internacionals i centres de categoria 2.

MARC NORMATIU I LEGISLATIU EUROPEU

El Consell d'Europa té una pàgina web dedicada a l'àmbit del patrimoni cultural. S'hi promou la diversitat i el diàleg a través de l'accés al patrimoni, el qual és definit com el suport de la identitat i la memòria col·lectiva i el factor d'entesa mútua entre les poblacions.

Es pot accedir a una llista de normativa del Consell d'Europa: Estàndards de cultura i patrimoni cultural. De tot aquest conjunt de lleis i normes en destacarem les més influents en l'àmbit del PCI.

MARC NORMATIU I LEGISLATIU EUROPEU

1 Conveni Europeu del Paisatge (Florència, 2000). L'STE núm. 176 té com a objectiu promoure la protecció, gestió i planificació dels paisatges, i organitzar la cooperació internacional en aquest camp.

2 Convenció de Faro sobre el valor del patrimoni cultural per a la societat (Faro, 2005). La Convenció de Faro defensa una visió més àmplia del patrimoni pel que fa a la seva relació amb els drets humans i la democràcia de les comunitats i de la societat. Insisteix en el fet que la importància del patrimoni cultural no consisteix tant en els objectes i llocs com en els significats i usos que les persones hi atribueixen i els valors que representen. El Consell d'Europa ha impulsat un pla d'acció per posar en pràctica els principis d'aquesta convenció.

3 Estratègia 21 (2017). És una recomanació del consell de ministres dels estats membres. L'Estratègia 21 té tres components principals. El primer és el social, en què s'impulsa la promoció de la participació social i la bona governança amb una sèrie de recomanacions. El segon component és el desenvolupament territorial i econòmic, que recull una altra sèrie de recomanacions que respecten els principis de desenvolupament sostenible. Finalment, el tercer component també inclou recomanacions sobre l'enriquiment del coneixement i l'educació, amb l'aportació de la recerca i la formació. Cada recomanació va acompanyada d'exemples de bones pràctiques. L'Estratègia 21 té un enfocament multidisciplinari i col·laboratiu i disposa d'una guia metodològica.

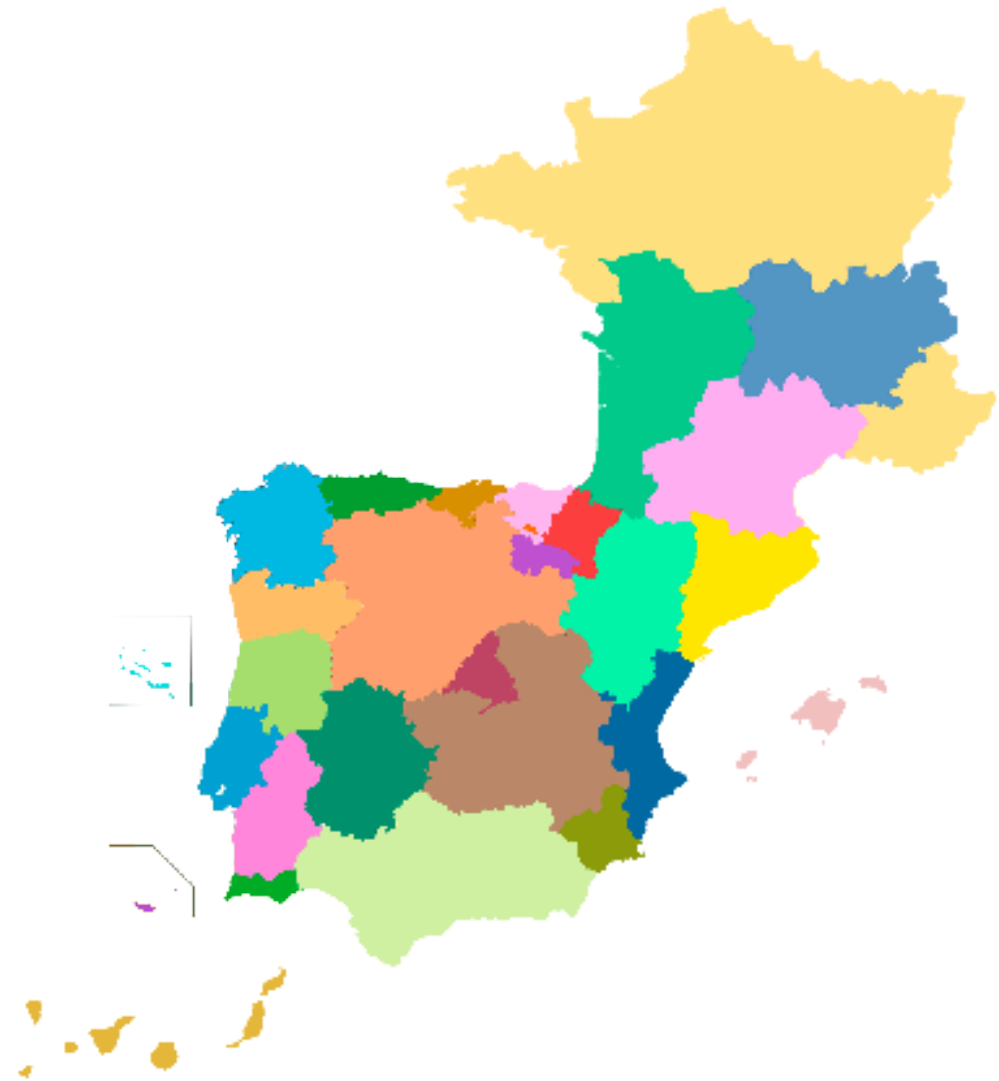
4 Convenció del Consell d'Europa sobre els delictes relacionats amb els béns culturals (Nicòsia, 2017). La Convenció té com a objectiu prevenir i combatre el trànsit il·lícit i la destrucció de béns culturals provocats pel terrorisme i el crim organitzat.

MARC NORMATIU I LEGISLATIU A L'ESPAI SUDOE

Aquesta guia s'adreça a l'espai del programa Interreg SUDOE. Actualment la seva geografia inclou les següents regions del sud-oest d'Europa:

- Espanya: totes les comunitats autònomes i ciutats autònomes, llevat de les illes Canàries.
- França: les regions de Nova Aquitània i Occitània; i, per a la regió d'Alvèrnia-Roine-Alps, l'antiga regió d'Alvèrnia.
- El Principat d'Andorra hi participa com a tercer país.
- Portugal continental.

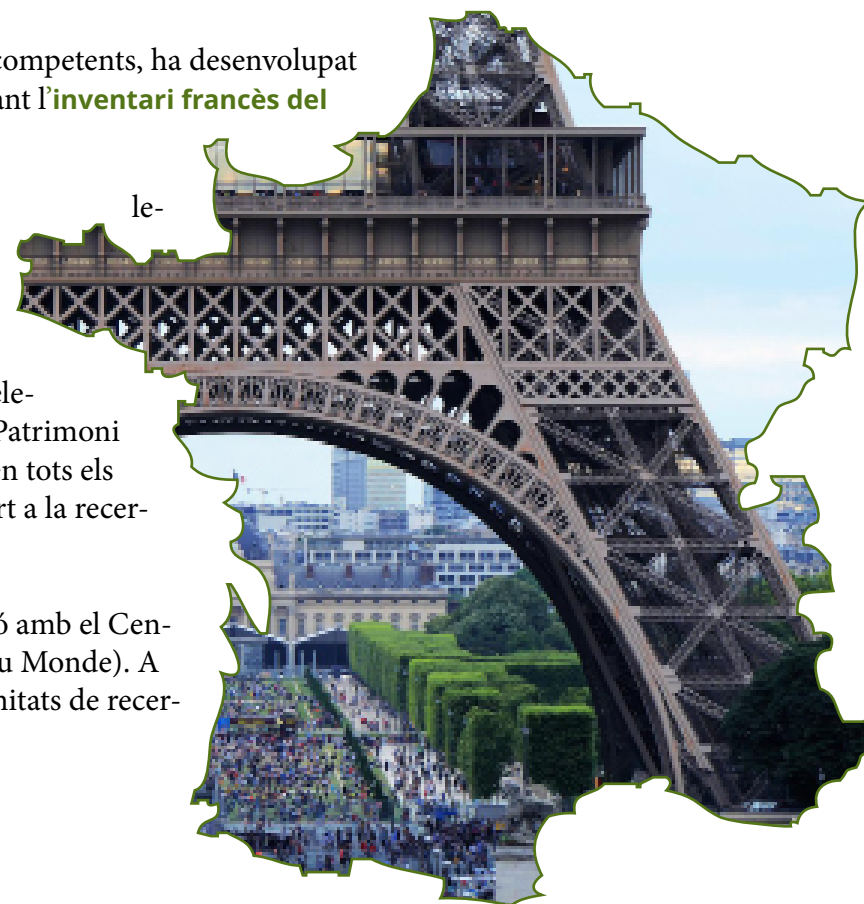
FRANÇA (1): MARC NORMATIU I LEGISLATIU NACIONAL

El Ministeri de Cultura, en col·laboració amb els serveis i organismes competents, ha desenvolupat diversos mecanismes per gestionar i valorar el PCI, en particular creant l'**inventari francès del PCI**.

El 2016 la noció de patrimoni cultural immaterial es va integrar al cos legislatiu francès, més específicament a l'article L.1 **de la llei relativa a la llibertat de creació, arquitectura i patrimoni (LCAP)**.

El Ministeri de Cultura coordina la implementació de la Convenció del 2003 a través del Departament de Recerca, Promoció i PCI dins la Delegació d'Inspecció, Recerca i Innovació (DIRI) de la Direcció General de Patrimoni i Arquitectura. Les accions desenvolupades al voltant del PCI s'integren en tots els mecanismes dedicats a l'etnologia de França: programes de recerca, suport a la recerca i formació, suport a la creació audiovisual i ajuts a la publicació.

El Ministeri desenvolupa les seves accions en termes de PCI en associació amb el Centre Francès per al Patrimoni Cultural Immaterial (Maison des Cultures du Monde). A més, el Ministeri treballa en col·laboració amb el CNRS i amb diverses unitats de recerca especialitzades en els camps de l'etnologia i el patrimoni.

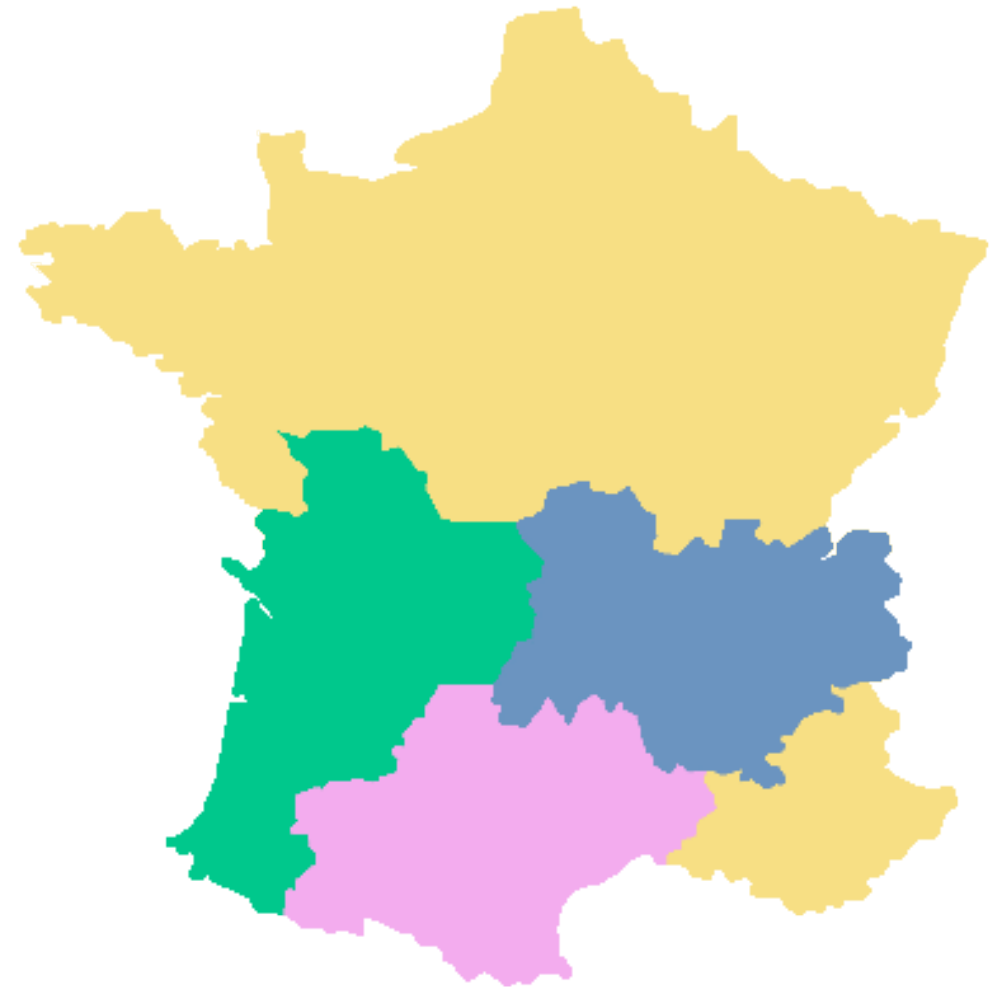

FRANÇA (2): MARC NORMATIU I LEGISLATIU REGIONAL

A escala regional, les direccions regionals d'Affaires Culturels (DRAC) són les corresponents del Ministeri de Cultura en matèria de PCI. Els Ethnopôles, pols nacionals de recerca i documentació etnològica homologats pel Ministeri i de comú acord amb les autoritats locals, també contribueixen a salvaguardar i valorar el PCI als territoris: elaboració d'inventaris del PCI, enginyeria i suport a comunitats i associacions, mediacions, etc.

D'altra banda, **la llei sobre la nova organització territorial de la República del 2015 (llei NOTRe)** encomana a les regions la facultat de "vetllar per la preservació de la [seva] identitat i la promoció de les llengües regionals en el respecte per la integritat, autonomia i atribucions dels departaments i comunes". Diverses comunitats franceses (regionals, departamentals o intermunicipals) han assumit ara la noció de PCI i estan desenvolupant nombroses accions per a la valoració cultural.

Les regions franceses que integren l'espai SUDOE són Nova Aquitània, Occitània i l'antiga regió d'Alvèrnia a la regió d'Alvèrnia-Roine-Alps.

PORTUGAL (1): MARC JURÍDIC I ADMINISTRATIU NACIONAL

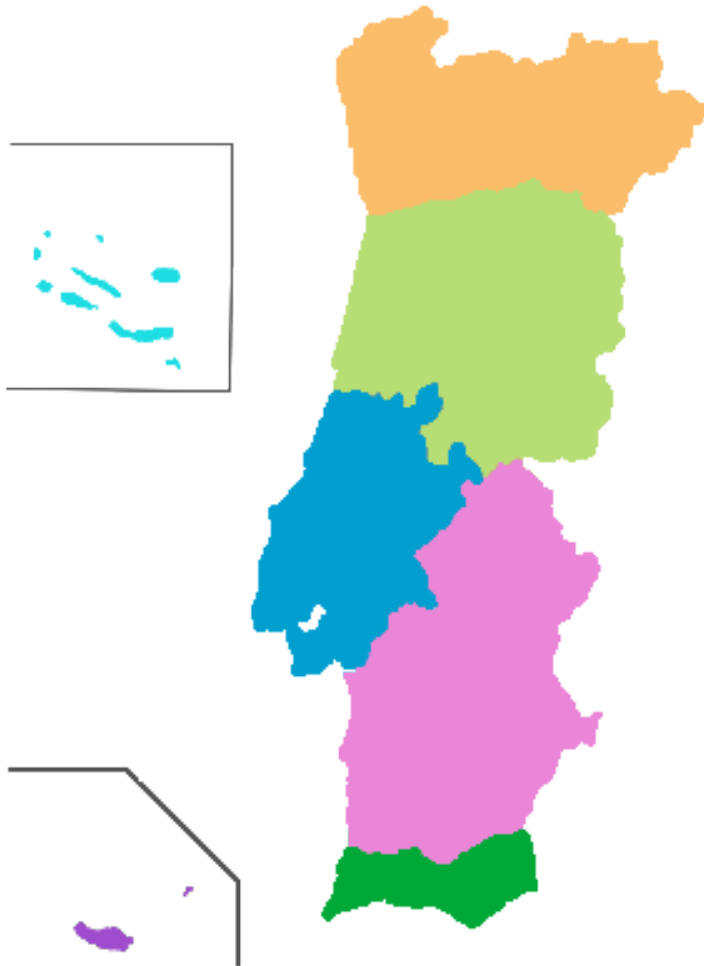
La llei de referència nacional és el **Decret llei núm. 139/2009, de 15 de juny**, pel qual s'estableix el règim jurídic de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial.

Inclou les mesures de salvaguarda, el procediment per inventariar-lo i la creació de la Comissió per al Patrimoni Cultural Immaterial.

Hi ha un inventari nacional, **MatrizPCI**, que és gestionat per la Comissió per al Patrimoni Cultural Immaterial, un òrgan dotat d'autonomia administrativa, tècnica i científica, que actua amb independència i té funcions deliberatives i consultives en l'àmbit de la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial.

Ara per ara, s'han inventariat totalment set manifestacions de PCI i n'hi ha vuitanta-vuit més que estan en procés d'anàlisi i aprovació.

PORTUGAL (2): MARC NORMATIU I LEGISLATIU REGIONAL

El decret llei esmentat reconeix la importància del PCI i estableix un sistema d'inventari a través d'una base de dades d'accés públic que permet la participació de comunitats, grups i individus en la defensa i la reivindicació del valor del patrimoni cultural immaterial. Alhora, atorga a l'Institut de Museus i Conservació la coordinació de l'inventari, i a les direccions regionals el suport als interessats en el procés d'inventariar; a més, emmarca la participació de les autoritats locals en la promoció i el suport d'esdeveniments de coneixement, salvaguarda i valoració del PCI.

Les regions portugueses que integren l'espai SUDOE són totes les continentals. En queden excloses les regions insulars de les Açores i Madeira.

ESPANYA (1): MARC NORMATIU I LEGISLATIU NACIONAL

La llei de referència sobre patrimoni és la vetusta **Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol**. Basades en aquesta llei, es van desenvolupar les diferents normatives i lleis autonòmiques, un cop aprovades les transferències de les competències en cultura i patrimoni. El Parlament està desenvolupant una llei nova.

Arran del Pla nacional de salvaguarda del PCI (IPCE, 2011), es va considerar que calia promulgar una nova llei. Encara que es basa fonamentalment en aquest Pla nacional, la **Llei 10/2015, de 26 de maig, per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial**, planteja algunes modificacions en l'article 2, incorpora uns principis generals de les actuacions de salvaguarda en l'article 3 totalment equiparables amb els principis ètics de la UNESCO i, sobretot, estableix tres competències en l'article 11.

La primera és la proposta, elaboració, seguiment i revisió del Pla nacional de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial. La segona, la gestió de l'Inventari General de Patrimoni Cultural Immaterial, que es desenvolupa en l'article 14. I la tercera i darrera, la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial mitjançant la Declaració de Manifestació Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial, que es desenvolupa en l'article 12. Fa poc s'ha aprovat una modificació per incloure-hi el concepte de manifestació complexa del PCI.

ESPANYA (2): MARC NORMATIU I LEGISLATIU AUTONÒMIC

Tot i les lleis nacionals anteriors, les competències de cultura i patrimoni resideixen en cadascuna de les autonomies, les quals han desenvolupat el seu propi marc normatiu i legislatiu.

Les autonomies espanyoles que integren l'espai SUDOE són totes llevat de les illes Canàries.

MAPA INTERACTIU

PRINCIPAT D'ANDORRA: MARC NORMATIU I LEGISLATIU

El Principat d'Andorra forma part de l'espai SUDOE, encara que sempre en partenariat com a tercer país.

Les lleis sobre patrimoni cultural són principalment dues. La més antiga i general és la **Llei 9/2003, de 12 de juny, del patrimoni cultural d'Andorra**.

Després de la ratificació de la Convenció del PCI el 8 de novembre del 2013, es va modificar la llei anterior: **Llei 15/2014, de 24 de juliol, de modificació de la Llei 9/2003, de 12 de juny, del patrimoni cultural d'Andorra**.

4. VALORITZACIÓ DEL PCI I SOSTENIBILITAT

- Els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de l'Agenda 2030
- Concepte de desenvolupament sostenible (DS)
- Procés de patrimonialització del PCI i valoració
- UNESCO: salvaguarda i sostenibilitat del PCI
- Estratègia 21 del Consell d'Europa: recomanacions

AGENDA 2030 PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

L'Agenda 2030 és un pla d'acció que aborda les tres dimensions del desenvolupament sostenible (social, econòmica i ambiental) a través de disset objectius de desenvolupament sostenible (ODS) considerats esferes d'acció interdependents. Ja en la definició de PCI de la Convenció del 2003 es fa una referència expressa al fet que qualsevol pràctica ha de ser compatible amb els drets humans, el respecte i el desenvolupament sostenible de les comunitats.

ODS 1: Fi de la pobresa

ODS 2: Fam zero

ODS 3: Salut i benestar

ODS 4: Educació de qualitat

ODS 5: Igualtat de gènere

ODS 6: Aigua neta i sanejament

ODS 7: Energia neta i assequible

ODS 8: Treball digne i creixement econòmic

ODS 9: Indústria, innovació i infraestructures

ODS 10: Reducció de les desigualtats

ODS 11: Ciutats i comunitats sostenibles

ODS 12: Consum i producció responsables

ODS 13: Acció climàtica

ODS 14: Vida submarina

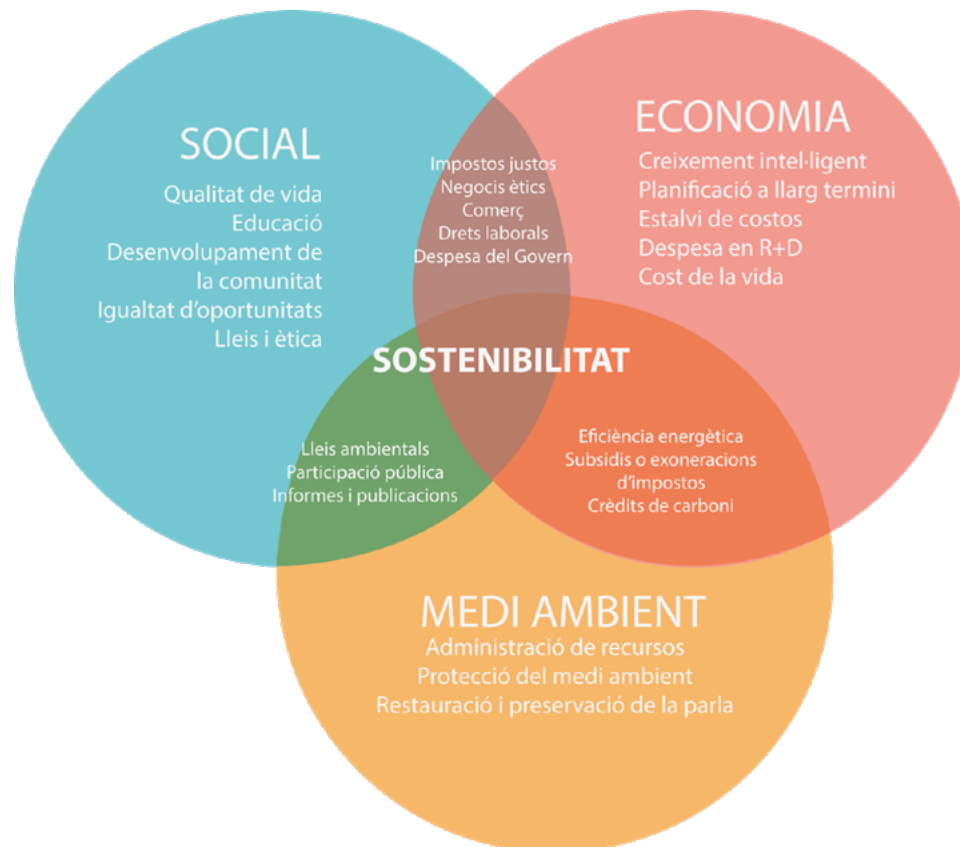
ODS 15: Vida terrestre

ODS 16: Pau, justícia i institucions sòlides

ODS 17: Aliances pels objectius

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

“**D**esenvolupament que satisfà les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions futures per satisfer les pròpies necessitats” (Comissió Brundtland, 1987).

L'objectiu final del DS és assolir un equilibri entre la sostenibilitat ambiental, la sostenibilitat econòmica i la sostenibilitat social per garantir la transmissió transgeneracional a llarg termini.

Implica actuar, amb un equilibri difícil d'aconseguir, buscant un futur millor.

CONJUGA QUATRE FACTORS:

EQUITAT

Es pot dir que la sostenibilitat de la societat depèn de la disponibilitat de sistemes de salut adequats, la pau i el respecte dels drets humans, la feina digna, la igualtat de gènere, l'educació de qualitat i l'estat de dret.

VIABILITAT

La sostenibilitat de l'economia depèn de l'adopció d'una producció, distribució i consum apropiats.

SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

La sostenibilitat del medi ambient està impulsada per una planificació física i un ús adequat de la terra, així com la conservació de l'ecologia o la biodiversitat.

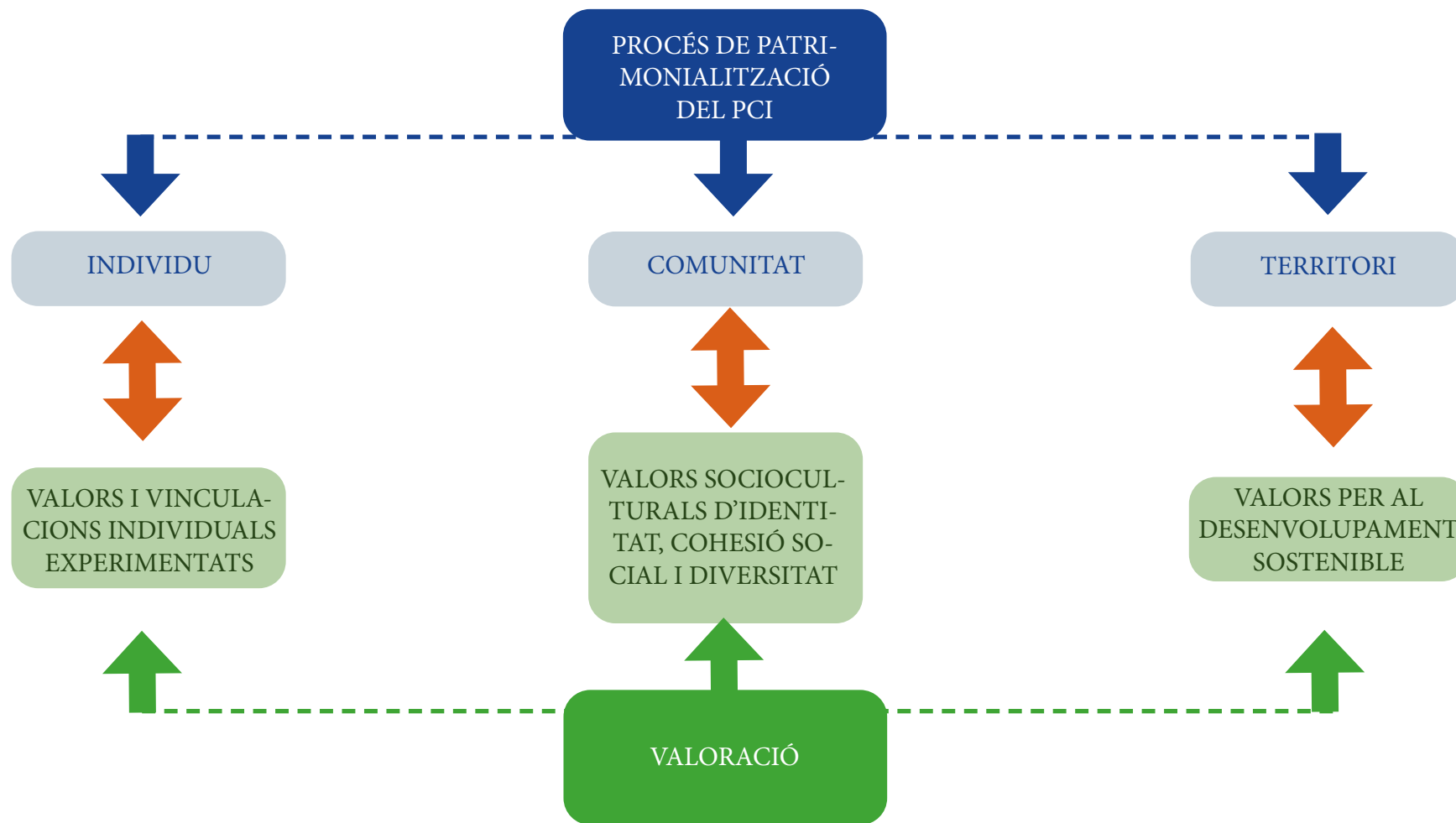
TRANSGENERACIONALITAT

És la perspectiva a llarg termini, pensant en les generacions futures, no solament en les de reemplaçament, amb l'objectiu d'assegurar-ne el benestar.

**DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE**

PROCÉS DE PATRIMONIALITZACIÓ DEL PCI I VALORACIÓ

PROCÉS DE PATRIMONIALITZACIÓ DEL PCI I VALORACIÓ

El procés de patrimonialització té tres dimensions: **mental** (individu), **social** (comunitat) i **político-administrativa** (territori).

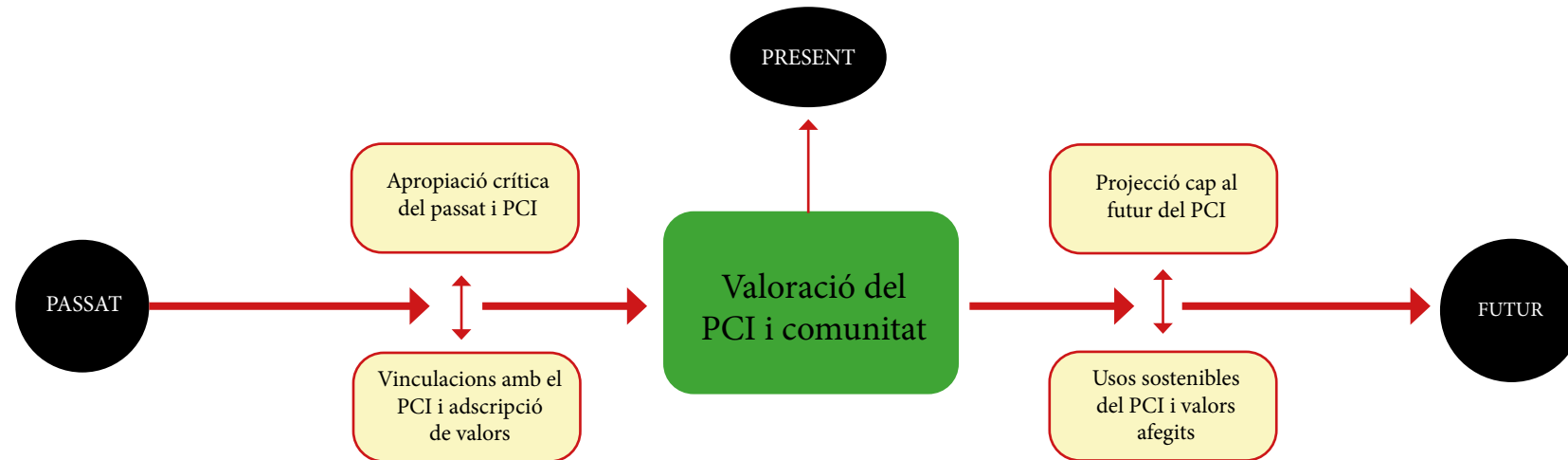
Els individus i grups o comunitats **comparteixen** usos, coneixements, expressions, significats, pràctiques... Ho fan en la doble direcció del trajecte antropològic: des de l'individu cap a la comunitat, amb processos creatius i innovadors; o des de la comunitat cap a l'individu, en el procés d'enculturació o de transmissió de generació en generació. Aquestes dues direccions conformen la ment corporalitzada dels individus.

Les comunitats i els territoris **seleccionen, destaquen i protegeixen** aquells elements del passat que consideren valuosos tant per

al present com per a les futures generacions. Poden ser processos autogestionats per les mateixes comunitats, però habitualment hi participen les institucions amb normatives, lleis i declaracions.

Per tant, si es defineix la **valoració** com a adscripció de valors al patrimoni, comporta, en primer lloc, una sèrie de **valors i vinculacions individuals** experimentats per les persones; en segon lloc, **valors socioculturals** que la comunitat desenvolupa al voltant de la identitat, la cohesió social i el tractament de la diversitat; i, finalment, una sèrie de **valors de desenvolupament sostenible** que els territoris potencien.

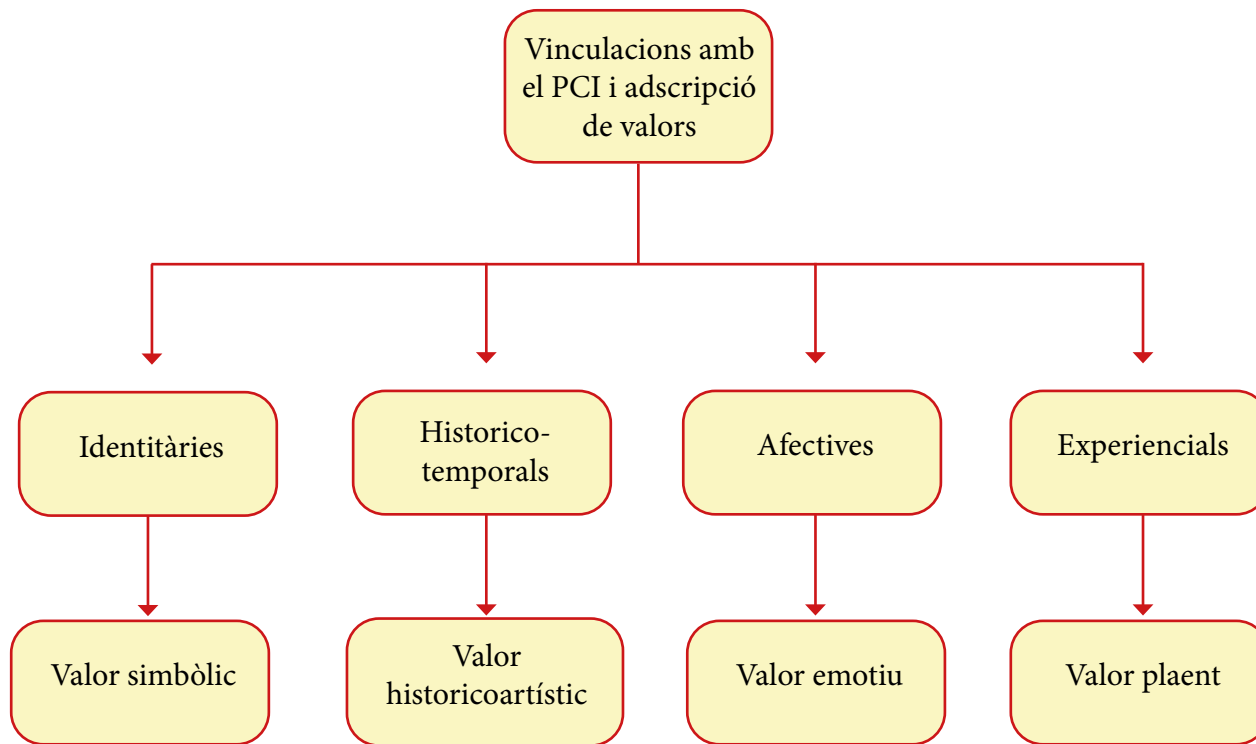

El patrimoni cultural immaterial (i el patrimoni cultural en general) és una construcció del present (una selecció) que tendeix a un pont entre el passat i el futur de les comunitats, els individus i els territoris. Com que és viu i és evolutiu, es caracteritza per la negociació constant entre la continuïtat i el canvi.

Com a mirada al passat, implica l'**apropiació crítica** d'un llegat al qual s'adscriuen valors i del qual es rebutgen els antivalors, la qual cosa crea **vinculacions**.

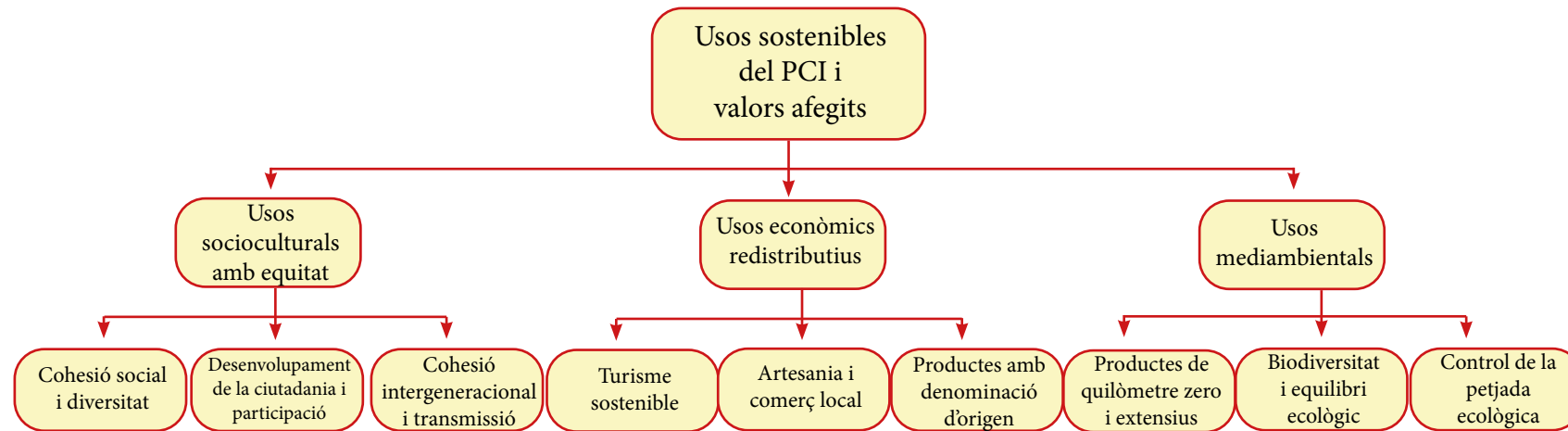
Com a projecció cap al futur, la valoració del PCI aporta **valors afegits sostenibles**.

Les vinculacions de les persones amb el patrimoni s'estableixen en quatre esferes (Fontal i Marín, 2018): **identitària, historicotemporal, afectiva i experiencial**.

En cadascuna d'aquestes esferes, l'individu detecta i adscriu **valors simbòlics, històrico-estètico-artístics, emotius i plaents** relacionats amb el PCI.

Els portadors del PCI valoren, a més, la seva **funcionalitat o ús**, així com el valor material i econòmic de les seves produccions, productes i elements.

Pel que fa als usos sostenibles del PCI i els seus valors afegits, cal considerar **TRES GRUPS** diferents:

Els usos socioculturals caracteritzats per l'equitat social afavoreixen la **cohesió social i la gestió de la diversitat**. Potencien el **desenvolupament de la ciutadania i els processos participatius**.

Els usos econòmics redistributius estan relacionats amb l'economia verda (noves economies, economia circular, etc.). Exploren formes de **turisme sostenible**, desenvolupen **l'artesanía i el comerç local**, i protegeixen i distribueixen **productes amb denominació d'origen**.

Els usos mediambientals, finalment, aposten pels **productes de proximitat** i per les **explotacions ramaderes extensives**, de manera que preserven la **biodiversitat i l'equilibri ecològic** amb el control de la petjada ecològica.

UNESCO: SALVAGUARDA I SOSTENIBILITAT DEL PCI

Ja en la definició amb què comença la Convenció del 2003 s'insisteix en el fet que el **Patrimoni Cultural Immaterial ha de ser compatible amb els imperatius del desenvolupament sostenible.**

El PCI pot contribuir al desenvolupament social i econòmic sostenible de les comunitats, però el desenvolupament sostenible, alhora, pot ajudar a garantir la viabilitat del PCI minorant-ne els riscos.

La valoració, per tant, és una de les accions imprescindibles per salvaguardar el PCI, perquè **potencia QUATRE EFECTES** molt importants i relacionats amb la sostenibilitat:

- El benestar sociocultural.
- Les bones relacions entre les diferents comunitats i dins de cadascuna.
- La prosperitat econòmica.
- La qualitat del medi ambient.

VALORITZACIÓ DEL PCI I SOSTENIBILITAT

**BENESTAR
SOCIOCULTURAL**

**RELACIONS
COMUNITÀRIES**

**PROSPERITAT
ECONÒMICA**

**QUALITAT DEL
MEDI AMBIENT**

BENESTAR SOCIOCULTURAL (UNESCO, 2021)

El patrimoni cultural immaterial és molt important per assolir la seguretat alimentària, amb dietes variades i saludables.

La medicina tradicional, les activitats físiques, els jocs i els esports tradicionals contribueixen al benestar i a la qualitat de salut dels membres de la comunitat de totes les edats.

Les pràctiques tradicionals relatives a la gestió del proveïment d'aigua poden contribuir a l'accés equitatiu a l'aigua potable i a l'ús sostenible de l'aigua, particularment en l'agricultura i altres mitjans de subsistència.

La pau i la seguretat també són valors que es transmeten en moltes manifestacions tradicionals.

RELACIONS COMUNITÀRIES (UNESCO, 2021)

El patrimoni cultural immaterial aporta exemples vius de mètode i d'educació en valors que els joves aprenen.

El patrimoni cultural immaterial pot contribuir a reforçar la cohesió social i la inclusió, mitjançant ritus, festes i celebracions diverses que ajuden a establir relacions socials harmòniques, tant en les zones rurals i urbanes com entre aquestes zones.

El patrimoni viu és decisiu en la creació i la transmissió de les identitats i els rols assignats a cada gènere, de manera que és fonamental per assolir la igualtat de gènere.

El patrimoni cultural immaterial pot ajudar a prevenir i resoldre litigis socials promovent una cultura de pau o, fins i tot, restablint-la.

QUALITAT DEL MEDI AMBIENT (UNESCO, 2021)

El patrimoni cultural immaterial pot ajudar a protegir la biodiversitat. Els sistemes agrícoles tradicionals proporcionen en moltes societats del món una dieta variada per a una nutrició adequada, alhora que preserven els ecosistemes i mantenen la biodiversitat genètica.

El patrimoni cultural immaterial pot contribuir a la sostenibilitat mediambiental; per exemple, les pràctiques tradicionals relatives a la gestió del proveïment d'aigua poden contribuir a l'ús sostenible de l'aigua, particularment en l'agricultura i altres mitjans de subsistència.

Les pràctiques i el coneixement autòctons relatius a la natura poden contribuir a la recerca sobre la sostenibilitat mediambiental, per exemple a l'hora de minimitzar el consum d'energia i d'adoptar respostes resilientes, regulades i pacífiques davant les condicions climàtiques canviants o en l'accés a espais i recursos naturals compartits.

PROSPERITAT ECONÒMICA (UNESCO, 2021)

El patrimoni cultural immaterial sovint és essencial en els mitjans de subsistència de grups i comunitats als quals procura una feina digna i una font d'ingressos.

El patrimoni cultural immaterial pot produir ingressos i donar feina a una àmplia gamma de persones, incloent-hi la gent pobre i vulnerable, per a la qual l'artesania i el turisme poden ser vitals.

Les comunitats tenen dret a beneficiar-se de les activitats turístiques relacionades amb el patrimoni cultural immaterial.

DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC I PCI: POSSIBILITATS, RISCOS I ATENUACIÓ DE RISCOS (UNESCO)

POSSIBILITATS ECONÒMIQUES

Beneficis materials derivats de l'ús i la pràctica dels elements del PCI i dels seus coneixements:

- Integració de pràctiques i productes curatius tradicionals en els sistemes de salut, per si mateixos o combinant-los amb els de les ciències biològiques.
- Gestió del medi ambient basada en els coneixements tradicionals sobre la natura i que produeixi beneficis per a la comunitat.

Producció d'ingressos gràcies a les representacions del PCI, a les activitats encaminades a transmetre'l i a la comercialització de productes connexos en fires, festivals o concursos. La utilització de coneixements tradicionals amb finalitats innovadores.

El turisme cultural sostenible.

Suport econòmic directe de les administracions als portadors del PCI:

- Pagament de productes i serveis tècnics.
- Pagament de representacions.
- Representacions remunerades dels elements del PCI.

Suport econòmic indirecte de les administracions:

- Ajut als executants amb campanyes de sensibilització o de promoció.
- Suport en la comercialització de l'artesanania.
- Denominacions d'origen i protecció de la propietat intel·lectual.
- Facilitació del mecenatge empresarial.

RISCOS DE L'EXPLOTACIÓ ECONÒMICA

La fossilització dels elements del PCI, és a dir, el bloqueig de la seva evolució (art. 2.1 de la Convenció i DO 116)

L'exploració abusiva de recursos naturals (art. 2.1 de la Convenció i DO 116)

La pèrdua de funció i significat dels elements del PCI (DO 117)

La descontextualització dels elements del PCI (DO 102.a)

El menyscabament de la imatge dels practicants d'elements del PCI (DO 102.b)

L'ús indegut dels elements del PCI (DO 117)

La manca d'equitat en la distribució dels ingressos produïts pels elements del PCI (DO 116)

ATENUACIÓ DELS RISCOS

La participació i el consentiment de les comunitats (art. 15 de la Convenció)

L'enfortiment de capacitats (DO 82)

La creació de mecanismes de consulta (DO 80)

La valoració, avaluació i seguiment dels riscos (DO 105.c i 109)

L'establiment de marcs jurídics apropiats per protegir els drets de les comunitats (DO 104)

Estratègia 21 del Consell d'Europa (European Heritage Strategy for the 21st Century)

En la Declaració de Namur (2015), convenció cultural europea adoptada pels ministres de la Unió Europea, es va promoure un enfocament compartit i coordinat de la gestió del patrimoni cultural. Com a conseqüència d'això, a Limassol (Xipre, 2017), es va posar en marxa aquesta Estratègia Europea del Patrimoni Cultural per al Segle XXI. És una invitació als responsables polítics, a les parts interessades i als ciutadans per fer front als desafiaments actuals a través d'una sèrie de recomanacions.

Lloc web

<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/strategy-21>

Fitxes informatives de l'Estratègia 21

<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/strategy-21-factsheets>

Guia metodològica

<https://rm.coe.int/european-heritage-strategy-for-the-21st-century-strategy-21-full-text/16808ae270>

Bones pràctiques

<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/strategy-21-good-practices>

La promoció de la participació social i la governança (S)

El component social (S) se centra en la relació entre el patrimoni i les societats, la ciutadania, la transmissió i l'intercanvi de valors democràtics a través de la governança participativa i la bona governança a través de la gestió participativa.

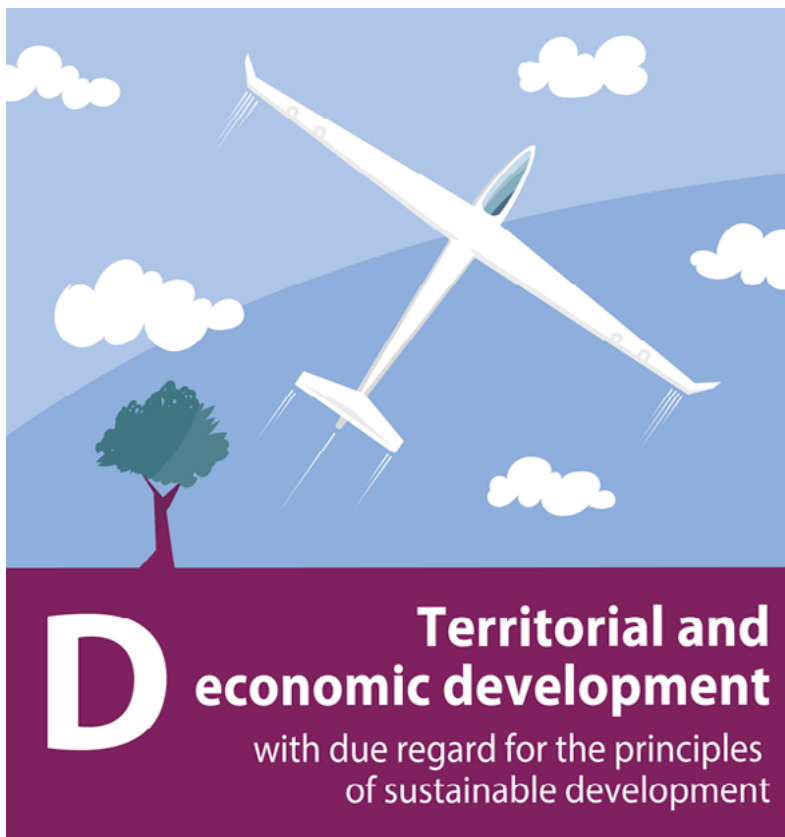

Recomanacions

- S1** Fomentar la participació dels ciutadans i les autoritats locals en la capitalització del seu patrimoni quotidià.
- S2** Fer que el patrimoni sigui més accessible.
- S3** Utilitzar el patrimoni per afirmar i transmetre els valors fonamentals d'Europa i la societat europea.
- S4** Promoure el patrimoni com a lloc de trobada i vehicle per al diàleg intercultural, la pau i la tolerància.
- S5** Fomentar i avaluar pràctiques i procediments de participació ciutadana.
- S6** Crear un marc adequat per permetre que les autoritats locals i les comunitats prenguin mesures en benefici del seu patrimoni i gestió.
- S7** Desenvolupar i promoure programes participatius d'identificació del patrimoni.
- S8** Fomentar les iniciatives de rehabilitació del patrimoni per part de les comunitats i autoritats locals.
- S9** Donar suport a projectes intergeneracionals i interculturals per promoure el patrimoni.
- S10** Facilitar i fomentar associacions (públiques i privades) en projectes de promoció i conservació del patrimoni cultural.

Desenvolupament territorial i econòmic (D)

Se centra en la relació entre el patrimoni cultural i el desenvolupament espacial, l'economia i la governança local i regional amb el respecte degut als principis del desenvolupament sostenible.

Recomanacions

- D1** Promoure el patrimoni cultural com a recurs i facilitar la inversió financera.
- D2** Donar suport al sector del patrimoni i promoure'l com a mitjà de creació de llocs de treball i oportunitats de negoci.
- D3** Promoure habilitats i professionals del patrimoni.
- D4** Produir estudis d'impacte patrimonial per a projectes de rehabilitació, construcció, planificació i infraestructura.
- D5** Fomentar la reutilització del patrimoni i l'ús dels coneixements i les pràctiques tradicionals.
- D6** Garantir que el patrimoni es tingui en compte en les polítiques de desenvolupament, ordenació del territori, medi ambient i energia.
- D7** Considerar el patrimoni en les polítiques de desenvolupament del turisme sostenible.
- D8** Protegir, restaurar i valorar el patrimoni fent servir més les noves tecnologies.
- D9** Utilitzar tècniques innovadores per presentar el patrimoni cultural al públic i preservar-ne alhora la integritat.
- D10** Utilitzar el patrimoni cultural com a mitjà per donar a la regió un caràcter distintiu i fer-la més atractiva i coneguda.
- D11** Desenvolupar nous models de gestió per assegurar que el patrimoni es beneficiï dels béns econòmics que produeix.

Coneixement i educació (K)

El component de coneixement i educació se centra en la relació entre el patrimoni i el coneixement compartit, i inclou la sensibilització, la formació i la recerca.

Recomanacions

- K1** Incorporar l'educació patrimonial d'una manera més efectiva als currículums escolars.
- K2** Implementar mesures per animar els joves a practicar el patrimoni.
- K3** Fomentar la creativitat per copsar l'atenció de l'audiència del patrimoni.
- K4** Proporcionar un entrenament òptim per a practicants no professionals i per a professionals d'altres sectors amb connexió amb el patrimoni.
- K5** Diversificar els sistemes de formació per als professionals del patrimoni.
- K6** Desenvolupar bases de dades de coneixements sobre materials, tècniques i coneixements locals i tradicionals.
- K7** Assegurar-se que es transmetran els coneixements i les habilitats involucrats en els oficis patrimonials.
- K8** Garantir les competències dels professionals que treballen en el patrimoni catalogat.
- K9** Desenvolupar programes d'estudi i recerca que reflecteixin les necessitats del sector del patrimoni i compartir les troballes.
- K10** Fomentar el desenvolupament de xarxes i donar-hi suport.
- K11** Explorar el patrimoni com a font de coneixement, inspiració i creativitat.

5. EL PROYECTO LIVHES DE VALORIZACIÓN DEL PCI

EL MUSEU DE LA PESCA I L'ESPAI DEL PEIX
 Carrer Major, 58, 17130 Llorca, Palermà
 Baix Empordà - Llorca (Costa Brava)

ÁMBITOS

- Estudios socio y económicos locales
- Espacios verdes, rurales y activos urbanos
- Investigación y conservación de los materiales y patrimonio
- Técnicas artesanales tradicionales

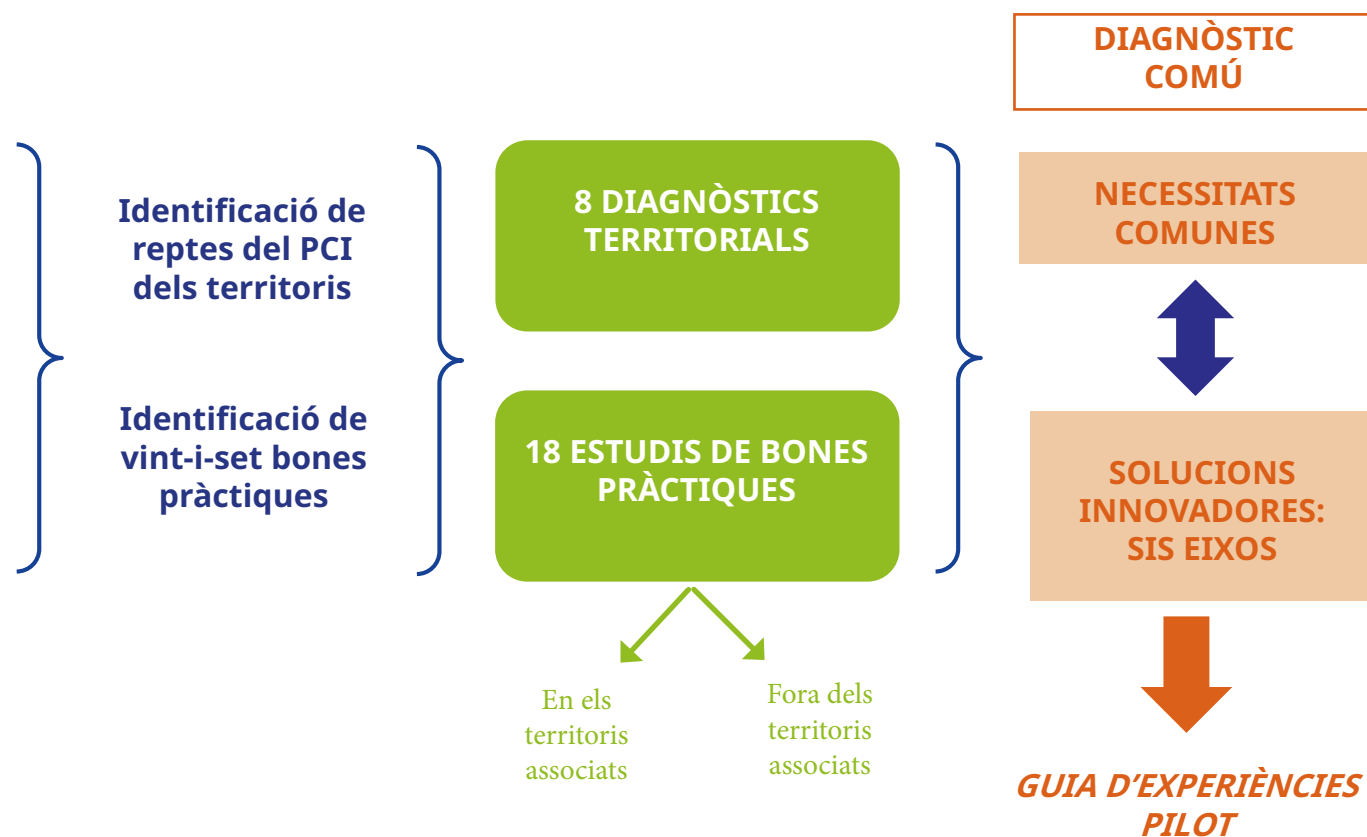
VALORACIÓN
 Investigación y evaluación

INDICADORES DE CALIDAD

Enlaces Oficiales
 Página web: www.museu.cat
 Para saber más: <http://www.interreg.eu>

EL PROJECTE LIVHES DE VALORACIÓ: PROCÉS PER AL DIAGNÒSTIC COMÚ DE NECESSITATS I SOLUCIONS PER A LA VALORACIÓ DEL PCI

8 GRUPS DE TREBALL TERRITORIALS

El projecte LIVHES es basa en una metodologia participativa. Dins els territoris associats, les entitats sòcies han constituït vuit grups de treball territorials (GTT) per tal d'integrar-los a la reflexió sobre les problemàtiques i les respostes que es poden donar per promoure la transmissió i la valoració del PCI com a vector de desenvolupament local sostenible.

Els GTT reuneixen els actors clau del PCI identificats pels socis en els seus territoris: actors estructurants de la pràctica i de les representacions que hi estan associades; professionals amb habilitats (saber fer i judicis) reconegudes per la comunitat, formadors, organitzadors, decisors públics, etc. Es tracta de tota mena d'actors, tant portadors de pràctiques com voluntaris, professionals, associacions o institucions.

Els GTT són representatius de la diversitat de pràctiques dins els territoris i els àmbits d'innovació per a la valoració del PCI (perspectives digitals en el PCI, turisme experiencial, sector agroalimentari, artesania i oficis, pràctiques festives, educació i sensibilització, transmissió, expressions lingüístiques).

Per constituir els GTT, les entitats sòcies han mirat de tenir en compte la diversitat de punts de vista dins les diferents comunitats de pràctica; la varietat d'enfocaments i de pràctiques dins una mateixa comunitat, i un enfocament intergeneracional (la inclusió dels joves com a actors clau en la transmissió).

8 GRUPS DE TREBALL TERRITORIALS

Per conciliar representativitat i eficiència, els socis han organitzat els GTT en un o més àmbits segons el territori. Els GTT que abasten un nombre elevat de participants (per exemple, entre dotze i quinze) s'han dividit en tres àmbits:

Un àmbit que agrupa les institucions públiques que treballen per al PCI, com ara l'Estat, les autoritats locals, les institucions econòmiques, les universitats o les institucions patrimonials.

Un àmbit que agrupa associacions o organitzacions locals o regionals essencials, ja siguin generalistes (interessades en diversos àmbits del PCI) o temàtiques.

Un àmbit que integra els professionals i col·lectius locals, habitants o altres actors no inclosos en els dos àmbits anteriors.

L'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, la Universitat Pública de Navarra i Bearn, en col·laboració amb el CIRDOC (Institut Occità de Cultura), han optat per organitzar els seus GTT en tres àmbits.

EL PROJECTE LIVHES DE VALORACIÓ / METODOLOGIA DEL PROJECTE LIVHES

Els GTT: actors clau del PCI en els territoris associats

- Administració
- Associació
- Investigador o centre de recerca
- Museu o institució patrimonial
- Altres

8 GRUPS DE TREBALL
TERRITORIALS

Identificació de
reptes del PCI
dels territoris

8 DIAGNÒSTICS
TERRITORIALS

IDENTIFICACIÓ DE REPTES DEL PCI EN ELS TERRITORIS

Els reptes o necessitats per a la valoració del PCI dins de cada territori s'han identificat mitjançant matrius DAFO (debilitats, amenaces, fortaleeses i oportunitats), elaborades a partir de reunions amb els grups de treball territorials.

Aquestes necessitats es relacionen amb les dinàmiques territorials del PCI, que concerneixen tant les comunitats de pràctica locals com les diferents administracions i organitzacions que treballen localment en el camp del PCI i que estan intrínsecament lligades als processos socials, culturals i econòmics dels territoris.

NECESSITATS COMUNES PER A LA VALORACIÓ DEL PCI:

Les necessitats de valoració del PCI identificades pels socis del projecte LIVHES a través dels vuit diagnòstics determinats se sintetitzen al voltant de tres eixos comuns en els territoris associats:

- La viabilitat, el reconeixement i la visibilitat del PCI en la seva diversitat
- El suport i l'acompanyament d'actors i col·lectius del PCI per transmetre'l i reivindicar-ne el valor
- Cooperació territorial i governança comuna per a la valoració del PCI

LES NECESSITATS COMUNES PER A LA VALORACIÓ DEL PCI

Viabilitat, reconeixement i visibilitat del PCI

Reconeixement institucional del PCI i dels portadors i actors locals

Reconeixement de la **diversitat del PCI** (pràctiques ordinàries, cultures vinculades a les llengües regionals o minoritàries, etc.)

Reconeixement de les **funcions socials, econòmiques i territorials** del PCI

Consideració dels riscos de **descontextualització del PCI**

LES NECESSITATS COMUNES PER A LA VALORACIÓ DEL PCI

Suport i acompanyament dels actors i col·lectius del PCI

Suport a les **dinàmiques socials pròpies de les comunitats de pràctiques** (essencialment, en els processos de transmissió)

Suport tècnic i administratiu a les associacions

Creació de xarxes i estructuració dels actors del PCI

Valoració sostenible del PCI

LES NECESSITATS COMUNES PER A LA VALORACIÓ DEL PCI

Cooperació territorial i governança

Governança inclusiva: integració dels actors associatius i privats del PCI

Cooperació i governança interterritorials

Posicionament de les institucions públiques com a actors fonamentals de la governança comuna

Cooperació entre departaments administratius i camps disciplinaris

IDENTIFICACIÓ I ESTUDI DE BONES PRÀCTIQUES PER REIVINDICAR EL VALOR DEL PCI

En col·laboració amb els grups de treball territorials (GTT), els socis han identificat bones pràctiques per promocionar el PCI: tres per cada entitat (una al territori del soci, una a la zona SUDOE i una fora de la zona SUDOE). En total es van preseleccionar vint-i-set casos que es podrien definir com a bones pràctiques. D'aquest conjunt de casos se'n van estudiar finalment divuit (nou en els territoris socis i nou a fora). Per a aquesta selecció, els socis han buscat un equilibri entre els diferents àmbits del PCI i entre els diferents col·lectius implicats en els processos de valoració del PCI; la idea era incloure-hi tant dinàmiques pròpies de les comunitats portadores de la pràctica com projectes elaborats per associacions o administracions.

Per tant, l'anàlisi de les divuit bones pràctiques partia de la **metodologia de l'anàlisi de casos**. Primer de tot, en cadascun d'aquests casos es va aprofundir en el caràcter modèlic i transferible.

SOLUCIONS INNOVADORES PER A LA VALORACIÓ DEL PCI

L'anàlisi de les divuit bones pràctiques ha originat nombroses subcategories, que s'han agrupat en sis categories o eixos principals, com s'observa en les pàgines següents de la guia. Molt enfocades a assegurar una vitalitat i transmissió prèvies, es presenten com a orientacions o solucions possibles per implementar estratègies de valoració del PCI.

SIS CATEGORIES O EIXOS INNOVADORS PER A LA VALORACIÓ DEL PCI:

- DINÀMIQUES SOCIALS
  - DOCUMENTACIÓ I RECERCA
  - TRANSMISSIÓ I MEDIACIÓ
  - SUPORT I ACOMPANYAMENT
  - XARXES I GOVERNANÇA
- DIVERSITAT

DINÀMIQUES SOCIALS

Dinàmiques capaces de crear enllaç i impulsar la transmissió.

Creades per les comunitats de pràctiques.

Concebudes per un territori en ressonància amb la identitat cultural.

Impulsen la federació, la participació i la implicació de la població local.

Produeixen interaccions entre diferents pràctiques.

DOCUMENTACIÓ I RECERCA

Projectes en interacció amb els portadors del PCI.

Accessibles a les comunitats de pràctiques i alimentats per les seves accions.

Integren pràctiques ordinàries, rares o amenaçades.

Tenen en compte la diversitat cultural.

Vectors d'una identitat cultural amb la qual s'identifiquen els habitants.

TRANSMISSIÓ I MEDIACIÓ

**Plans integradors,
accessibles, participatius
i experiencials.**

Combinen processos formals i
informals.

Impliquen les comunitats de pràc-
tiques.

Basats en la participació dels apre-
nents o del públic.

Accessibles a tothom i, sobretot, al
territori (o, fins i tot, mòbils).

Permeten la mediació turística per
donar a conèixer el territori.

SUPORT I ACOMPANYAMENT

Accions destinades als portadors de pràctiques, les associacions i els sectors econòmics.

Suport tècnic i financer per salvaguardar, transmetre i valorar.

Estructuració dels sectors econòmics i culturals locals.

Treball en xarxa dels actors.

XARXES I GOVERNANÇA

Projectes inclusius, intersectorials i interterritorials.

Participació dels practicants i dels actors clau en la governança.

Lideratge de les entitats públiques locals.

Treball en xarxa entre els actors del PCI (del mateix àmbit o entre àmbits diferents).

En perímetres geogràfics variables, fins i tot transfronterers.

DIVERSITAT

Programes que garanteixen la pluralitat i la complementarietat de les accions de salvaguarda i valoració.

Dispositius multimodals promoguts per comunitats de pràctiques, associacions, administracions, establiments culturals, etc., o una combinació de tots plegats.

Combinen una varietat de pràctiques (dansa, gastronomia, artesanía, cant, festes, jocs, usos agrícoles, pesca, expressions lingüístiques, etc.). Combinen una varietat d'àmbits d'actuació (acció educativa, desenvolupament econòmic, recerca, museus, turisme, empreses artesanals, sector agroalimentari, perspectives digitals, etc.).

AVALUACIÓ DE BONES PRÀCTIQUES: INDICADORS

A més de procurar orientacions o solucions possibles, una bona pràctica estableix un estàndard o un requisit de qualitat en diferents indicadors. En el cas del projecte LIVHES, aquests indicadors de qualitat estan relacionats amb la valoració del PCI.

Quan els grups focals han de validar les bones pràctiques, poden obrar metodològicament de diverses maneres: en primer lloc, els indicadors poden ser obligatoris, és a dir, si no es compleixen, es rebutjaria el caràcter de bona pràctica; en segon lloc, és possible fer un plantejament des de la recomanació i la gradació, en el sentit que es busca que es compleixin majoritàriament, encara que amb diferents graus de compliment. Aquesta segona opció és la que s'ha fet servir a LIVHES: destacar els indicadors més excel·lents (gradació), després d'haver revisat que almenys eren presents tots a les pràctiques.

Per definir els vint-i-cinc indicadors amb què s'ha treballat, es van tenir en compte, a més dels trets generals de les bones pràctiques, trets específics del PCI i del concepte actual de sostenibilitat. Concretament, es van estudiar les declaracions de bones pràctiques de la UNESCO i de l'Estratègia 21 de la UE, i es van incorporar conceptes com l'equitat, la viabilitat, la sostenibilitat mediambiental i la visió transgeneracional. El resultat és la llista d'indicadors i icones següents:

CERTIFIED

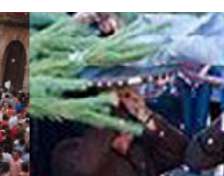

INDICADORS DE QUALITAT DE LES BONES PRÀCTIQUES

S'adequa a la Convenció de la UNESCO i als seus àmbits.		Ha complert la missió i ha aconseguit els objectius previstos.		És viable econòmicament, perquè garanteix un finançament ajustat a un pressupost.		Aborda a fons una o diverses accions de salvaguarda de la UNESCO.		Dona beneficis econòmics directes i indirectes ben redistribuïts.	
És sensible a l'enfocament de gènere.		Ha estat exitosa quantitativa i qualitativa.		És transparent econòmicament.		Aporta diversitat cultural o llaços interculturals.		Aporta beneficis a la convivència politico-social.	
Potencia la creativitat.		És una pràctica modèlica per al territori i transferible a altres contextos.		És accessible econòmicament.		Ha estat avaluada durant uns quants anys en què s'ha repetit.		Respecta la legislació.	
Parteix d'una bona identificació i delimitació, descripció i contextualització de la pràctica del PCI.		És eficient en la relació de costos i objectius assolits, en la gestió de recursos humans i en l'aprofitament de requeriments tècnics.		Planteja una sensibilització mediambiental i en valora l'impacte en la conservació de l'àmbit natural i de la biodiversitat.		Respecta els principis ètics de la UNESCO i els principals drets i objectius internacionals.		Segueix els drets de propietat intel·lectual i els drets col·lectius dels portadors amb els quals es comparteixen beneficis.	
És plurilingüe.		És innovadora.		És inclusiva i accessible.		Hi participa la comunitat.		És transgeneracional socialment.	

6. BONES PRÀCTIQUES DE VALORITZACIÓ DEL PCI

- Fitxa d'una bona pràctica
- Índex geogràfic de bones pràctiques
- 18 bones pràctiques ordenades alfabèticament
- Lliçons o ensenyaments de les bones pràctiques

FITXA D'UNA BONA PRÀCTICA

NOM DE LA BONA PRÀCTICA

GEOLOCALITZACIÓ DE LA BONA PRÀCTICA

UBICACIÓ

IDENTIFICACIÓ GRÀFICA

BREU DESCRIPCIÓ

ÀMBITS DEL PCI SEGONS LA UNESCO

CATEGORIA DE VALORACIÓ

INDICADORS DE QUALITAT

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

DINÀMICA SOCIAL DE LAS FIESTAS DEL FUEGO DE LOS PIRINEOS FIESTA DEL "BRANDON"
Luchon; Comminges; Pirineos centrales; Haute-Garonne; Occitania; Francia

BREVE DESCRIPCIÓN

El "brandon" de San Juan ("Eih bar" o "halbar" en gascón occitano) es una fiesta popular de los Pirineos (Pyrénées centrales) que se celebra la víspera de San Juan, es decir, la noche del 23 al 24 de junio.

El elemento central de esta fiesta tradicional es un tronco tallado con el que se construye una antorcha gigante de 8 a 12 metros. El tronco, cortado al menos tres meses antes, se descortiza, se parte y se cubre con cuñas para secarlo. Suele plantarse en la plaza del pueblo o en elevaciones cercanas. Se recubre el mismo día de la fiesta. A veces se adorna con flores y se remata con una cruz. Tras estas preparaciones, el brandon o tronco se enciende con antorchas y arderá durante varias horas.

En Francia, esta práctica social y festiva asociada al solsticio de verano tiene lugar en el valle de Barousse (Hautes-Pyrénées) y en Comminges (Haute-Garonne). Un ritual similar ("falles" o "haros") se celebra en Andorra y en los valles pirenaicos de Aragón, Cataluña y Aragón (España).

ÁMBITOS

- Tradiciones y expresiones orales
- Usos sociales, rituales y actos festivos
- Técnicas artesanales tradicionales

VALORIZACIÓN
Dinámicas sociales

INDICADORES DE CALIDAD

Enlaces Oficiales

Buenas prácticas: [Inventario del Patrimonio Cultural Inmaterial de Francia](#)
Para saber más: [Declaración de la UNESCO](#)

Totes les fitxes estan dissenyades amb un mateix **esquema informatiu**, de manera que es puguin localitzar i interpretar amb facilitat.

La columna de la dreta inclou tres apartats més analítics: **àmbits del PCI, categoria de valoració principal i indicadors de qualitat destacats**.

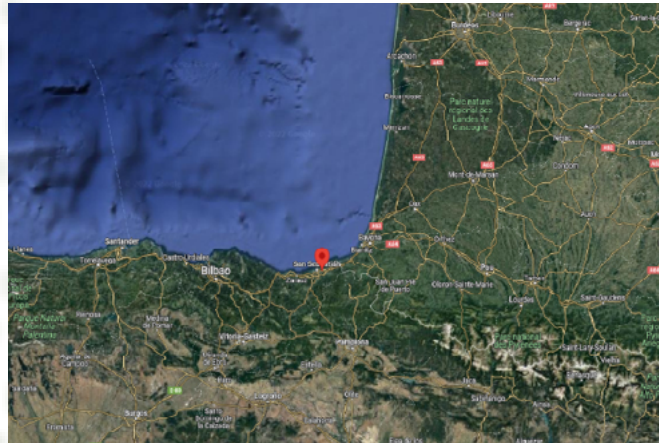
Gràcies a la fitxa podem obtenir **ensenyaments o lliçons** de les divuit bones pràctiques que s'han estudiat en el projecte LIVHES.

ÍNDEX GEOGRÀFIC DE BONES PRÀCTIQUES

DINS ELS TERRITORIS
ASSOCIATS (T)

FORA DELS TERRITORIS
ASSOCIATS (F)

BREU DESCRIPCIÓ

El Museu Viu Albaola de Pasaia és un museu-taller dedicat a la tecnologia marítima artesanal i, en general, al patrimoni marítim basc. Hi ha un espai museístic, una drassana per construir-hi una rèplica d'un balener del segle XVI, el Sant Joan, i un centre de formació professional en fusteria de marina. Disposa, a més, d'un lloc web i una mediateca de gran interès.

Té un funcionament circular, en el qual les accions de recuperació, preservació, transmissió i mediació del patrimoni interaccionen constantment: els tre-

balladors del taller també són professors del centre de formació; els aprenents participen en la benvinguda i l'atenció al públic, i els visitants són espectadors de la reconstrucció del balener en directe.

La formació professional és gratuïta per als aprenents, de múltiples nacionalitats, que a canvi participen en el manteniment i funcionament general del museu-taller.

ÀMBITS

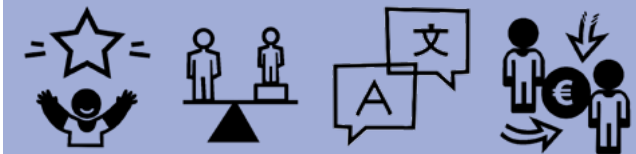
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

'DANCE' D'ALCALÀ DE LA SELVA (8 DE SETEMBRE)

Alcalà de la Selva, Gúdar-Javalambre,
Terol, Espanya

6

BONES PRÀCTIQUES DE VALORITZACIÓ DEL PCI

BREU DESCRIPCIÓ

Aquest dance, representació tradicional que incorpora parts representades, dansades i recitades, es fa durant dos dies al començament del mes de setembre en honor de la Mare de Déu de la Vega. Hi intervenen els ambaixadors moros i cristians, i els nens dansaires acompanyats de pastors o graciosos. Els dansaires són vuit nens d'edats compreses entre vuit i dotze anys. Van adornats amb vestidures blanques, cintes de colors i barrets de palla. Ballen sempre davant la Mare de Déu de la Vega acompanyats de castanyoles.

La transmissió d'aquesta tradició està en mans del grup d'instructors en danses d'Alcalà de la Selva (Terol), que té com a comesa preservar-la i ensenyar les figures i les evolucions de les danses. Els nens comencen els assajos al voltant del dia 15 d'agost per poder practicar durant una vintena de sessions abans de la festa.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Tradicions i expressions orals
- Arts de l'espectacle

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

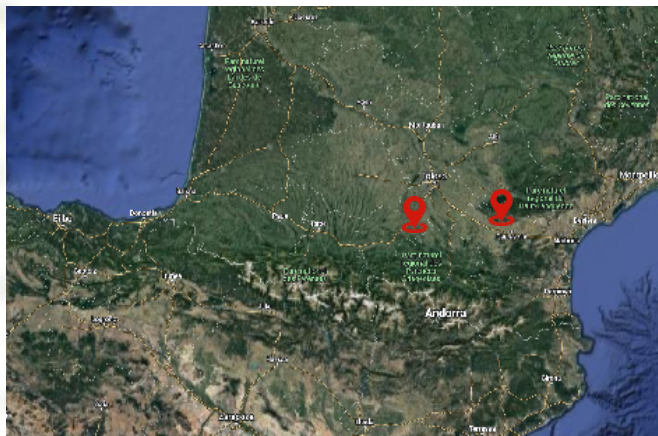
Enllaços oficials

Bona pràctica: [Dance d'Alcalà de la Selva](#)
Per saber-ne més: [Alcalà de la Selva celebra la Mare de Déu de la Vega](#)

Luishon, Comenge, Pirineu central, Alta Garona, Occitània, França

BONES PRÀCTIQUES DE VALORITZACIÓ DEL PCI

BREU DESCRIPCIÓ

El brandó de Sant Joan (eth har o eth halhar en gascò) és una festa popular dels Pirineus (Pirineu central) que se celebra la vigília de Sant Joan, és a dir, la nit del 23 al 24 de juny.

L'element central d'aquesta festa tradicional és un tronc tallat amb el qual es construeix una torxa gegant de 8 a 12 metres. El tronc, tallat almenys tres mesos abans, s'escorça, es parteix i es cobreix amb canyes per assecar-lo. Se sol plantar a la plaça del poble o en elevacions pròximes. Es recobreix el mateix dia de la festa. De vegades s'orna amb flors i es

remata amb una creu. Després d'aquestes preparacions, el brandó o tronc s'encén amb torxes i crema durant unes quantes hores.

A França, aquesta pràctica social i festiva associada al solstici d'estiu té lloc a la vall de Barousse (Alts Pirineus) i a Comenge (Alta Garona). Un ritual semblant (falles o haros) se celebra a Andorra i a les valls pirinenques d'Aran, Catalunya i Aragó (Espanya). Tot aquest conjunt de rituals del foc va ser declarat per la UNESCO patrimoni immaterial de la humanitat.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Usos socials, rituals i actes festius
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Dinàmiques socials

INDICADORS DE QUALITAT

Enllaços oficials

Bona pràctica: [Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial de França](#)
Per saber-ne més: [Declaració de la UNESCO](#)

Bearn i Bas, Ador, França

BREU DESCRIPCIÓ

Els portadors del cant polifònic a Bearn són els grups aficionats que es reuneixen per cantar en espais privats o públics, en diferents contextos: esdeveniments programats, festivitats locals o, d'una manera informal, al carrer, bars, mercats, etc.

Aquestes trobades, en què participen cantants novells i experimentats, afavoreixen la transmissió per immersió o intergeneracional. La transmissió d'aquesta pràctica també es potencia amb formació especialitzada al Conservatori de Pau i als tallers organitzats per les associacions de professionals del cant polifònic.

La promoció i la valoració d'aquesta manifestació s'impulsa amb l'organització de concerts de grups professionals, festivals o concursos, i també amb la producció i l'edició de CD musicals o amb la seva presència en diferents eines i plataformes digitals.

El cant polifònic és un símbol d'identitat local i, alhora, un vector de desenvolupament local que utilitzen els agents econòmics del territori (viticultors, artesans, clubs esportius, etc.).

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Tradicions i expressions orals

VALORACIÓ

Diversitat

INDICADORS DE QUALITAT

Enllaços oficials

Bona pràctica: [Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial de França](#)
Per saber-ne més: [Sondaqui, el lloc del PCI occità a la regió d'Aquitània](#)

BREU DESCRIPCIÓ

L'Ecomuseu de Barroso és un museu dedicat al territori de Terra do Barroso. La seva funció cohesionadora i potenciadora de la identitat, en relació constant amb la població local, l'han convertit en un portador de memòria col·lectiva d'una comunitat amb un patrimoni ric i divers, i amb un imaginari col·lectiu diferenciador.

Està situat a l'altiplà o terres altes de Terra do Barroso, entre les serres de Gerês, Bornes, Larouco i la Cabreira, en una regió on la gent preserven pràctiques seculares lligades a la terra i als animals, amb coneixements i tècniques tradicionals, i continuen

celebrant festes i rituals únics.

El conjunt museològic té nou estructures que aborden temàtiques del seu patrimoni material i immaterial, natural i industrial, dedicades especialment als costums lligats a la terra i a la feina, a l'organització social cooperativa del pasturatge i a altres factors del paisatge de mitjana i alta muntanya i de terres altes.

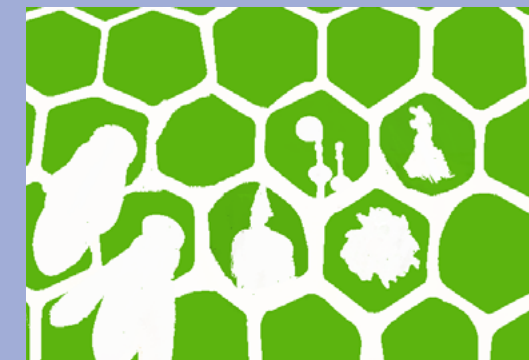
Destaca el seu dinamisme en els processos d'inventari i també d'estudi i promoció de les manifestacions del PCI vives a Terra do Barroso.

ÀMBITS

- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers

VALORACIÓ

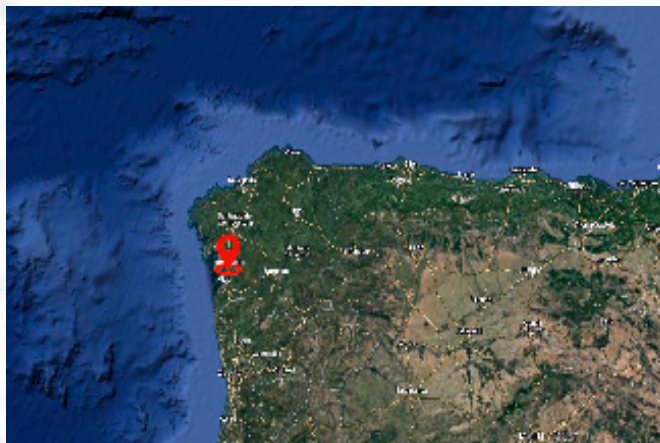
Dinàmiques socials

INDICADORS DE QUALITAT

 Lugar de Baltar, 26, 1r; Castrelo, Cambados, Pontevedra, Espanya

BREU DESCRIPCIÓ

La Federació Gallega per la Cultura Marítima i Fluvial (Culturmar) va néixer el 1993, després d'una trobada d'embarcacions tradicionals celebrada a Ribeira. Es va organitzar, en principi, per defensar, divulgar i dinamitzar el patrimoni marítim de Galícia, però més endavant es va decidir incloure-hi, també, el patrimoni fluvial. Actualment està formada per quaranta-tres col·lectius, entre els quals destaquen associacions esportives, culturals, veïnals i etnogràfiques. Una de les seves singularitats consisteix en el fet que totes aquestes associacions conformen una xarxa oficial de voluntariat que treballa per defensar el patrimoni marítim i fluvial galaicoportuguès.

Per dissenyar el pla d'acció, va ser decisiu l'intercanvi d'experiències amb altres territoris en la recuperació, reivindicació i aprofitament econòmic d'aquest patrimoni. Fruit d'aquests contactes i intercanvis és la invitació l'any 2009 a formar part de l'European Maritime Heritage.

Organitza, a més d'exposicions i altres activitats, la Trobada d'Embarcacions Tradicionals de Galícia. Amb aquestes accions dinamitza diversos sectors artesanals associats al patrimoni marítim i fluvial, i també potencia els atractius turístics de les comunitats per impulsar un turisme sostenible.

ÀMBITS

- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

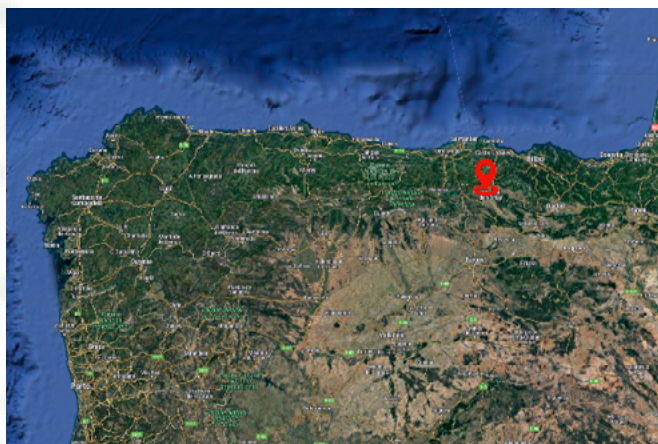

INDICADORS DE QUALITAT

Enllaços oficials

Bona pràctica: [Culturmar. Federació Gallega per la Cultura Marítima i Fluvial](#)
Per saber-ne més: [Ardentía. Revista Galega de Cultura Marítima e Fluvial](#)

BREU DESCRIPCIÓ

La dinàmica al voltant de la festa de Nostra Senyora de les Neus de la pedania burgalesa de Las Machorras manté el seu caràcter tradicional i comunitari. De periodicitat anual, els actes festius se celebren entre el 4 i el 6 d'agost. Destaca el dia 5, que és el dia de la festa grossa, quan es fa el romiatge en què es balla.

La preparació i els assajos del ball comencen el 25 de juliol, festivitat de Sant Jaume, i s'incrementen a mesura que s'acosta el dia del romiatge. Hi participen quatre figures diferenciades: el majoral (mayoral), el rabadà (rabadán), el babau (bobo) i els vuit dansaires.

El majoral és un home de més de setze anys que ensenya i dirigeix el ball. El rabadà, en canvi, és el nen més jove del grup. Té el privilegi o facultat de poder molestar el babau.

El babau és un personatge burlesc que intenta interrompre el ball i també llança picardies verbals.

Finalment, els vuit dansaires són els nens encarregats de fer les evolucions i figures dels balls de vares i de bastons. En les cercaviles de la processó toquen les castanyoles.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals
- Arts de l'espectacle

VALORACIÓ

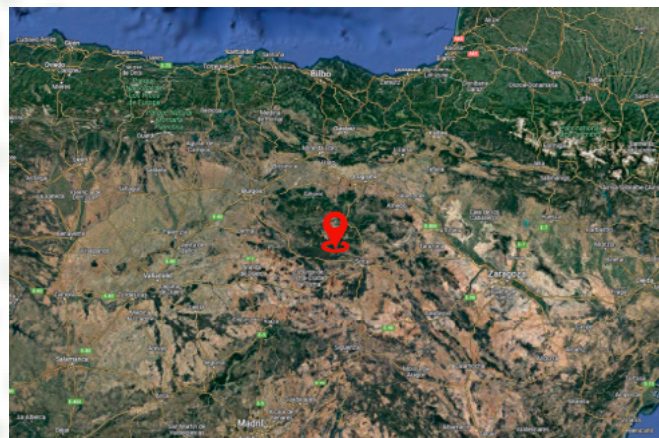
Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

 Vinuesa, Sòria,
Castella i Lleó, Espanya

BREU DESCRIPCIÓ

Aquests dos actes festius es desenvolupen en el context de la Festa de Nostra Senyora i de Sant Roc de Vinuesa. El 14 d'agost se celebra la Festa de la Pingada de los Mayos o arbres de maig. Els actors principals són dues organitzacions tradicionals: la Confraria de Nostra Senyora del Pi, integrada per homes casats, i la Confraria del Senyor Sant Roc, conformada per homes solters. Amb el suport del rector de la població, disposen de l'ajut econòmic i logístic de l'Ajuntament, institució garant de la seva viabilitat. Els pins que es planten o s'alcen, procedents de la zona forestal de la població, són triats, per l'alçària i gruix, per membres de les confraries, representants de l'Ajuntament i personal de la guar-

deria forestal. En primer lloc, s'alça a la plaça major (plaça Joan Carles I) l'arbre de maig dels casats, és a dir, el de la Confraria de Nostra Senyora del Pi. En segon lloc, l'arbre de maig dels solters de la Confraria del Senyor Sant Roc, a la plaça de la Soledad.

La Pinochada és el segon acte festiu. Se celebra el 16 d'agost i representa una batalla incruenta en què les dones de Vinuesa adquireixen tot el protagonisme. Amb el vestit típic de piñorras i portant branques de pi o pinochos procedents de l'esbrancat dels arbres de maig, van clavant cops de branques a tots els homes que es posin al seu abast.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals

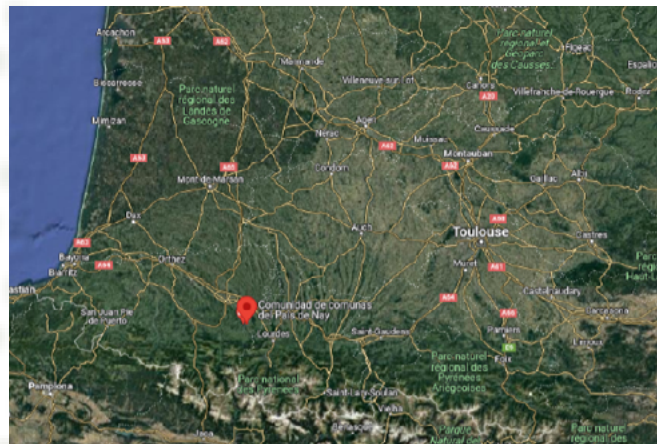
VALORACIÓ

Dinàmiques socials

INDICADORS DE QUALITAT

BREU DESCRIPCIÓ

La Ruta del Ferro als Pirineus és una iniciativa de mediació transfronterera sobre coneixements tradicionals siderúrgics. Està destinada al públic en general (poblacions locals i turistes) i combina patrimoni viu material, immaterial i memorial.

Es tracta de la part pirinenca d'un itinerari cultural del Consell d'Europa per reivindicar el valor del patrimoni cultural comú. Reuneix llocs i espais culturals diversos (fargues, mines, tallers, museus) vinculats a la tradició siderúrgica comuna a Catalunya, Andorra, el País Basc, Arieja i Bearn (Nai), que té un saber fer particular (amenaçat de desaparèixer), especialment lligat a les importants pràctiques pas-

torals dels territoris del voltant.

La gestió de la Ruta del Ferro la duu a terme avui dia la Comunitat de Comunes de Nai (CCPN) en el marc d'un partenariat amb l'associació local Fer et Savoir-Faire, iniciadora del projecte.

Aquesta associació integra autoritats locals, gestors culturals i agents dels diferents territoris, amb l'objectiu de promoure accions de mediació i de comunicació patrimonials. A més de les accions promogudes per museus i centres d'interpretació, s'impulsen rutes de senderisme i visites a tallers, com el d'un dels darrers fabricants d'esquelles (Nai, Bearn).

ÀMBITS

- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

 Mosqueruela, Mirambel i Iglesuela del Cid,
Maestrat, Terol, Espanya

BONES PRÀCTIQUES DE VALORITZACIÓ DEL PCI

BREU DESCRIPCIÓ

Organitzades pel Geoparc del Maestrat, un parc cultural que és, alhora, geoparc mundial de la UNESCO, aquestes jornades inclouen una sèrie de tallers per valorar la tècnica del treball de la pedra en sec, una tècnica constructiva tradicional inclosa en la llista representativa del patrimoni immaterial de la humanitat per la UNESCO. En aquesta mateixa regió del Maestrat també hi van ser incloses les tamborades de la Ruta del Tambor i el Bombo.

Mosqueruela, Mirambel i Iglesuela del Cid el 2022, i altres poblacions de la comarca del Maestrat en edicions anteriors, són l'escenari per donar a conèixer aquesta tècnica tradicional que consisteix a construir sense fer servir cap mena d'argamassa o morter, sinó només amb pedres o paredats. Ta-

llades molt poques vegades, aquestes pedres s'encaixen per aconseguir la disposició i el contacte més correctes, jugant amb la gravetat per edificar o construir murs, bancals, barraques i altres obres tradicionals. Aprofitant les mostres presents al paisatge del Geoparc, es duen a terme aquestes sessions impartides per experts. Hi pot assistir qualsevol persona interessada en aquesta manifestació del PCI.

A més, a l'entorn, també es pot gaudir del patrimoni geològic, arqueològic i cultural. En aquest sentit, alguns dels seus jaciments arqueològics formen part del conjunt d'art rupestre de l'arc mediterrani de la península Ibèrica, també patrimoni de la humanitat (UNESCO). Aquestes poblacions, d'altra banda, són un exemple de conservació dels seus conjunts històrics.

ÀMBITS

■ Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Dinàmiques socials

INDICADORS DE QUALITAT

Enllaços oficials

Bona pràctica: [El Geoparc del Maestrat](#)
Per saber-ne més: [Facebook](#)

 Rúa Colón 17, 6.º D;
Vigo, Pontevedra, Espanya

BONES PRÀCTIQUES DE VALORITZACIÓ DEL PCI

BREU DESCRIPCIÓ

Ponte... nas Ondas! (PNO!) és una associació galai-coportuguesa que es va crear el 1995 per dissenyar i impulsar experiències educativoculturals que recuperessin, donessin a conèixer i salvaguardessin el patrimoni comú entre Galícia i Portugal.

Amb el focus posat en els joves, aquestes pràctiques van consolidar un model transfronterer en què els portadors del PCI i les comunitats escolars van participar en metodologies innovadores per salvaguardar aquest patrimoni compartit. La transmissió es va amplificar amb programes audiovisuals —sobre-

tot a través de la ràdio—, per a l'elaboració dels quals aquest grup etari va emprendre la recerca i recollida d'elements i manifestacions patrimonials, o es va convertir en portador, com en les jornades de jocs tradicionals.

La digitalització de totes aquestes pràctiques i activitats, i la seva difusió per Internet, encara ha permès projectar més tota aquesta tasca a les escoles. Fa poc ha estat distingida com a bona pràctica de salvaguarda de la UNESCO.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals
- Arts de l'espectacle

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

Enllaços oficials

Bona pràctica: [Modelo "Ponte... nas ondas!"](#)
Per saber-ne més: [Meniños cantores](#)

BREU DESCRIPCIÓ

L'Espai del Peix és una extensió del Museu de la Pesca. Està dedicat a promoure i difondre les varietats de peix fresc de la llotja de Palamós, especialment de les espècies menys conegudes en el mercat. Al costat del Museu, pretén donar visibilitat al sector pesquer.

Respon a la necessitat de completar el cicle de coneixements tradicionals al voltant del món de la pesca i del consum de peix fresc.

Des d'una mirada antropològica, en primer lloc s'aborda el coneixement del productor. Així, s'hi expliquen l'ofici de pescador, la tradició pesquera local, les tècniques i l'evolució de l'activitat.

Amb un èmfasi més gran en la mediació i la sensibilització, en segon lloc es promou el consum de peix, en un recorregut per les classes i espècies, i pels valors nutricionals. Alhora, s'educa en aspectes pràctics com les claus per comprar al mercat o per a l'elaboració culinària del peix.

La gastronomia associada al peix (ingredients, receptes, cassoles i atuells, etc.) completa l'experiència del visitant amb la possibilitat de tastar la cuina marinera. S'ofereixen propostes provinents tant del receptari tradicional dels pescadors com de la gastronomia més innovadora. En tots aquests plats es fan servir espècies de proximitat: nutritives, saludables i de baix cost.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

BREU DESCRIPCIÓ

El col·lectiu Núcleo Promotor do Auto da Floripes té com a missió preservar, valorar i promocionar aquesta tradició, que és un símbol cultural i identitari de la comunitat. Aquesta associació va ser creada el 6 d'agost del 2010 pels mateixos actors o comedians populars de diverses generacions.

Auto da Floripes és una representació teatral tradicional que posen en escena els habitants de Lugar das Neves durant la Festa de Nostra Senyora de les Neus, el 5 d'agost de cada any. Pertany a l'anomenat cicle carolingi i escenifica, des de fa segles, la lluita entre moros i cristians amb una coreografia estilitzada.

El Nucli Promotor ha apostat per estratègies de salvaguarda i d'evolució o recreació, per la documentació exhaustiva del procés de muntatge, per la recopilació sistemàtica de material associat a l'Auto da Floripes i per l'impuls de la recerca d'aquesta manifestació del PCI.

Pel que fa a la transmissió, ha aconseguit revitalitzar-la amb la formació dels joves per part de la comunitat, la qual cosa ha enfortit la transmissió intergeneracional. Alhora, ha promocionat l'Auto da Floripes en trobades de teatre popular nacionals i internacionals.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

 Subijana Etxea, Kale Nagusia, 70,
Villabona, Guipúscoa, Espanya

BONES PRÀCTIQUES DE VALORITZACIÓ DEL PCI

BREU DESCRIPCIÓ

L'Associació de Bertsolaris (Bertsozale Elkarte), fruit d'una reflexió profunda, va aconseguir una revitalització del bertsolarisme, l'art de cantar en vers d'una manera improvisada. Va començar durant l'últim terç del segle XX i, avui dia, és un model d'evolució autogestionada. La seva valoració es va fonamentar en un moviment sociocultural de confederació d'associacions basat en el valor identitari de la llengua basca, cosa que li assegura la viabilitat socioeconòmica tant amb les quotes dels seus associats com amb la gestió dels diners de les actuacions en diversos contextos.

L'Associació de Bertsolaris té un programa d'activitats molt variat. El departament de foment organitza

festivals, campionats, actuacions de plaça, certàmens i actuacions informals, hereves dels contextos tradicionals. També impulsa actuacions més experimentals. L'àrea de comunicació en promou la difusió en programes televisius i radiofònics, i també mitjançant el seu portal digital. L'àrea de transmissió garanteix el futur del bertsolarisme organitzant tallers en cent vint poblacions, que garanteixen el relleu dels improvisadors, però també renoven el públic potencial. També és present en diferents programes de l'educació formal.

Tota aquesta activitat es potencia des de Xenpelar, el seu centre de documentació i, alhora, arxiu informatiu, que tracta de completar un corpus del bertsolarisme contemporani i, al mateix temps, és una eina de referència en les tasques programades.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Usos socials, rituals i actes festius
- Arts de l'espectacle

VALORACIÓ

Diversitat

INDICADORS DE QUALITAT

Enllaços oficials

Bona pràctica:

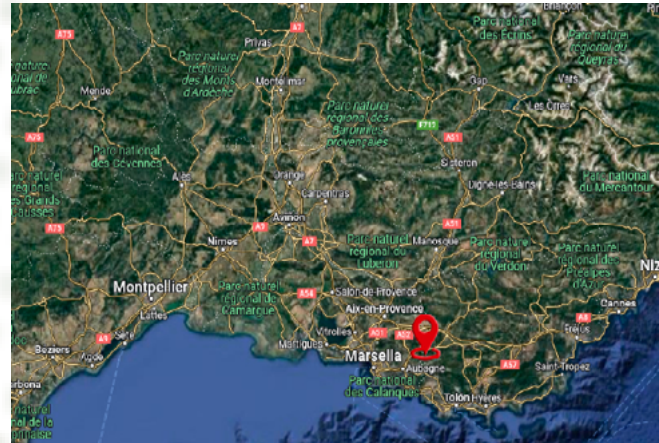
[Associació d'amics de Bertsolaris / Bertsozale Elkarte](#)

Per saber-ne més:

[Centre de Documentació Xenpelar / Xenpelar Dokumentazio Zentroa](#)

 Aubanha, Boques del Roine,
Provença-Alps-Costa Blava, França

BONES PRÀCTIQUES DE VALORITZACIÓ DEL PCI

BREU DESCRIPCIÓ

Des d'Aubanha fins a Sant Jacarià, la indústria de la ceràmica, la terrisseria i la rajola ha estat una important font de desenvolupament que ha donat vida a les ciutats i pobles d'Aubanha i d'Étoile. A Aubanha, la ceràmica és una tradició secular: les primeres referències documentals es remunten al segle XV.

Amb el procés d'industrialització del segle XIX, juntament amb el creixement de Marsella i Ais de Provença, la indústria basada en la terrisseria i la ceràmica d'Aubanha va representar un altre pol de desenvolupament de la Provença, eminentment relacionat amb el patrimoni. Actualment, aquesta

tradició es veu reforçada per la diversitat de tallers i petites fàbriques en funcionament.

Per promocionar aquests oficis vinculats al territori i valorar-los culturalment, socialment i econòmicament, es fan multitud d'accions: algunes amb més tradició i més consolidades com preservar l'elaboració tradicional als tallers; d'altres de més recents com la fira internacional Argilla Aubagne, segurament la més gran d'Europa; i d'altres que exploren camins innovadors en el disseny.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Diversitat

INDICADORS DE QUALITAT

Enllaços oficials

Bona pràctica: [Oficina de Turisme d'Aubanha i d'Étoile](#)
Per saber-ne més: [Vídeo de la bona pràctica](#)

 Plaza de la Diputación, 6; Sesma,
Comunitat Foral de Navarra, Espanya

BREU DESCRIPCIÓ

El programa “Landarte: art i ruralitat”, del Departament de Cultura del Govern de Navarra, promou anualment una relació entre la cultura tradicional de les poblacions rurals de Navarra i els artistes o creadors contemporanis. Aquest diàleg entre passat i present, entre tradició i modernitat, potencia els processos de reflexió dels portadors, el dinamisme cultural i, en molts casos, els processos de valoració del patrimoni local.

Durant els anys 2017, 2018 i 2019 es va desenvolupar a Sesma (Navarra), al voltant de la cultura de l’espart. Després de documentar i investigar els

coneixements i les tècniques tradicionals, no es va pretendre la revitalització de l’ofici (trenat i elaboració de peces i labors d’espart per a una forma de vida agropastorívola ja extingida), una feina dura i de baixa rendibilitat econòmica. Les accions es van centrar a valorar el coneixement i respecte del medi ambient (reconeixement, cura i recollecció de l’espart), l’esforç (duresa de feines manuals com el picat) i la perícia o habilitat (trenat de l’espart) en tallers intergeneracionals i interculturals en els quals es van elaborar nous dissenys i estris més actuals. És a dir, es va centrar a preservar i transmetre la tècnica artesanal i no pas l’ofici.

ÀMBITS

- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l’univers
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

BREU DESCRIPCIÓ

Lestratègia de valoració del sector del cuir, luxe, tèxtil i artesania busca la viabilitat de totes aquestes artesanies mitjançant una estructuració del sector i un acompanyament de les seves petites empreses, amb l'objectiu de fer front als desafiaments contemporanis.

És dirigida per l'Institut Regional del Cuir, Tèxtil i Artesania de Nova Aquitània, un organisme presidit per la regió mateixa i que agrupa els agents del sector. El pla d'acció s'articula en quatre eixos:

- Desenvolupar projectes empresarials.
- Crear i mantenir els llocs de treball i les compe-

tències professionals dels artesans.

- Distingir i divulgar els coneixements tècnics artesanals d'excel·lència i presentar-los d'una manera atractiva.
- Afavorir la projecció de les empreses amb l'accés a nous mercats.

El pla dona suport a les empreses del sector per garantir la continuïtat de la seva activitat. D'aquesta manera, a més, es contribueix a preservar coneixements i tècniques tradicionals del sector del cuir, luxe, tèxtil i artesania.

ÀMBITS

- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Suport i acompanyament

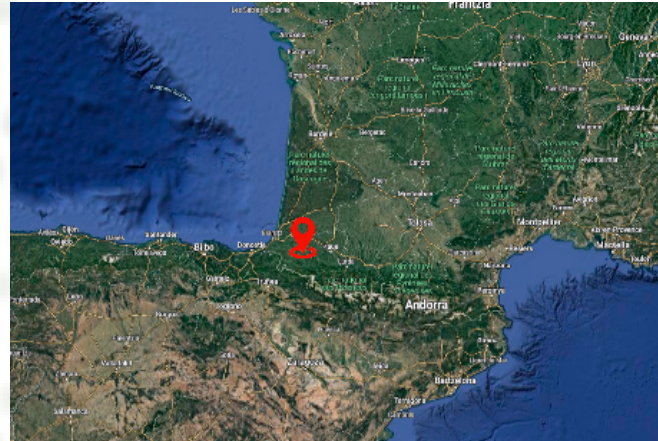

INDICADORS DE QUALITAT

Territori de muntanya del País Basc, Pirineus Atlàntics,
Nova Aquitània, França

BREU DESCRIPCIÓ

La Guia de bones pràctiques a la muntanya basca és un sistema de mediació amb recomanacions sobre el comportament adequat en el context de situacions en què la convivència en un mateix espai d'usos tradicionals de la muntanya i pràctiques turístiques i de lleure pugui provocar un conflicte.

La guia, destinada tant a visitants com a agricultors i ramaders locals, promou el coneixement i la comprensió dels usos tradicionals de la muntanya. Contribueix a la sostenibilitat de les pràctiques i dels mètodes de gestió, i també a la viabilitat de l'economia agropastorívola local. Publicada el 2010, consisteix en una petita carpeta en què, a través de

fitxes pràctiques en forma de còmic, el protagonista de les vinyetes explica què cal fer en cada situació. Està a disposició dels municipis i gestors de les pastures d'estiu, però també de diversos mitjans de comunicació als quals poden accedir els visitants.

Des del 2019, el servei de muntanya de la Comunitat d'Agglomeració País Basc (CAPB), en col·laboració amb l'EHMEB, l'actualitza per donar resposta a noves qüestions, en el marc de la creació del Parc Natural Regional de la Muntanya Basca.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Usos socials, rituals i actes festius
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

LLIÇONS O ENSENYAMENTS DE LES BONES PRÀCTIQUES

Les bones pràctiques analitzades han estat **variades pel que fa als àmbits del PCI** identificats per la UNESCO. Hi són tots presents.

Per a la classificació de la majoria s'ha utilitzat més d'un àmbit, cosa que sembla indicar que **les manifestacions del PCI són complexes** i solen incloure dinàmiques de diversos àmbits.

Les tècniques artesanals tradicionals són presents en catorze de les divuit pràctiques; els usos socials i actes festius, en onze; les tradicions i expressions orals, en nou; els coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers, en sis; i, finalment, les arts de l'espectacle, en quatre.

En primer lloc, pel que fa a la **categoria de valoració principal**, per ordre de freqüència, destaca la transmissió i mediació, amb deu de les divuit. No és estrany, perquè hi conflueixen tant la salvaguarda transgeneracional com la recerca de nous públics en valors afegits com el turisme cultural sostenible.

Tradicions i expressions orals, incloent-hi l'idioma com a vehicle del patrimoni cultural

Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers

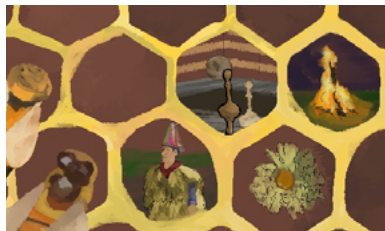
Arts de l'espectacle

Usos socials, rituals i actes festius

Tècniques artesanals tradicionals

En segon lloc, hi ha les **dinàmiques socials**, amb quatre de les divuit. Sembla que hi preval el protagonisme de la comunitat i la seva evolució autogestionada per fer front als reptes i amenaces.

La categoria de la **diversitat**, que en certa manera és una utilització de totes les altres, és la designada en tres de les divuit bones pràctiques.

El **suport i acompanyament** només es considera principal en una de les divuit, la del sector del cuir, luxe, tèxtil i artesania de Nova Aquitània. És interessant perquè representa la perspectiva de les administracions públiques en la gestió del PCI, un rol encara molt poc desenvolupat.

Podria sorprendre que les categories de **documentació i recerca i de xarxes i governança** no hagin estat seleccionades com a categories principals en cap de les bones pràctiques. Un estudi més detallat ens dona algunes claus molt interessants.

Tot i que la categoria de documentació i recerca és present en moltes de les bones pràctiques, no es considera suficient per assegurar un procés de valoració, sinó un pas previ a aquest procés.

El cas de la categoria de xarxes i governança és diferent, perquè gairebé no es pot rastrejar en l'anàlisi de moltes de les bones pràctiques. Sembla, doncs, que té un caràcter innovador i que torna a ser una perspectiva actualitzada de les administracions.

INDICADORES DE QUALITAT DE LES BONES PRÀCTIQUES

Se adecua a la Convención de la UNESCO y a sus ámbitos.		Ha cumplido la misión y alcanzado sus objetivos previstos.		Plantea una sensibilización medioambiental y valora su impacto en la conservación del ámbito natural y de la biodiversidad.		Sensible al enfoque de género.		Da beneficios económicos directos e indirectos bien redistribuidos.	
Aborda en profundidad una o varias acciones de salvaguardia de la UNESCO.		Ha sido exitosa cuantitativa y cualitativamente.		Es viable económicamente, porque garantiza una financiación ajustada a un presupuesto y estable.		Aporta diversidad cultural o lazos interculturales.		Aporta beneficios en la convivencia político-social.	
Potencia la creatividad.		Eficiente en los costes y objetivos alcanzados, en gestión de recursos humanos, y aprovechamiento de requerimientos técnicos.		Es transparente económicamente.		Es plurilingüe.		Respeto los principios éticos de la UNESCO y los principales derechos y objetivos internacionales.	
Parte de una buena identificación y delimitación, descripción y contextualización de la práctica del PCI.		Es una práctica modélica para el territorio y transferible a otros contextos.		Es accesible económicamente.		Transgeneracional socialmente.		Respeto los derechos de propiedad intelectual y los derechos colectivos de los portadores con los que se comparten beneficios.	
Ha sido evaluada durante varios años en que se ha repetido.		Es innovadora.		Inclusiva y accesible.		En ella participa la comunidad.		Respeto la legislación.	

Pel que fa als **indicadors de qualitat**, cal recordar que eren orientatius. Les bones pràctiques no es van sotmetre a una avaluació perquè es valorés si complien aquests vint-i-cinc indicadors i en quin grau, sinó que cada grup de treball territorial va seleccionar els quatre que encaixaven més bé amb el caràcter modèlic de la pràctica.

D'aquesta manera, els indicadors més utilitzats per a la caracterització han estat, per aquest ordre, els que al·ludeixen al caràcter **modèlic i transferible**; a la **participació de la comunitat**; al fet que és un **exemple de salvaguarda**; que assegura la transmissió transgeneracional; que **potencia la sostenibilitat mediambiental**, i que és una **pràctica prèviament avaluada**.

Amb no tanta freqüència, també apareixen indicadors sobre la **potenciació de la creativitat**, sobre el **caràcter innovador**, sobre **interculturalitat**, sobre el fet que **produeix beneficis econòmics** o sobre el fet que és **inclusiva i accessible**.

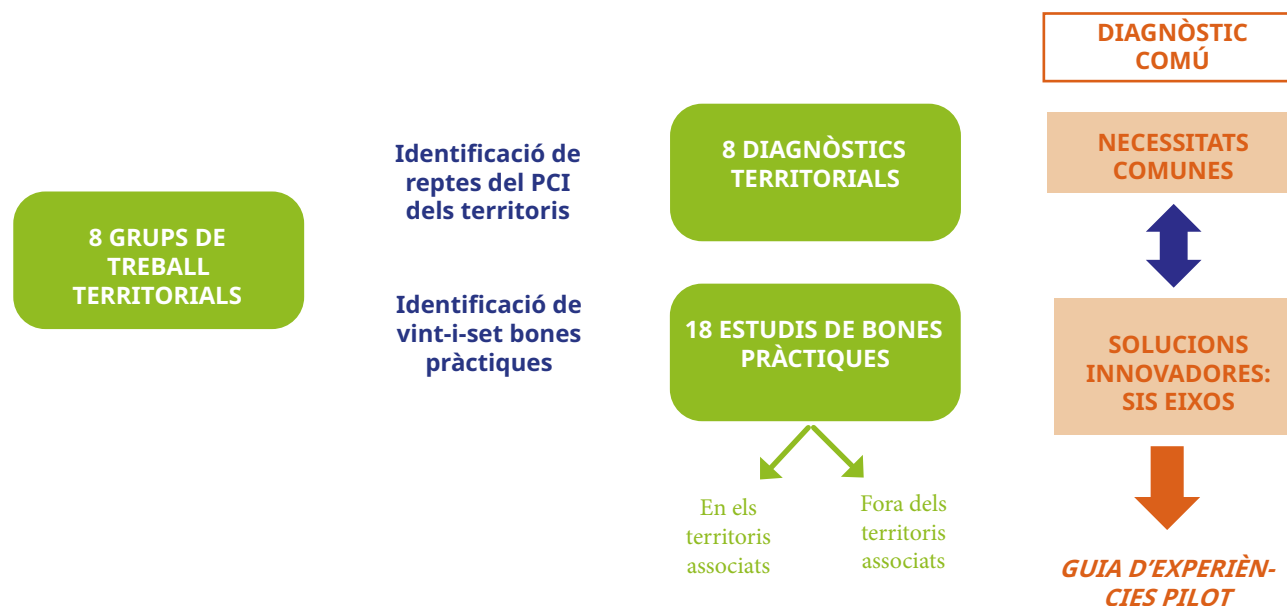
La freqüència de la resta d'indicadors, alguns dels quals també es fan servir, no és representativa estadísticament.

7. EXPERIÈNCIES PILOT DEL PROJECTE LIVHES

- Plans territorials i experiències pilot
- Explicació de les experiències pilot
- Vuit experiències pilot

PLANS TERRITORIALS I EXPERIÈNCIES PILOT

El disseny del projecte LIVHES culmina amb l'elaboració d'aquesta guia de valoració i amb la posada en pràctica en una experiència pilot.

Abans, com ja s'ha explicat, es van identificar els reptes de cada territori i es va analitzar una bona pràctica dins de cada territori i una altra fora, és a dir, divuit en total. Les conclusions van ser recollides en un diagnòstic territorial.

Posteriorment, després de contrastar-los, es van obtenir unes necessitats comunes que van quedar reflectides en el diagnòstic comú i en les sis solucions innovadores que inspiren aquesta guia.

Els vuit plans territorials (un per cada territori) recullen tot aquest procés. Parteixen d'una descripció de les principals característiques del PCI del territori per recollir després els desafiaments o reptes de reivindicar-ne el valor.

Analitzen les possibilitats de les sis solucions innovadores i, a partir d'aquestes solucions, dissenyen i desenvolupen l'experiència pilot en tots els detalls: situació inicial, objectius, planificació i cronograma de les accions, planificació de la transferència i de la socialització de coneixements, pressupost, contribució dels actors del territori i avaluació. Finalment, recullen altres accions previstes fora del projecte LIVHES.

Aquests plans es poden consultar al lloc web del projecte.

EXPLICACIÓ DE LES EXPERIÈNCIES PILOT

VALORIZACIÓN Y RECUPERACIÓN DE LA MEMORIA Y RECREACIÓN DE LA ELABORACIÓN DE ACEITE DE ENEBRO EN RIBA-ROJA D'EBRE
(Riba-roja d'Ebre - Tarragona- Cataluña- España)

EXPERIENCIAS PILOTO DEL PROYECTO LIVHES

BREVE DESCRIPCIÓN

La prueba piloto del ICRPC se ha implementado en el municipio de Riba-roja d'Ebre, afectado por la despoblación y con problemáticas propias de territorios periféricos. La identificación de la fiesta del aceite de anebro como un evento a valorar, y vinculado directamente a los hombres de aceite de anebro, ha centrado la actuación en este territorio.

Se ha trabajado conjuntamente con la comunidad local, principalmente con la Asociación de Amigos de Riba-roja d'Ebre y el centro escolar del municipio, en la elaboración de plataformas interpretativas, una maleta pedagógica, registro audiovisual de entrevistas orales y experimentación con una aplicación móvil cooperativa.

El objetivo central de la experiencia era responder a los retos detectados en el diagnóstico agrario: valorando la esencia de las buenas prácticas identificadas en torno al desarrollo local basado en el patrimonio, especialmente en el PCI. En este caso, se ha centrado en la construcción de la identidad cultural y territorial, e impulsando, como valor añadido, un turismo cultural sostenible.

ÁMBITOS

- Usos sociales, rituales y actos festivos
- Conocimientos y usos relacionados con la naturaleza y el universo
- Técnicas artesanales tradicionales

VALORIZACIÓN

Transmisión y modificación

INDICADORES DE CALIDAD

Enlaces Oficiales: [Experiencia piloto: sito.ceb](#)

VALORIZACIÓN Y RECUPERACIÓN DE LA MEMORIA Y RECREACIÓN DE LA ELABORACIÓN DE ACEITE DE ENEBRO EN RIBA-ROJA D'EBRE
(Riba-roja d'Ebre - Tarragona- Cataluña- España)

EXPERIENCIAS PILOTO DEL PROYECTO LIVHES

FECHA DE REALIZACIÓN

- Febrero/Diciembre (2022)

OBJETIVOS

- Crear e instalar plataformas interpretativas de la fiesta del aceite y sobre el funcionamiento de los hornos de aceite de anebro, a partir de la generación de contenidos procedentes del trabajo conjunto con la comunidad.
- Experimentar con una aplicación móvil al trabajo cooperativo destinado a la socialización del patrimonio cultural inmaterial local. Centrar esta experimentación en la comunidad y en la escuela local.
- Contribuir en la creación de una maleta pedagógica destinada a la socialización de la fiesta y de los hornos de aceite de anebro, en colaboración con las escuelas de la localidad.
- Documentar, a través de entrevistas orales, el conocimiento de miembros de la comunidad local sobre la fiesta y hornos de aceite de anebro.

DESTINATARIOS

- Comunidad local y comarcal, que participen cada año en la fiesta del aceite de anebro, como elemento cohesivo y dinamizador de la propia comunidad.
- Visitantes externos como elemento de valorización turística del territorio.
- Comunidad escolar, a través de la escuela local, como elemento de dinamización intergeneracional y de aprendizaje.

PRODUCTOS FINALES

EVALUACIÓN

De la encuesta cualitativa a la comunidad local se desprende que la prueba piloto tiene un impacto directo positivo en la socialización del PCI del territorio. Los agentes involucrados consideran que la aplicación de ese patrimonio a través de la aplicación de buenas prácticas constituye un elemento que contribuye a la puesta en valor cultural y turística del territorio.

El centro escolar con el que se ha trabajado concibe una valoración positiva al trabajo con aplicaciones móviles con los alumnos y alumnas, y con un mayor aprovechamiento fuera del aula. Las acciones se valoran más positivamente en el ámbito de la socialización y difusión del PCI, por encima de su reproducción en el computador escolar.

Por último, opinan que es imprescindible el trabajo con el alumnado en la socialización y difusión del PCI local, si se quiere transmitir a las nuevas generaciones en la necesidad de preservar y transmitir el conocimiento.

Enlaces Oficiales: [Plan territorial: sito.ceb](#)

Les vuit experiències pilot s'han resumit en aquesta guia en dues pàgines que segueixen un esquema comú.

A la secció superior d'aquestes dues pàgines hi ha el títol descriptiu de l'experiència pilot i la ubicació en cada territori.

A la secció central de la primera pàgina s'han diferenciat dues zones. A la primera hi ha el logotip del soci que desenvolupa l'experiència pilot, una connexió al vídeo que la resumeix i una breu descripció. A la segona zona d'aquesta secció central s'ha dissenyat una columna que connecta amb la feina de diagnosi i anàlisi feta prèviament. S'identifiquen els àmbits del PCI a què respon l'experiència, la solució innovadora principal emprada i els indicadors de qualitat que la inspiren.

A la secció central de la segona pàgina, també dividida en dues zones, hi ha una columna a l'esquerra en la qual es consignen la data de realització i els objectius abordats. A la segona zona s'han detallat els principals destinataris, l'avaluació i les fotografies dels productes finals desenvolupats.

A la secció inferior de les dues pàgines, finalment, s'ha habilitat un enllaç a una explicació més extensa i detallada de cada experiència pilot.

BREU DESCRIPCIÓ

L'experiència pilot de l'AECT Rio Minho és la primera fase d'un projecte més extens que intenta salvaguardar, transmetre i valorar el patrimoni cultural immaterial d'aquest territori transfronterer, ja catalogat o en via de catalogació.

La solució trobada per gestionar tota la documentació, la recerca i la informació d'aquestes manifestacions culturals va ser museïtzar-les per dues vies: crear un centre físic d'exhibició i mediació, i dissenyar una plataforma virtual que desenvolupi el contingut web del centre

d'interpretació. Al projecte global s'hi ha donat aquest nom: Alfândega Imaterial. Centre del Patrimoni Cultural Immaterial del Riu Minho.

Tot i això, com que l'habilitació de l'edifici físic de l'Alfândega (duana) s'abordarà en una segona fase, ara s'ha desenvolupat l'espai virtual permanent (www.alfandegaimaterial.eu), que mostra les principals àrees del patrimoni comú galaicoportuguès, amb expressions representatives de l'Euroregió.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Tradicions i expressions orals (incloent-hi l'idioma com a vehicle del PCI)
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Documentación e investigación

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Juny del 2022 - març del 2023

OBJECTIUS

- Recopilar, inventariar, documentar i investigar les manifestacions del PCI del territori del riu Minho transfronterer per millorar-ne el reconeixement i per empoderar els seus portadors i actors.
- Catalogar-les en les àrees de tradicions orals, de coneixements i comerços tradicionals, de cultura fluvial i marítima, de cultura agrària i de cycle festiu anual.
- Dissenyar i crear la plataforma digital que desenvolupa els continguts del futur centre patrimonial.
- Reforçar la transmissió intergeneracional amb l'espai virtual.
- Produir valors afegits en el patrimoni local com a motor d'un desenvolupament local sostenible amb el futur centre.

DESTINATARIS

- Públic directe:** està configurat pels portadors, actors i associacions dinamitzadores del PCI del territori, pels investigadors i, finalment, pels tècnics i gestors de les administracions a les quals correspon dinamitzar la cultura.
- Públic indirecte:** en primer lloc, tots els habitants o veïns de l'Euroregió Riu Minho, que veuran dignificat el seu llegat; en segon lloc, els visitants, que podran accedir als continguts ara virtualment i en un futur a l'espai museístic d'exhibició i mediació.

AVALUACIÓ

El procés d'avaluació analitza l'efectivitat de la plataforma digital com a eina d'inventari. Es revisa, en primer lloc, el nombre de registres i continguts introduïts, de manera que s'estableix un quocient de supervisió i creixement del repositori. Els indicadors d'ús que s'han dissenyat són habituals en l'àmbit virtual: temps de visita, visualitzacions, consultes fetes, etc.

En cada manifestació del PCI inventariada es consignen indicadors quantitius i qualitius sobre la participació de la comunitat i la seva implicació en la gestió de la plataforma.

L'avaluació del programa pilot es farà més a fons en les diferents fases del projecte. En l'actual, de visibilitat externa de la plataforma digital, interessen aquests aspectes.

PRODUCTES FINALS

PAYS de BĒARN

BREU DESCRIPCIÓ

L'experiència pilot ha consistit a dissenyar i desenvolupar jornades de construcció d'equips o cohesió social (team-building) per a treballadors d'empreses establertes a Bearn. L'objectiu final de Bearn era que aquests col·lectius descobrissin i transmetessin les pràctiques culturals locals vives, com a primer pas per transferir aquesta oferta cultural a tot l'entorn professional.

Per dissenyar-ne el contingut, es va recórrer a Ciutat, una empresa de serveis especialitzada

Pays de Bearn

a promocionar la cultura i la llengua bearneses. Es van implementar quatre programes basats en el cant polifònic, la dansa, la narració de contes i l'esport tradicional de les bitlles.

Un factor molt innovador era reforçar el sentiment de pertinença a un equip laboral amb la pràctica de manifestacions culturals col·lectives bearneses, la qual cosa aportava un sentit addicional d'arrelament al territori, de creativitat i de benestar i riquesa social, alhora que produïa un valor afegit econòmic.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals
- Arts de l'espectacle
- Tradicions i expressions orals (incloent-hi l'idioma com a vehicle del PCI)

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Febrer del 2022 - febrer del 2023

OBJECTIUS

- Millorar el reconeixement del PCI per part de la societat, les institucions i les autoritats locals (agents, funcionaris i càrrecs electes).
- Promoure una visió holística del patrimoni tenint en compte l'estructura d'ecosistema de les pràctiques culturals.
- Vincular els actors del sector cultural i del sector econòmic (professionals, fabricants locals d'eines, proveïdors de primeres matèries, etc.).
- Desenvolupar mecanismes innovadors de transmissió intergeneracional que estructurin iniciatives a llarg termini, amb accions recurrents al voltant de la capacitat dels actors culturals i la seva professionalització.
- Equilibrar la salvaguarda i la reivindicació del valor del PCI en tot el territori.

DESTINATARIS

- **Públic directe:** eestructures patronals i treballadors del sector públic i privat per crear equip (team-building) a través de pràctiques culturals col·lectives; en concret, han participat en aquesta edició una associació de joves treballadors, una empresa de construcció i obres públiques, una empresa emergent (start-up) especialitzada a fabricar gasos medicinals i una administració local (comunitat de municipis).
- **Públic indirecte:** tots els habitants de Bearn, que es poden beneficiar d'aquestes noves formes de transmissió i valoració del PCI.

AVALUACIÓ

El Biarnés Team-Building va ser un èxit unànim entre els equips de treballadors, com reflecteix l'avaluació feta mitjançant enquestes de satisfacció. Els bons resultats aconsellen que es reediti i s'ampliï a tot l'àmbit laboral.

Cadascun dels quatre equips va experimentar, en tres fases, un dels quatre programes relacionats amb el PCI bearnès. La primera fase, individual, es va recolzar en una plataforma digital per familiaritzar-se amb la pràctica cultural. La fase col·lectiva es va concretar en tres tallers de dues hores a l'empresa durant l'horari feiner. Finalment, l'etapa immersiva va ser la pràctica del cant, la narració oral, la dansa o l'esport tradicional de les bitlles fora de l'empresa, en els seus contextos socioculturals.

Els equips destaquen l'experimentació a través del cos, dels sentits i de l'oralitat, i també la interiorització de la importància del PCI local.

PRODUCTES FINALS

BREU DESCRIPCIÓ

L'experiència pilot de la Comunitat de Comunes Pirineus Alta Garona (CCPAG) se centra en les manifestacions del PCI del territori, reconegudes per la UNESCO, i que la població de vegades desconeix. La proposta pretén acostar i transmetre les paraules i els coneixements tradicionals dels seus portadors, com a reflex fidel de la identitat territorial.

Amb ambició transgeneracional, es dirigeix a un públic infantil, entre vuit i dotze anys, amb la intenció de sensibilitzar aquestes genera-

cions, que seran les futures portadores del patrimoni cultural immaterial.

Per captar i mantenir l'atenció d'aquest públic jove, s'ha dissenyat i desenvolupat un entorn d'educació informal basat en una bateria de jocs seriosos o educatius. Concretament, l'experiència pilot consta de tres eines complementàries: un joc de preguntes i respostes (quiz) amb quinze pòdcasts sobre el paisatge sonor, un joc de cartes associat a un pòster i a un lloc web, i un estand per a activitats escolars o esdeveniments públics.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Juny del 2022 - març del 2023

OBJECTIUS

- Millorar el reconeixement del PCI propi per part de la població autòctona i integrar-lo en una visió holística del patrimoni local.
- Salvaguardar les pràctiques locals i reconèixer els seus practicants i portadors.
- Reforçar la transmissió intergeneracional amb programes i eines que facin que el públic jove descobreixi aquestes pràctiques i les associacions portadores que les transmeten.
- Produir valors afegits en el patrimoni local que l'enriqueixin i n'assegurin la continuïtat.

DESTINATARIS

- Un **primer públic directe** està configurat pel col·lectiu infantil local, al qual s'ofereixen uns materials de mediació divertits i adaptats, que reforcen la transmissió.
- També són **públic directe** els portadors i agents del PCI, perquè obtenen més visibilitat i reconeixement.
- Les famílies amb nens petits (visitants o turistes) són un **públic meta**, perquè la proposta presenta el patrimoni d'una manera divertida i experiencial, en relació amb el concepte de turisme cultural sostenible.
- Públic indirecte:** tots els habitants de la CCPAG; els tècnics, gestors i animadors locals, perquè disposen d'eines adaptades i especialitzades de mediació patrimonial.

AVALUACIÓ

L'experiència pilot es va presentar públicament en un esdeveniment local, la Festa de la Muntanya, a la qual van acudir més de cinc mil persones. Va tenir una magnífica acceptació.

Per a l'avaluació qualitativa dels materials implementats, es va comptar amb els responsables dels centres de lleure i temps lliure. El joc de preguntes i respostes de quinze cartes els va agradar i van destacar que és un material fàcil d'utilitzar. Els pòdcasts en forma de paisatge sonor van ser l'eina més ben valorada: per la innovació i per la dimensió moderna que aporten a la transmissió intergeneracional. Van descriure el pòster i el joc de cartes com una eina divertida i efectiva alhora, perquè la recerca visual de les escenes reforça la memorització dels nens i els vincula més profundament. Finalment, el lloc web, en francès i en espanyol, va ser molt ben rebut pels animadors, perquè facilita la seva feina educativa.

PRODUCTES FINALS

upna

Universidad Pública de Navarra
Nafarroako Unibertsitate Publikoa

BREU DESCRIPCIÓ

L'experiència pilot que ha desenvolupat l'UPNA és una aplicació mòbil de realitat augmentada, Kultour, per a la senyalització, mediació i educació patrimonials de tot Navarra, però especialment enfocada a l'àmbit rural, que pateix una despoblació creixent.

Partint d'aquest protagonisme del patrimoni local, i especialment del PCI, l'aplicació també incorpora informació sobre serveis de les poblacions per contribuir al desenvolupament sostenible.

Com a exemples de senyalització, s'han desenvolupat els textos, els audiovisuals i els artefactes semiòtics per senyalitzar Sesma, una població navarresa molt unida a la cultura de l'esparg i la seva artesanía, i una ruta de turisme cultural, Pamplona-Bardenas. A més de la presentació plurilingüe, els continguts de l'aplicació estan adaptats a quatre àmbits: infantil, juvenil, adult divulgatiu i adult expert. Per al públic infantil i juvenil, a més, s'ofereixen visites mitjançant la ludificació. El desenvolupament local queda reflectit en la presentació interactiva de productes i serveis locals.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals
- Tradicions i expressions orals (inclouent-hi l'idioma com a vehicle del PCI)

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Febrer del 2022 - març del 2023

OBJECTIUS

- Millorar el reconeixement del PCI per part de la societat, les institucions i les autoritats locals i integrar-lo en una visió holística del patrimoni local.
- Introduir el PCI en el debat dels objectius del desenvolupament sostenible i avaluar-ne l'equitat, la viabilitat i la sostenibilitat, així com els perills i amenaces en la transmissió.
- Empoderar els portadors i agents del PCI, mentre s'identifiquen, es documenten i se senyalitzen les pràctiques.
- Reforçar la transmissió intergeneracional amb iniciatives d'educació patrimonial destinades a diferents col·lectius i edats.
- Produir valors afegits en el patrimoni local com a motor d'un desenvolupament local sostenible.
- Obtener un model metodològic i tecnològic transferible a altres territoris.

DESTINATARIS

- Un **primer públic directe** està configurat pels portadors i agents del PCI, perquè obtenen una visibilitat més gran en l'aplicació.
- També són **públics directes** els veïns de les poblacions, als quals s'adapta la informació per edats i nivells de profunditat. Es posa l'accent en les noves generacions.
- Els visitants i els turistes també són un **públic meta**, perquè l'aplicació presenta el patrimoni d'una manera experiencial i és plurilingüe.
- **Públic indirecte:** tots els habitants o veïns de Navarra, especialment els que viuen en zones rurals afectades per la despoblació; els tècnics i gestors de les administracions regionals i locals; els productors i petits empresaris de serveis.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'experiència pilot ha estat molt positiva. Inclou dos àmbits o apartats: l'avaluació de la mateixa app i l'avaluació del procés de valoració.

El disseny i l'ús de l'eina informàtica de senyalització o mediació han estat sotmesos a l'avaluació dels mateixos usuaris d'una manera quantitativa i qualitativa, amb estadístiques d'ús i enquestes de satisfacció, respectivament. Tot això ens permet programar ajustaments i canvis per millorar les experiències dels usuaris, així com conèixer les diferents classes de públics.

També són bons els resultats de l'avaluació del procés de valoració dut a terme a Sesma i a les poblacions de la ruta Pamplona-Bardenas. S'han organitzat grups focals per revisar els béns senyalitzats i valorar les feines de mediació, així com qüestionaris anònims per avaluar aspectes com ara la governança, la participació i la col·laboració d'agents i institucions.

PRODUCTES FINALS

BARCELOS
MUNICÍPIO

BREU DESCRIPCIÓ

L'experiència pilot desenvolupada a Barcelos ha consistit a dissenyar i implementar una plataforma digital d'accés obert per al públic usuari. S'hi poden documentar i transmetre les manifestacions del patrimoni cultural immaterial de Vale do Neiva. La plataforma és, alhora, repositori públic i museu virtual.

A més, en la seva elaboració, com a valor implícit afegit important, s'ha valorat el paper dels portadors i transmissors d'aquestes pràctiques culturals. S'ha potenciat aquest empo-

derament de les comunitats, associacions i actors implicats en la producció i la transmissió de les manifestacions del PCI, ja que es considera un estímul i una estratègia fonamental per a la seva salvaguarda i transmissió transgeneracional.

Aquest inventari municipal, pròxim a les comunitats portadores, ha identificat, estudiat i promocionat aquestes pràctiques, i pot ser un ajut per a l'eventual proposta d'inscripció en l'inventari nacional del PCI de Portugal.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals
- Arts de l'espectacle
- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Juny del 2022 - abril del 2023

OBJECTIUS

- Promoure l'inventari municipal de manifestacions del PCI com a procés de dinàmica i cohesió social al territori.
- Subministrar eines d'inventari del PCI a la comunitat de Vale do Neiva, cosa que ha permès inventariar tres esdeveniments de PCI dins el termini del projecte LIVHES.

Garantir la gestió lliure i descentralitzada

- i l'accés als esdeveniments culturals de la comunitat, del grup o dels individus practicants del PCI.

Reforçar la transmissió intergeneracional

- amb un repositori públic i un museu virtual que facin que el públic escolar descobreixi aquestes pràctiques i les associacions portadores que les transmeten.

DESTINATARIS

- Públic directe** de l'inventari: individus, grups, associacions i comunitats portadores del PCI; investigadors i estudiosos del PCI.
- Públic directe** de la transmissió: comunitat escolar de l'entorn, fonamental en la transmissió d'aquestes manifestacions; públic interessat en el PCI.
- Públic indirecte:** tots els habitants de la regió (comunitat local) com a públic general; viatgers i turistes que visitin el territori.

AVALUACIÓ

Les oficines de seguiment i col·laboració amb els agents del PCI han fet una avaluació positiva, en primer lloc, de l'inventari, registre i digitalització de la documentació de les pràctiques identificades (Confraria de Pão das Almas, Terreiro - Teatre Comunitari i Auto de Floripes 5 de Agosto). La tasca de recerca i registre ha identificat pràctiques del PCI desconegudes, i també ha identificat actors portadors de manifestacions que es consideraven extingides.

També s'ha valorat positivament, en segon lloc, l'empoderament de les comunitats i els actors del PCI, com es desprèn dels seus comentaris. L'estímul que comporta l'inventari, la documentació i l'estudi de les seves manifestacions són un impuls per a la salvaguarda, però també per a la transmissió intergeneracional.

PRODUCTES FINALS

Diputación de Burgos

BREU DESCRIPCIÓ

L'objectiu de l'experiència pilot de la Diputació de Burgos ha estat fer un diagnòstic del patrimoni material i immaterial vinculat al toc manual de campanes i reivindicar-ne el valor.

Partint de la funció social i l'arrelament a la comunitat d'aquest llenguatge no verbal que ha servit durant segles de sistema de comunicació, s'ha fet un estudi centrat inicialment en una àmplia comarca de la província de Burgos. En un futur, a més de completar l'estudi d'aquest senyal d'identitat cultural i territorial, s'inclourà en

rutes de turisme cultural sostenible.

La comissió tècnica ha fet un diagnòstic i inventari sobre la situació de campanars i campanes, un manual tècnic d'intervenció en els campanars per assessorar municipis i parròquies, un estudi etnomusicològic i una hemeroteca de gran valor documental. Tot això ha quedat plasmat en aquest lloc web: www.campanerosdeburgos.com.

ÀMBITS

- Tradicions i expressions orals (inclouent-hi l'idioma com a vehicle del PCI)
- Usos socials, rituals i actes festius

VALORIZACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Maig del 2022 - març del 2023

OBJECTIUS

- Salvaguardar el toc manual de campanes i reconèixer els seus practicants i portadors, a través d'un inventari i de la redacció d'un manual tècnic d'intervenció en els campanars per conservar-los correctament, respectant-ne els materials i la fesomia tradicional.

- Millorar el coneixement sobre el toc de campanes amb un estudi etnogràfic i etnomusicològic.

- Integrar aquesta manifestació del PCI en una visió holística del patrimoni local, amb la redacció d'un pla d'acció per dinamitzar-la, reivindicar-ne el valor i difondre-la.

- Reforçar la transmissió intergeneracional amb un lloc web de documentació i amb jornades de difusió.

- Produir valors afegits en el patrimoni local inclouent-hi el toc de campanes en rutes de turisme cultural sostenible.

DESTINATARIS

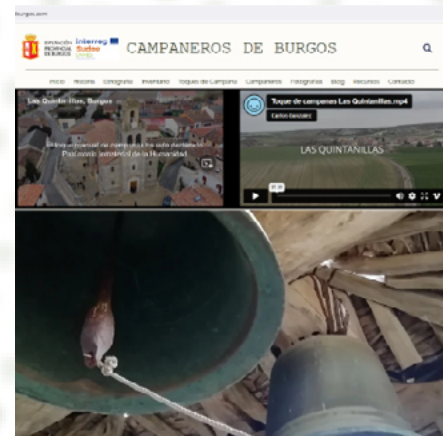
- Públic directe** de l'inventari i del lloc web especialitzat: l'Associació de Campaners, i investigadors i estudiosos del toc manual de campanes, especialment etnomusicòlegs.
- Públic directe** de la transmissió: interessats en el toc manual de campanes com a manifestació representativa del PCI.
- Públic indirecte** que es vol atreure: tots els habitants de la província de Burgos; viatgers i turistes que visitin el territori.

AVALUACIÓ

Gràcies a la col·laboració dels tècnics, els etnògrafs i, en especial, l'Associació de Campaners, profunds coneixedors del tema, s'ha aconseguit estudiar els campanars dels municipis d'Arcos de la Llana, Cayuela, Ciudad de Burgos, Pedrosa de Muñó, Renuncio, Santa María de Tadjadura, Tardajos, Villacienzo, Villafuertes, Villagonzalo Pedernales, Villalonquéjar, Villamiel de Muño, Villangómez, Villanueva Matamala, Villariego i Villaverde del Monte. Per tant, quantitativament, l'avaluació és positiva. Tot i això, segons s'havia previst, el treball de camp ha estat complicat: les condicions meteorològiques han resultat molt adverses en aquests mesos de feina, tant per als tècnics com per als campaners que encara podien estar disponibles tot i la seva edat avançada.

Si bé encara és aviat per fer-ne una avaluació a fons, es valora molt positivament el web especialitzat en tocs de campana manuals.

PRODUCTES FINALS

BREU DESCRIPCIÓ

La prova pilot de l'ICRPC s'ha implementat al municipi de Riba-roja d'Ebre, afectat per la despoblació i amb problemàtiques pròpies de territoris perifèrics. La identificació de la festa de l'oli de ginebre com a esdeveniment que cal valorar, i vinculada directament als forns d'oli de ginebre, ha centrat l'actuació en aquest territori.

S'ha treballat juntament amb la comunitat local, principalment amb l'Associació d'Amics de Riba-roja d'Ebre i el centre escolar del municipi, en l'elaboració de plafons interpretatius,

una maleta pedagògica, un registre audiovisual d'entrevistes orals i una experimentació amb una aplicació mòbil cocreativa.

L'objectiu central de l'experiència era respondre als reptes detectats en el diagnòstic aprofitant l'ensenyament de les bones pràctiques identificades al voltant del desenvolupament local basat en el patrimoni, especialment en el PCI. En aquest cas, s'ha centrat a consolidar la identitat cultural i territorial i s'ha impulsat, com a valor afegit, un turisme cultural sostenible.

ÀMBITS

- Usos socials, rituals i actes festius
- Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- Tècniques artesanals tradicionals

VALORACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Febrer-desembre (2022)

OBJECTIUS

- Crear i instal·lar plafons interpretatius sobre la festa de l'oli i sobre el funcionament dels forns d'oli de ginebre a partir de la creació de continguts procedents de la feina conjunta amb la comunitat.

Experimentar amb una aplicació mòbil la

- feina cocreativa destinada a la socialització del patrimoni cultural immaterial local. Centrar aquesta experimentació en la comunitat i en l'escola locals.

Contribuir a crear una maleta pedagògica destinada a la socialització de la festa i dels forns d'oli de ginebre, en col·laboració amb les escoles de la població.

- Documentar, a través d'entrevistes orals, el coneixement de membres de la comunitat local sobre la festa i els forns d'oli de ginebre.

DESTINATARIS

- **Comunitat local o comarcal**, que participen cada any en la festa de l'oli de ginebre, com a element cohesionador i identitari de la comunitat mateixa.
- **Visitants externs** com a element de valoració turística del territori.
- **Comunitat escolar**, a través de l'escola local, com a element de dinamització intergeneracional i d'aprenentatge.

AVALUACIÓ

De l'enquesta qualitativa a la comunitat local se'n desprèn que la prova pilot té un impacte directe positiu en la socialització del PCI del territori. Els agents enquestats consideren que l'activació d'aquest patrimoni a través de l'aplicació de bones pràctiques constitueix un element que contribueix a remarcar el valor cultural i turístic del territori.

El centre escolar amb què s'ha treballat concedeix una valoració positiva al treball amb aplicacions mòbils amb els alumnes, i considera que hi ha un més bon aprofitament fora de l'aula. Les accions es valoren més positivament en l'àmbit de la socialització i activació del PCI, per sobre de la seva introducció en el currículum escolar.

Finalment, pensen que és imprescindible el treball amb els alumnes en la socialització i la difusió del PCI local, si es vol sensibilitzar les noves generacions en la necessitat de preservar i transmetre el coneixement.

PRODUCTES FINALS

Diputació de Teruel

BREU DESCRIPCIÓ

L'experiència pilot de la Diputació de Terol s'ha centrat en com cal plantejar la transmissió i la mediació de la tècnica tradicional de construcció de pedra seca. Amb aquesta finalitat, ha editat dues obres accessibles i experiencials.

En primer lloc, pensant més en l'educació patrimonial formal, ha publicat un còmic gratuït per als alumnes d'educació primària. Amb l'atractiu d'aquest format, es pretén que aprenguin a valorar el paisatge que els envolta i aprenguin, d'una manera senzilla, la importància d'aques-

ta tècnica tradicional. Està pensat com a material de suport per a projectes cooperatius i participatius, a les aules i a les poblacions.

En segon lloc, amb un caràcter divulgatiu, ha presentat una obra per conèixer i difondre la tècnica constructiva de pedra seca. Està pensada per arribar a un públic ampli, per sensibilitzar-lo i perquè esdevingui una guia de descoberta de la tècnica.

ÀMBITS

- Tècniques artesanals tradicionals

VALORIZACIÓ

Transmissió i mediació

INDICADORS DE QUALITAT

DATA DE REALITZACIÓ

- Febrer del 2022 - març del 2023

OBJECTIUS

- Millorar el reconeixement del PCI, en aquest cas la construcció tradicional de pedra seca, per part de la societat, les institucions i les autoritats locals i integrar-lo en una visió holística del patrimoni local.

Reforçar-ne la transmissió intergeneracional amb iniciatives d'educació patrimonial

- destinades al públic escolar d'educació primària, amb un material senzill i atractiu com és un còmic.

Valorar el paisatge cultural del territori

- on s'integren les construccions de pedra seca.

Produir valors afegits en el patrimoni local

- com a motor d'un desenvolupament local sostenible amb la publicació d'una obra divulgativa que expliqui la importància de la tècnica a veïns i visitants.

DESTINATARIS

- El còmic estava destinat a un **públic local**, i als alumnes i professors de tercer i quart d'educació primària de col·legis de la província de Terol. En concret, en aquesta experiència pilot hi han participat el CRA MARTÍN DEL RÍO, el CEIP LAS ANEJAS, el CRA TERUEL UNO i el CRA GOYA. Es pretén, però, ampliar-la a altres centres. És un material pensat per reforçar la transmissió transgeneracional.
- L'obra divulgativa està destinada a **tècnics de turisme** i a altres actors de difusió del patrimoni perquè disposin d'una eina de mediació d'una manifestació cultural menys coneguda.
- El **públic indirecte** d'aquesta obra és més ampli, i inclou tant els habitants de Terol com els visitants i els turistes que volen conèixer el territori més a fons.

PRODUCTES FINALS

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'experiència pilot, en el cas del còmic, s'ha fet mitjançant enquestes als docents de les escoles del CRA MARTÍN DEL RÍO (Martín del Río), el CEIP LAS ANEJAS (Terol), el CRA TERUEL UNO (Perales del Alfambra) i el CRA GOYA (Caminreal), que han participat en l'experiència educativa amb aquest material. La valoració ha estat molt positiva.

En el cas de l'obra divulgativa, també l'han valorada molt positivament els participants en les accions de transferència organitzades en el marc del projecte: tècnics de turisme i especialistes en mediació patrimonial. N'han destacat la claredat expositiva, la qualitat gràfica i la gratuïtat.

L'avaluació d'aquestes dues obres s'enriquirà a mesura que se n'estengui l'ús.

8. RECOMANACIONS PER VALORITZAR EL PCI

PRÈVIES

1

Per valorar el PCI, cal comprovar prèviament que la pràctica s'adequa a la Convenció per a la Salvaguarda i als seus àmbits.

2

Tota valoració ha d'estar presidida per uns principis ètics que assegurin els drets dels actors i la seva propietat intel·lectual, ha de tenir el seu consentiment i ha de complir les diferents legislacions.

3

Tot procés de valoració comença amb una identificació, registre, descripció, contextualització i recerca a fons de la pràctica del PCI; és a dir, ha de tenir, d'una banda, solidesa tècnica i científica, i de l'altra, ha de ser fruit de la interacció amb els portadors, revisable o evolutiva, i accessible.

PER AL DISSENY

4

La proposta de revaloració ha d'abordar, a fons i amb un cert grau d'innovació, una o diverses accions de salvaguarda de la UNESCO, sense fossilitzar ni restar evolució i creativitat a la manifestació.

5

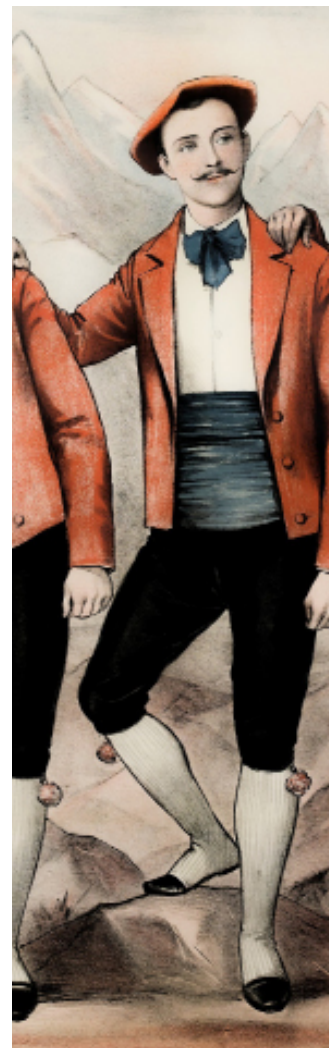
Tota valoració d'un bé immaterial ha d'estar regida per l'equitat; és a dir, ha d'intentar ser econòmicament accessible, inclusiva i sensible a l'enfocament de gènere, intergeneracional, respectar la diversitat cultural i lingüística i encoratjar la trobada intercultural.

6

Reivindicar el valor del PCI requereix finançament estable, transparent i amb una durada generalment no puntual que n'asseguri la viabilitat econòmica.

7

Ha de valorar el seu impacte en la conservació de l'àmbit natural i de la biodiversitat.

PER A L'EXECUCIÓ I LA GESTIÓ

8

Una proposta de valoració implica crear dinàmiques socials participatives en què les comunitats protagonistes tinguin agència, s'impliquin i estableixin vincles que impulsin la transmissió.

9

Des de la perspectiva de les administracions, els exigeix un suport tècnic i financer, un acompanyament als portadors, a les associacions i als sectors culturals i econòmics implicats, i un foment del seu treball en xarxa. En aquest sentit, ha de prevaldre una visió identitària i de salvaguarda de les manifestacions, especialment de les menys visibles i més amenaçades, per sobre de visions parcials mercantilistes o ideològiques.

10

La transmissió intergeneracional de les manifestacions del PCI és l'objectiu prioritari de la salvaguarda, un objectiu que comparteix la valoració, però amb una visió de sostenibilitat o transgeneracional. Les mesures i els plans de mediació han de ser integradors, participatius i accessibles, i han d'estar destinats i adaptats a públics diferents, en processos educatius informals o formals, però també en la mediació d'un turisme sostenible.

11

El paper de les administracions en les propostes de valoració ha d'estar lligat a una governança compartida i liderada per les entitats locals co-neixedores del territori. Ha d'evolucionar facilitant xarxes de treball als actors i implicant-los en projectes intersectorials i interterritorials.

12

Es consideren valoracions molt completes les que garanteixen la pluralitat i la complementarietat de les accions de salvaguarda i valoració. Aquesta diversitat pot promoure intersectorialitat en diferents aspectes: en primer lloc, en els usos socials del PCI, quan interactuen usos socioculturals (cohesió social, identitat compartida, visibilitat de minories, etc.), usos econòmics redistribuïts (economia circular, turisme cultural sostenible, etc.) o usos mediambientals (protecció de la biodiversitat); en segon lloc, quan impliquen diferents pràctiques del PCI; i, finalment, quan combinen plans i programes de gestió.

PER A L'AVALUACIÓ

13

Tota valoració del PCI ha de ser avaluada durant els anys en què s'ha executat o s'executarà i al final del programa, per comprovar si ha estat efectiva i ha aconseguit, per tant, la missió i els objectius plantejats. És recomanable que l'avaluació incorpori indicadors d'èxit quantitatius i qualitatius.

14

En el cas de les administracions, a més, hauria d'incloure un estudi de l'eficiència pel que fa a la relació de costos per assolir els objectius, als equips i recursos humans emprats i, finalment, als requeriments tècnics que s'han fet servir.

15

Avaluar casos concrets i reals permet identificar bones pràctiques per al territori i que puguin ser transferibles fora d'aquest territori a xarxes internacionals com la que ha constituït el projecte LIVHES.

9. RECURSOS COMPLEMENTARIS

En aquest mòdul de la guia presentem una selecció de **recursos complementaris** sobre el patrimoni cultural immaterial.

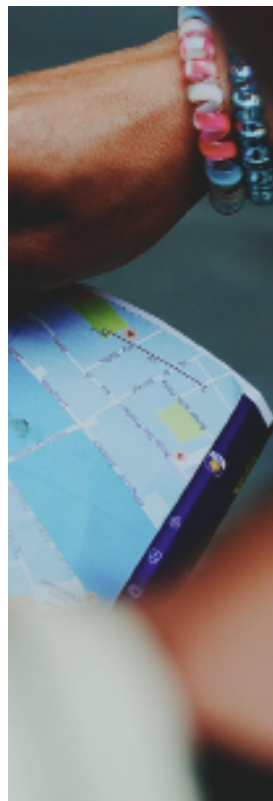
Agrupats per tipologies, proposem uns recursos destacats a la dreta i una llista més completa a la qual s'accedeix amb el símbol +.

S'han considerat els **apartats següents**:

- **INVENTARIS I CATÀLEGS**
- **GUIES**
- **BONES PRÀCTIQUES**
- **BIBLIOGRAFIA**
- **BIBLIOGRAFIA WEB**
- **TESAURUS**

INVENTARIS I CATÀLEGS

GUIES

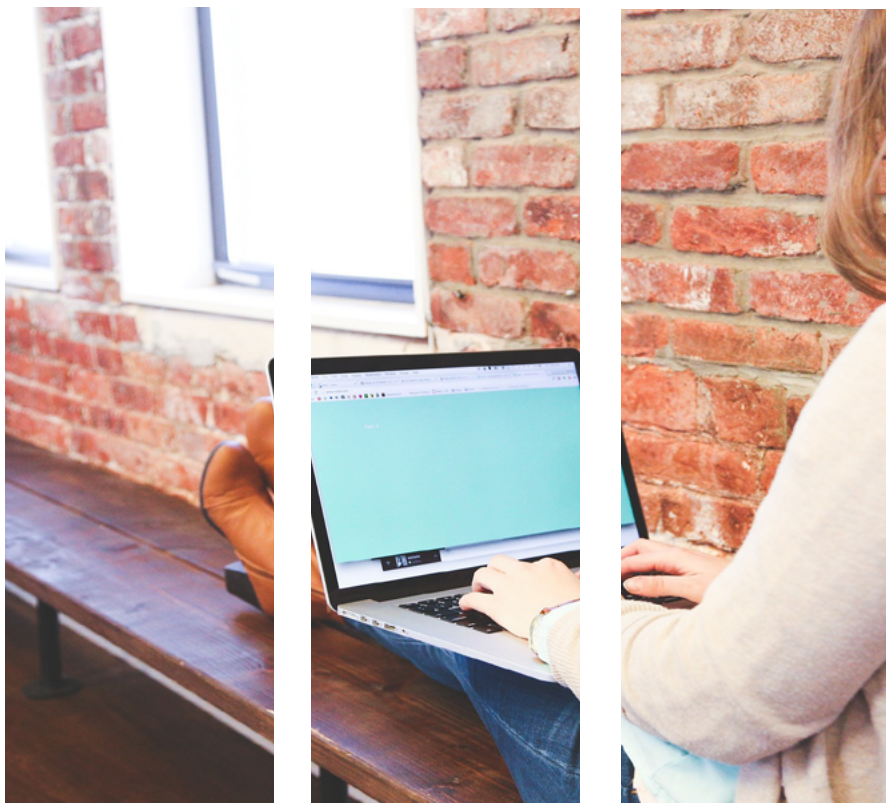

BONES PRÀCTIQUES

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA WEB

TESAURUS